DEPARTMENT OF
PUBLIC EXAMINATIONS
MINISTRY OF EDUCATION

އެސް.އެސް.ސީ އިމްތިޙާން

ދިވެހިބަސް

އެގްޒެމިނަރ ރިޕޯޓް - 2023

ދިވެހިބަސް

ކަރުދާސް 9200/01
ލިޔުންތެރިކަން

ތައާރަފު

މި ރިޕޯޓް ބިނާކޮށްފައި ވަނީ 2023 ވަނަ އަހަރު ބޭއްވި އެސް.އެސް.ސީ ދިވެހި އިމްތިޙާން ހެދި ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބުތަކުގެ މައްޗަށެވެ. މިގޮތުން މި ރިޕޯޓަކީ ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު ކަރުދާސްތައް ދިރާސާ ކުރުމަށްފަހު، އެކުލަވާލައިފައިވާ ރިޕޯޓެކެވެ.

ސަމާލުކަންދޭންވީ މައިގަނޑު ނުކުތާތައް

- ސުވާލު ކަރުދާހުގައި ދީފައިވާ މައުޟޫޢު ރަނގަޅަށް ކިޔައި ދޭހަ ކުރުމަށްފަހު މައުޟޫޢު ދިރާސާކޮށް، ލިޔުމުގެ އޮނިގަނޑު ރާވައިގެން މަސައްކަތް ކުރުން
- ފެށުމަން ވާހަކަ ލިޔާ ދަރިވަރުން ފެށުމުގައި ދީފައި އޮތް ޖުމުލަ، ލިޔުމަށްފަހު އެ ޖުމުލަ ހިމަނައިގެން ވާހަކަ ކުރިއަށް ގެންދިއުން.
- ވާހަކަ ބިނާ ކުރުމުގައި ފެށުމަން ދީފައިވާ ޖުމުލައިގައި ހުންނަ ހިންޓްތަކަށް ސަމާލުކަން ދިނުން.
- އިރުޝާދުތޯ ލިޔުމާއި، ހަޤީޤީ ރިކައުންޓް ލިޔުމުގައި ވެސް، ސުވާލު ރަނގަޅަށް ކިޔައި ސުވާލުގެ މަޤްޞަދު ދެނެގަތުމަށްފަހު، މަސައްކަތް ކުރުން.
- ލިޔުންތެރިކަމުގެ ހުނަރު ކުރިއެރުވުމަށް، އަދި ދޭހައިގެ މިންވަރު އިތުރު ކުރުމަށް ގިނަގިނައިން ފޮތް ކިޔައިގެންނެވެ. އެހެންކަމުން މޮޅެތި ލިޔުންތެރިންގެ ލިޔުންތައް ގިނަގިނައިން ކިޔުމާއި، އެ ލިޔުންތަކުން ފާހަގަ ކުރެވޭ ރީތި ޖުމުލަތައް ނަގައިގެން، އެ ގޮތަށް އިބާރާތް ކުރުވުމާ މަސައްކަތް ކުރުން.

އާންމު އިރުޝާދު

- އިމްތިޙާން ހެދުމުގައި، ވަގުތު ފެށުމުގެ ކުރިން ދަސްކޮށްދިނުމާއި، ކޮންމެ ސުވާލަކަށް ވެސް އެކަށީގެންވާ ވަގުތު ދިނުމަށް ބާރުއަޅުއްވައި، ސުވާލު ރަނގަޅަށް ކިޔައި، ދަރިވަރުން ޖަވާބު ދިނުމަށް އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ.
- ލިޔުމުގެ ޤަވާޢިދާއި ސްޓައިލް، މުޅި ލިޔުމުގައި ރަނގަޅަށް ބޭނުން ސަމާލުކަން ދިނުން އެދެމެވެ.
- ލިޔުމުގައި ސާބިތު ހުރި ގެނެސްދިނުމާއި، ހަދަހަދައިގެން ދޭގެ މަޢުލޫމާތު ނުލިޔުމަށް ނަސޭހަތްތެރިވަމެވެ.
- ވާހަކައިގެ ހާލަތަށް ލިޔާ ދަރިވަރުން ވާހަކައިގެ ޕްލޮޓާއި ހާލަތު މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެއްގެން ނުލިޔުމަށް އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ.
- ލިޔުންތަކަށް ލިޔުމުގައި ރިޕީޓް އިބާރާތް ކުރުމާއި ބަހުގެ ޤަވާޢިދާއި އިމްލާ ކުށާއި، ލިޔުމުގައި ބޭނުންކުރާ ނިޝާންތަކާއި ތިރިޖެހި ހޯދަ އާއި ގުޅުވައިދޭ އަކުރުތަކަށް ބަހަށް ބޭނުން ކުރާ ވަގުތުވަކިކޮށްގެން ލިޔުމަށް ސަމާލުކަން ދިނުން އެދެމެވެ.
- އަކުރުތަކާއި ފިލިތަކެއް ރިޕީޓް ލިޔުމުގައި ލިޔެފައިވާ ވަސް، ހަމަ ހަރުފަތަކަށް ވެސް، ބެލުން ބޭނުންވާ ވާހަކަކަން ކަށަވަރު ކުރުން އެދެމެވެ.
- ހަވާސާއިން ބެލުމަށް ލިޔުމުގައި، ޖަވާބު ކަނޑައަޅާ މަސައްކަތް ކުރާއިރު ލިޔާ ބަސްތަކުގެ ތަންތަން އޮއް ޓަކިން ކަށަވަރު ކުރުމަށް އިރުޝާދު ދެމެވެ.
- ލިޔުމަށް ދިރާސާ މަސްވަރާކޮށްލައި ލިޔުންތައް، އަދި ދިރާސާތައް ނުލިޔުން އެދެމެވެ.

ވަކިވަކި ސުވާލުތަކަށް ބަޔާނުކުރުން (ދިވެހިބަހުގެ ބައި)

އެއްވަނަ މައުޟޫޢު

"ސްކޫލްތަކުގެ ދަރިވަރުންނަށް އަޚްލާޤީ ކަންކަމުގައި އަމަލީ ތަރުބިޔާ ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތް"

(ދެކޭގޮތް ހާމަކުރާ ލިޔުން)

މި މައުޟޫޢަށް މަޖުމޫޢުން ލިޔުނު ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ރަނގަޅު ނަތީޖާއެއް ލިބުނު ދަރިވަރުން ވިސްނުން ގެންގޮސްފައި ހުރީ އަޚްލާޤީ ތަރުބިޔާ ކިޔައި ދިނުމަށެވެ. މި ބުނެވި ދިޔަ އަޚްލާޤީ ތަރުބިޔާގެ ސަބަބުން ލިބޭނެ ފައިދާތައް ބަޔާންކުރުމަށެވެ. އަދި މި އަޚްލާޤީ ތަރުބިޔާގައި ބައިވެރިވާ (އަމާޒުވާ) ފަރާތްތައް ސްކޫލު ކުދިންކަން ވިސްނައިގެން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބައެއް ދަރިވަރުން ލިޔުއްވައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

ފާލުން

މި މައުޟޫޢުގައި ރަނގަޅު ނަތީޖާ ލިބުނު ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގައި ކުރުކޮށް ބުނާނަމަ ސަރުކާރުގެ ކުރިއަރުވުމުގެ ގޮތުން، ސްކޫލު، މައިގަނޑު ބެލެނިވެރިން އަމާޒުވާ ގޮތަށް ޖުމުލަ ގޮތުން ފާހަގަކޮށްފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ. މިގޮތުން މައުޟޫޢުގެ ފުރުސަތުތަކުން ބަލައިލައި، އަޚްލާޤީ ތަރުބިޔާގެ ކަންކަމާއި ވާހަކަ ކުރުކޮށްލައި ފާހަގަކޮށް ދަރިވަރުން ގެންގޮސްފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. މިގޮތަށް ދެކޭ ގޮތް ހާމަކުރާ ލިޔުމުގެ ސަބަބުތައް ބަޔާން ކުރުމުގައި ބައެއް ދަރިވަރުން ވަރަށް ރަނގަޅު މިސާލު ޖުމުލަ ގެންގޮސްފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. (މިސާލަކަށް: އަޅުގަނޑު ގަބޫލު ކުރާ ގޮތުގައި ނުވަތަ ދެކޭ ގޮތުގައި،
ސްކޫލު ދަރިވަރުންނަށް އަޚްލާޤީ ތަރުބިޔާ ފުރުޞަތު ހިންގުމަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެކެވެ.)

ތިރީގައި އެ ވަނީ، "ސްކޫލްތަކުގެ ދަރިވަރުންނަށް އަޚްލާޤީ ތަރުބިޔާ ފުރުޞަތުތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތް" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވި ރަނގަޅު ފުރުމަތަކެވެ. މި ފާލުން ލިޔުއްވައި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވި ގޮތަށް، އެއްވެސް ބަދަލެއް ނުގެނެސް ނަގާފައެވެ.

"ސްކޫލް ނިންމާލައި ވަޒީފާއަކަށް ދާންޖެހޭއިރު ގިނަ ކުދިންނަށް ކުރިމަތިވާ ގޮތް ނޭނގޭތީއެވެ. އަދި އަޚްލާޤީ ތަރުބިޔާ ނެތުމުގެ ސަބަބުން ވަޒީފާ ލިބުނުވެސް ދެމިގެންނުވެއެވެ. މިހެން ކުރިމަތިވުން ހުއްޓުވުމަށް ސްކޫލްތަކުގައިވެސް ދަރިވަރުންނަށް އަޚްލާޤީ ތަރުބިޔާ ހޯދައިދޭވެނެ ފުރުޞަތުތައް ފަހިކޮށްދޭން ޖެހެއެވެ. މި ފުރުޞަތުތަކުގައި ސްކޫލްގެ ސަބަބުން ދަރިވަރުންނަށް ފައިދާ ބޮޑުވާނެ ވަޒީފާތައް ހޯދުމަށް ފަސޭހަވާނެއެވެ. ތަޖުރިބާ މިނޫނަސް ދަރިވަރުންނަށް ލިބޭނީ ދަސްވުމެވެ. އަދި ވަގުތާއި ރޫޅުވާ ކުރިއަށް ގެންދާނެ ގޮތް ދަސްވާނެއެވެ. އެހެންކަމުން ދަރިވަރުންނަށް އަޚްލާޤީ ތަރުބިޔާ ހުށަހަޅާ ދަރިވަރުންނަށް ވަގުތު ބައިވެރިވުމަށް ފުރުޞަތު ދޭން އަޅުގަނޑު ގަބޫލު ކުރަމެވެ."

މި ފެށުމަށް ބަލާއިރު ފެށުމުގައި ގެނެސްފައިވާ ހުކުރު ޚުތުބާ އެންމެ ރީތި ނުވިކަމުގައި ވިޔަސް، ހުކުރު ޚުތުބާ ގެނެސްފައިވާއެވެ. ފެށުމުގެ ބޭނުންތެރިކަމުގެ ބަލާއިރު، މައުޟޫޢާ ގުޅޭ ހަރުދަނާ މަޢުލޫމާތު ކޮށްފައި ދަރިވަރު ގެނެސްދީފައިވާއެވެ. އެ މައުޟޫޢާ ކޮޅުން ދަރިވަރު އެ ގޮތަށް ގަބޫލުކުރާ މައިގަނޑު ސަބަބު ފެށުމެވެ. އަދި ތީސިސްގައި ދަރިވަރު ދެކޭ ގޮތް ހާމަކޮށްދީފައި އެބަ އޮތެވެ. އެހެންކަމުން މިއީ ރަނގަޅު ފެށުމެއް ކަމަށް ގަބޫލު ކުރެވެއެވެ.

މި މައުޟޫޢުގައި ދަރުސް މާކުސް ލިބުނު ބަހެއް ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގެ ފެށުމުން ފާހަގަވި ކިޔުންތެރިންގެ ސަމާލުކަން އަޅުވާލައިގަނެވޭނޭ ފަދަ ގޮތަކަށް ހުކުރު ޚުތުބާ ގެނެސްދީފައިވާ ނުކުތާއި، މައުޟޫޢުގެ ފެށުމަށްޓަކައި ގެނެސްދިން ބޭނުން، އަދި ގެނެސްދިން މިސާލު ކޮށްފައިވާ ލިޔުމުގެ ސަބަބުތަކާ ގުޅޭގޮތަށް ރިޕޯޓަށް ތައްޔާރު ހުކުރު ގެނެސް ނުދެވޭ ކަމެވެ. މި ލިޔުމަކީ ދުނިޔޭގެ ހަމަކަށް ލިޔުމަކަށް ވާތީ، ފެށުން ނިމުމުގެ ބިމާ ދުނިޔޭގެ ހަމަޖެހުމަށް ހަލާކު ނަތީޖާ އަށް ދާ ބިރުވެރި ގޮތްތައް ހުއްޓުވާލުމަށް ދުނިޔޭގެ ބިމަށް ހަލާކު ގެނެސްދޭ ބިމުގެ ޒަރީއާއިން ފެށުމުގެ ދަރިވަރުން ދޭހަވާ ގޮތެވެ. މި މައުޟޫޢުގައި ދަރުސް މާކުސް ފެށުން ދަރިވަރުންގެ ފެށުން ގެނެސްދީފައިވާ ގޮތް ފާހަގަ އަސާސީ ކަމެއް، އެހެން މިހެން ދުނިޔޭގެ ގޮތް، ނުވަތަ ގޮތުގެ ހަމަ، ބަޔާން ދަރިވަރުންނަށް ގެނެސްދިނުމުގައި ހުރުމެވެ.

ރިޕޯޓުގައި އެ ވަނީ، "ސިޔާސީ ހަރަކާތްތަކާ ދަރިވަރުންނަށް އަމާޒުކުރެވޭ އަމަލީ މަޤްޞަދާ ފުރިހަމަކޮށް ފެށުމުގެ އަދިވެސް ދުނިޔޭ ގޮތް" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވާ ދެވަ ފެށުމެކެވެ. މި ފެށުން ލިޔުއްވި އެ ވަނީ، **ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އިސްލާމީ ގެނައުމެއް ނުހިމެނެއެވެ.**

ވަޒީފާއެއްގެ އަމަލީ ތަޢުލީމާއި ކުރިން ދަރިވަރަކު ބޭނުންވާން ވަރަށް މުހިއްމު އެއްޗެކެވެ. ވަޒީފާއަކާއި ގުޅުންހުރި ބަޔަކު ދަސްކޮށްދޭ ތަޖުރިބާ ބައިވެރި ފޮނުވަ ބައެއް ހުނަރު ލިބިގަނެވެއެވެ. އެހެންކަމުން ސިފަވަނީ : އެންމެ ބޭނުން ދަރިވަރުންނަށް ކުރިން ފައިދާ ނުވަތަ ގެއްލުންތައް ވެއެވެ. އަދި ސިޔާސީ ގައިދު ކުރިއު ވަޒީފާގެ އަމަލީ ތަޢުލީމާ އެހެންގޮތް ބޭނުންވާ ދައުރަށްވެސް މަސައްކަތް ކުރުމަށް ހާލަތު ޒުވާނުންނަށް ބައިވެރިވުން ލިބޭނީ ވަޒީފާ ނުވަތަ ގެއްލުންތައް ވެއެވެ."

މިއީގައި އެ ވާ ފެށުމަށް ބަލާއިރު، ހުކުރު ޚުތުބާ ބިރުވެރިކަމުގައި ވަނީ ކުށްތަކުގެ ސަލާމަތްކަން އަމިއްލަ ގޮތަށް ގުޅޭ ނުކުތާ. އޭގެ ބަދަލުގައި، "އަމަލީ ތަޢުލީމާ ދެމެހެއްޓުމުގައި ރިފާ އަދަބީ ނިޒާމުގެ ސިޔާސަތުތަކުން ގެންދަނީ ބިމާ ދިރިއުޅުމާ ގުޅުން ހުރި ދެވަނަ ކުރިއެރުމެވެ." މިފަދަ ގޮތުން ގެނެސް ދޭން މިއަދު ވަރަށް ބޮޑަށް ހުރިކަމަށް ދޭހެވެ.

މިއީގައިވާ ފެށުމުގެ ފަސޭހަކަމާ ބަލާއިރު، މި ބާވަތުގެ މަޖުމޫނުގެ ސިފައިގެ ހިފެހެއްޓުމަށް ނުވެއެވެ. އަދި ފަސޭހަކަމާ ދައުލަތުގެ ދޮރުތަކެއް، މައުޟޫޢު ގޮތުގެ ކުރި ސަރަޙައްދު އަސާސީ ވަރަ

ވާހަކަކޮޅެއް ގެންގޮސްދެވިދާނެއެވެ. ނަމަވެސް މި ލިޔުންކޮޅުން ފާހަގަ ކުރެވިގެން ވަނީ އަމަލީ
ބަޑިބާރެއް ހިންގުމުން ލިބޭ ގެއްލުމާ ނުވަތަ ފައިދާތަކާ މިފަދަ ސުވާލުތަކެއް އުފެދިދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް
ފުރުޞަތު ބޭނުމުގައި ދެކެވުނު ދަރިވަރުން ގެންގޮސްދިފައި މި ވަނީ ދުނިޔޭގެ އަޑުއިވުނު ހަމަޖެހުން ބަޔަކަށް ބާރުއަޅާ
ސްކޫލްތަކުގައެވެ. ދެން ބުނެ ހަމަހަމަ ލިޔުމުގެ ފުރުޞަތުގައި، ނަމަ ކަނޑަށް ބާރު ދިނުމަށް ބޭނުން މައުޟޫޢާއި
(ސަބަބުތައް) އަންގައިދޭ ފުރަ ބުނެވުނު ވާހަކަ ކޮޅުގެ ބޮޑުކަމުން މުހިއްމެވެ. މިގޮތަށް ފުރުޞަތު ބަޔާންވެ
ދިނަ ކަންކަން ސާފުކޮށް ނިޔަތުގައި ފުރުޞަ ދަރިވަރުން ދިމާވި ސަބަބުތަކެވެ.

މައިގަނޑު

މި މަޢުލޫމާތުގައި ބަޔަކު ނަތީޖާ ލިބިފައިވާ ދަރިވަރުން ލިޔުނު ދުވަސް ބުނެ ހަމަކުރާ ލިޔުމުގެ
މައިގަނޑުގެ ފުރަތަމަ އެއް ކަމަކީ މަޤްޞަދާ ލިޔުމުގެ ސްކޫލްތަކުގައި ލިޔުން ހުރަހަކަށް ދިފައި ހުރި ކަމެވެ.
ކޮންމެ ދަރިވަރުގެ ވެސް މައިގަނޑު ޚިޔާލަކީ ކޮބައިކަން ސާފުވާނެހެން ގެންސް ދިނާ އެކު، ހަމަހަމަ
މަޢުލޫމާތު މައިޒާން ދަރިވަރުން ބަލާކޮށްފައިވާ ކަމެވެ. އަދި ދަރިވަރުގެ ޖުމުލަތައް ހަމަޖެހޭ ތަރުތީބުން
ގެންސް ދިނުމަށް މަސައްކަތް ކޮށްފައި ވެއްޖެ، ދަރިވަރުގެ ނިޔާ ޖުމުލަ ދަރިވަރުގެ ދެމުހި މައިގަނޑު
ވާހަކައަށް ބާރު ލިބިފައިވާ ގޮތަށް ވަރަށް ޖަމްސަހެއް ހުރިކަމެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ، "ސްކޫލް ތަކުގެ ދަރިވަރުންނަށް އަމާޒް ކުރެވޭ އަދަބީ ތަޖުރިބާ ދަރިވަރުގެ ފުރުޞަ ދިނު
އަދިގަނޑު ދިނު ގޮތް" މި މަޢުލޫމާތު ދަރިވަރަކު ލިޔެފައިވާ މައިގަނޑު، **ބަޔަކަށް ދަރިވަރުންނެވެ. މި
ދަރިވަރު ލިޔުމުގައި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކާއި ނުލައެވެ.**

"އަދަބީ ތަޖުރިބާ ހާޞިލު ކުރެވޭނެ ގޮތް ދަރިވަރުން ބައިވެރިވުމުގެ ސަބަބުން ތަރައްޤީ މިޖާޒުގެ މުސްތަޤުބަލު މަސައްކަތްތަކުން ތަރުބިއްޔަތުވެއެވެ. މިއީ ތަޖުރިބާ ހާސިލްކުރަނީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެކެވެ. އެއީ ހާޞިލު ވާގޮތް މުސްތަޤުބަލު އެވެ، އަޚްލާޤީ ގޮތުން މަސައްކަތް ކުރުމާއި ދަރިވަރުން ބަޔަކު ދަރިވަރުންނަށް ތަޖުރިބާދިނުން އަދިގަނޑު ކޮށްދޭ ކަމަކީ ވެސް ގޮތެވެ. ތަރުބި މުސްތަޤުބަލު އެކަށީ ދަރިވަރުން ސަޤާފީ ސަބަބުން ތަޖުރިބާ ހާޞިލުކުރުމަށް ފަރާތްތަކަށް ގެންނާނެއެވެ. މުސްތަޤުބަލު އަދަބީ ތަޖުރިބާ ހާޞިލު ތަޖުރިބާގައި ދަރިވަރުން ބައިވެރިވުމާ އެކުލަވާލާ މުސްތަޤުބަލުގައި ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް ކަމަށް އަދިގަނޑު ގަބޫލު ކުރަމެވެ."

މި ދަރިވަރުގެ ބަޔާނުން، ދަރިވަރުގެ މައިގަނޑު ބޮޑުކަމެއް އެބަ އޮތެވެ. ބާރުދޭ ޖުމުލަ ވެސް
ގެންސްފައި ވެއެވެ. މައިގަނޑު ވާހަކަ ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް، ތަޖުރިބާ މިޖާޒުގެ މުސްތަޤްބަލު ބައްދަލުވުމުގެ
މުސްތަކުން ދަރިވަރު ބަޔާން ކޮށްދީފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް ވަރަ ޖުމްލަ ޖުމުލަ ގެންސްދިފައި ހުރީ ގޮތުން،

ޚުލާސާކުރުމުގައި ދަރިވަރުގެ ވާހަކަތައް ބިނާކޮށްފައިވާ މައިގަނޑު ވާހަކައަކާ ގުޅުވައިލެވިފައެއް ނުވެއެވެ. ޖުމުލަކޮށް ބަލާއިރު މި ޚުލާސާކުރުމަކީ ރަނގަޅު ޚުލާސާކުރުމެއް ކަމަށް ގަބޫލުކުރަމެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ، "ސްކޫލުތަކުގެ ދަރިވަރުންނަށް އަމާޒުކޮށްގެން އަމަލީ ތަޢުލީމާ ޚުލާސާކޮށްދީފައި ހުރިގޮތް މައުޟޫ ދެނެގަތުމަށް މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔެފައިވާ މައިގަނޑު، ޚުލާސާކޮށްދީފައިވާ ގޮތް. މި ޚުލާސާކުރުމަކީ ދަރިވަރު ލިޔުއްވި ތަފާތު ވާހަކަތައް މައިގަނޑު ގުޅުވައިލައިފައިވާ ދިރާސާއެއް އެއްވެސް އުނިއިތުރުއް ގެނައުމެއް ނުލާ ފާހަގަކުރުމުންނެވެ.

"އެ ދަރިވަރަކު ބޭނުންވާ ދާއިރާއެއްގައި މަސައްކަތް ކުރަން ބޭނުންވާނީ ވެސް އެއާ ބެހޭ ކޯސްތަކެއްވެސް
މަޢުލޫމާތެއް ނުލިބޭ އެއާއި ގުޅޭ ކަހަލަ ކަމެއް ފެނުމުންނެވެ. އަދި އެދަރިވަރު ކިޔަވާއިރު ސްކިލްތަކުގައިވެސް
އުފެއްދުމަކީ ކިޔަވައިން މަސައްކަތްތަކުން ބޭނުންވާ ދާއިރާއާ ވަކިން ގުޅުން ހުރެއެވެ. އެ ދެ އަރަރުގެ ބާރުގެ ކިޔަވާ
އެއްކޮށް ބާކޮށްލެވޭން ދިއުމުގެ ގޮތުގައި ނުރައްކާ އެވެ. މިހެންވުމުން ، ފޮނި ގޮތެއް ހުރުމުގައި އެއްވެސް ނޯހަރާ
އަސާސީ ކުރިއަރާން އެއްވެސް ސަބަބެއް ނުނެތެވެ."

މަޤާލާ ޚުލާސާކުރަން ބަލާއިރު މައިގަނޑު ޖުމުލަ ރަނގަޅަށް ގެންގޮސްފައެއް ނުވެއެވެ. އޭގެ މައިގަނޑު ޖުމުލަ އަމަލީ ތަޢުލީމާ ގުޅުވައިލާފައި ނުވުމުންނެވެ. މިބާވަތުން ރަނގަޅަށް ގެންނަ ނަމަ ގެންދިޔުން ގޮތަކީ، "އަމަލީ ތަޢުލީމުގެ ހުނަރުގެ ބޭނުމަކީ ދަރިވަރުން ކިޔަވައިދޭން ބޭނުންވާ ދާއިރާއަކުން ހުނަރުތައް ކިޔަވައިދިނުމެވެ." ދަރިވަރު ބޭނުން އުނގެނި މިވާހަކަ ކަމަށް ވީ ނަމަވެސް މި ވާހަކަ ސާފުކޮށް ބޭނުންކޮށްފައި ނުވެއެވެ. މި ޚުލާސާކުރުމުގެ ބިނާ ކުރުމަށް ބަލާއިރު ދަރިވަރު ކޯޑަކަށް ގެނޭ ކަމަކީ އޭގެ ހުނަރުތަކަށް ބާރުއަޅައިދޭންނެވެ. ނަމަވެސް ދަރިވަރަކު ގެންގޮސްފައި ވަނީ މައިގަނޑު ބޭނުމާ ގުޅުން ނެތް ވާހަކައެކެވެ. ("އަދި ދަރިވަރު ކިޔަވާއިރު ސްކިލްތަކުގައި ވެސް އުފެއްދުމަކީ މަސައްކަތްތަކުން ބޭނުންވާ ދާއިރާއާ ވަކިން ގުޅުން ހުރެއެވެ.") މި ބުނުމަކީ ޚުލާސާކުރަން ދަރިވަރު ގެންގޮސްފައި ވެސް ދޭން ބޭނުންވާ ދާއިރާއާ ގުޅުން ނެތް އެއްކޮށް ކިޔަވައިދޭ ނަމަ އެ ދެ އަރަރު ބާރުއަޅަ ވަގުތު ދޭން ވާހަކައެވެ. އެ ވާހަކަ ގެންގޮސްފައިވާ ގޮތުން ދަރިވަރުގެ ބުނުމަކުން އެ ކަން ސާފުއް ނުވެއެވެ. މަގާ ޖައްސައިލުމަށް ވެސް، ގެންގޮސްފައިވާ އިބާރާތުން ހާމަ ވެސް ހިތުގެ އެއްކޮށް ބާކޮށްލެވޭ ނަމަ ވާޖިބު ގެޔަށް ދަލީލާ ކަމަށެވެ. މި ބުނުން ވެސް ދަރިވަރުގެ ލިޔުމުން ސާފުކޮށް ބުނެވިފައެއް ނުވެއެވެ. އަދި މި ވާހަކަތަކުން ޚުލާސާކުރުމުގެ މައިގަނޑު ބުނުމަކީ ބާރުއަޅަން ބޭނުމަކީ ކުރެވޭނެ ކަމެކެވެ. މިއާ ހިލާފަށް އަމަލީ ތަޢުލީމަށް ދަރިވަރުން ހުނަރުތަކަށް ކިޔަވާނެކަން ހިތްވަރުކަން ބާރުއަޅަނީ މި ޚުލާސާކުރުމުގެ ބޭނުން ކުރި ނަމަ، މި ޚުލާސާކުރުމުގެ މައުޟޫޢު ޚިޔާލަތަކާ ކަމަށް ދީފައެވެ. މި ޚުލާސާކުރުން ފެނަކަ ވީ އަސާސް ކަމަށް ޚުލާސާކުރުމުގެ ބޭނުން ކުރިއްވާފައިވާ ގޮތުގެ އިތުރަށް އިޖުތިމާޢީ އިބާރާތް ކުރުމުގެ ބޭނުމި މައުސޫލިއްޔަތު ހުރުމުން ބާރުއަޅައި ވާހަކަ ސާފުކުރުން ބުނެވިފައި ނުވާކަމެވެ.

ނިންމުން

ދެކޭ ގޮތް ހާމަކުރާ ލިޔުމުގައި ތަނަވަސް ނަތީޖާ ލިބުނު ގިނަ ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގެ ނިންމުމުން ފާހަގަވި ކަމަކީ ޖުމްލަބިނާތަކުގެ މައިގަނޑު ހިއްސާތަށް ފުރިހަމަކޮށްދީފައިވާކަން ވަރަށް ރިވެތިކޮށް ގެނެސްދީފައި ހުރި ކަމެވެ. މީގެ އިތުރުން ލިޔުމުގެ މައިގަނޑު ބުނުމަށް އަމާޒުވާ ގޮތަށް ފުރުމުގައި ގެނެސްދިން ގޮތް ހިފާފައި ހުރި ގޮތަކަށް، މިސާލު ރިފްރެންސް ކުރުމުގައިވެސް ގިނަ ދަރިވަރުން ގެނެސްދީފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ. އަދި ލިޔުން ނިމުމުގެ (ނިންމާ ޖުމްލަތައް) ދަރިވަރު ދެކޭ ގޮތް (ލިޔުންތެރިޔާ) ސާފު އިބާރާތުން ވަރަށް ސާފުކޮށް ބައެއް ދަރިވަރުން ގެނެސްދީފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ.

މިގޮތުގައި އެ ވަނީ، "ސުވާލުތަކުގެ ދަރިވަރުންނަށް އަމާޒުކުރެވޭ އަދަދު ތަޢުރީފާ ޖުމްލަތަކުގެ ފުރުމާފާރު އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތް" މި މައުޟޫއަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވާ، ތަނަވަސް ނިންމުމެކެވެ. **މި ޖުމްލަތައް ލިޔުއްވި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކާނުލައެވެ.**

"ސުވާލުތަކުގައި ފެނައިފައިވާ ދަރިވަރުންނަށް އަމާޒުކުރެވޭ އަދަދިފުރިހަމަ ހުރައިރު ޖުމްލަތައް އަދި ދަރިވަރުންނަށް މުސްތަޤްބަލުގައި އެތައް ފައިދާތަކެއް ކުރާނެ އެއްޗެކެވެ. ވީމާ ހުރިން ފަސޭހަވެ ތަފާތު މިއާދެގެ މުސްތަޤުބަލް، އެހެން ދަސްވެއްޖެ. އަދި މާދި ސަލާމަތީ ކުރުމުގައި ވަގުތަށް ހުރުމަތިކުރާނެ ހިތްވަރު ދަސްވެއްޖެ. މުސްތަޤުބަލް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އަދިވެސް ފަރުދުކުރަނީ މިސާލު ތަކެތި ބައި މުސްތަޤްބަލް އަދި އެހެން ބައިވަރުވެ ކުރިޔަށް ދަރިވަރަކަށްވެސް ފުރަސަތު ގިނަ ފައިދާތަކެއް ލިބޭނެއެވެ ކަމެއް ކަމެކެވެ."

މިއީ އެ ވާ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު، މިސާލު ބުނުން ރިޢާޔަތް ކުރެވިފައިވުން ދަރިވަރު ގެނެސްދީފައި އެބަ އޮތެވެ. އަދި ލިޔުމުގެ މައިގަނޑު ވާހަކައެއް ހިމަނައިގެން ފުރާނަ ކުރެވިފައި އެބަ އޮތެވެ. މީގެ އިތުރުން ދަރިވަރު ދެކޭ ގޮތް، ނިންމާ ޖުމްލައިގައި ގެނެސްދީފައި އެބަ އޮތެވެ. އެހެންކަމުން މިއީ ވަރަށް ނިމުމެއް ކަމުގައި ދެކެވެ.

ދެކޭ ގޮތް ހާމަކުރާ ލިޔުމުގައި، ދަށުން މާކްސް ލިބުނު ބައެއް ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގެ ނިންމުމުން ފާހަގަވި އެއް ކަމަކީ ލިޔުމުގެ މައިގަނޑު ޖުމްލަބިނާތަކުގެ މައިސަ ހިއްސާތަށް ފުރިހަމަކޮށްދީފައިވާކަން ގެނެސްދިނުމުގައި ނުވުމެވެ. އަދި ފުރުމުގައި ގެނެސްދިން މިސާލު އެހެން ގޮތަކަށް ރިފްރެންސްކުރުމުގައިވެސް ގެނެސް ދީފައިވާ ދަރިވަރުންނަށް ނުވާގޮތް ކަމެއް އެހެން ބައި ދަރިވަރުންނަށް އެ ގޮތަށް ގެނެސްދީފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ. މީގެ އިތުރުން ލިޔުންތެރިޔާ ދެކޭ ގޮތް ފަދަ ޖުމްލަތަށް ނުވުމަށް ފެންނަ، މި މައުޟޫއަށް މާކްސް ދަށުން ލިބުނު ދަރިވަރުންނަށް އެ ގޮތަށް އެހެން ދިމާވެފައިވާ ސަބަބަކަށެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ، "ސްކޫލުތަކުގެ ދަރިވަރުންނަށް އަމާޒުކޮށްގެން އަހަރީ ތަޢުލީމީ ޤުރުއާނާއި ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތް" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކަށް ލިޔުއްވާ ދޭތެ ނިންމުމުގެ. މި ފުރުޞަތުގެ ލިޔުއްވައި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކާނުލައެވެ.

"އަހަރެން ކިޔަވި ދުވަސްވަރު މިދިޔަ ދުރުސަތާއި ނުލިބެއެވެ. އަހަރެމެންނަށް އަތަށް ވަގުތުއްވުރެ ބޯހާރުވެގެން ދިޔައެވެ. ވަޒީފާ އަދާކުރުމުގައިވެސް ވަސްވާސްތަކުގައި އުޅުނު ދުވަސް ކެޔޮއްވެސް ހިތައެވެ. އެހެންނަމަވެސް ، މި ދުވަސްތަކުގައި ބޭނުން ހުރިހާ އެންމެނަކަށް ނުހިފޭނެއެވެ. ވީހާ މިއިން މި އިންގޭނީ އެކި ކުދިންނަށް ކިޔޭނީ އެކި އަސަރުތަކެވެ. ހުރިހާ ދަރިވަރުންނަކީ އެއްގޮތެއް ނޫނެވެ."

މަތީގައިވާ، ނިންމުމަށް ބަލައިލު ނިންމުމުގެ ފުރުޞަތައި، ބިސީސް، ރިފްރެޝް ކުރިވިދާއެއް ނުވެއެވެ. އަދި ފުރުޞަތުގެ މައިގަނޑު ވާހަކައަށް ވެސް ހުރިބާރުދާރުވިދާއެއް ނުވެއެވެ. މިއީ، ދެކޭ ގޮތް ހާމަކުރާ ލިޔުމަކަށް ވާއިރު، ދަރިވަރު މައުޟޫޢާއި ދެކޭ ހާމަވާ ފުދަ އިބާރާތައް ގެންސުރުވިދާއެއް ނުވެއެވެ. ޖުމުލަތަށް ބަލާއިރު މި ނިންމުމުގައި އެއްވެސް ވާހަކައެއް ތަކުރާރުވެފައި ނެތުމަށް ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

އިރުޝާދު

އިމްތިޙާނު ކަރުދާހުން ތަނަވަސް ނަތީޖާ ހާޞިލު ދިފައިވާ ސުވާލު ތަނަވަސްކޮށް ދާއިރާވެގެން މަސައްކަތް ކުރިމައެވެ. އެހެންކަމުން ޖަވާބުދިނުން ފުރުމުގެ ކުރިން ސުވާލު ތަނަވަސްކޮށް ދާއިރާ ކުރުމަކާއި ސުވާލު ތަނަވަސްކޮށް ދިރާސާ ކުރުމަށް އިރުޝާދާއި ކުރެވޭ. މިގޮތުން ސުވާލު ބިނާވެފައި އޮތް ދާއިރާއަކީ ކޮބައިކަމާއި ލިޔުން އަމާޒަކީ ކޮންއެއް އަޅި ކޮބައިކަމާއި، ދަރިވަރު ކުރިންޖެހޭ މަސައްކަތަކީ ކޮބައިކަމާއި، އެ މަސައްކަތް ކުރުމަށް ފުރުސަތު އޮތީ ހުރިވެގެން ތާށިވެގެން ދަށިގަނޑުމުގެ ބިނާކުރާ ފާސްވުން ކަނޑައަޅާފައި ދެކޭތޯ. އަދި ޖަވާބުދީން ސުވާލު އިޝާރާތް ކުރާނެ ގޮތް ދިރާސާ ކުރުމަށް މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް ރަނގަޅެވެ. ސުވާލު ތަނަވަސް ދުރަ ނުވެ، މައުޟޫޢު ތަނަވަސް ދިރާސާ ނުކޮށް ލިޔުމުން، އަމަލީ ތަޖުރިބާ އަސާސް ވަނީ ކޮން، ކަމަކަށްކަން ބަލައި ދަރިވަރުންނަށް ތަނަވަސް ޝައުޤު، އަމަލީ ތަޖުރިބާއަކީ ވަޒީފާއެއް ގޮތުގައި ބަލައި ދަރިވަރުން ގެންގޮސްދިނުމަށް ވަރަށް، އަންހެނެއް ދަރިވަރުންނަށް އަމަލީ ތަޖުރިބާ ހޯދަވާނެއެވެ.

ދުރަތަކަ މައުޟޫޢު އަޅި، ދެކޭ ގޮތް ހާމަކުރާ މައުޟޫޢު އަކަށްވެދާ އެކަ، މި ބާވަތުގެ ލިޔުމުގެ ލިޔުމުގައި ކިޔުންތެރިން ޝައުޤުވެރިވާ ފަދަ ހުށް ޖުމުލަތައް ގެނައުމަކާއި، މައުޟޫޢާ ގުޅޭ ދަލީލުތަކާއި ހިތްޖެހޭ އަޅި، ލިޔުމާގުޅޭ ބިނާކުރުމަށް ގެނައުމަކީ ސަމާލުކަން ދޫކޮށްނުލާނެ ކަމެކެވެ. ދެކޭ ގޮތް ހާމަކުރާ ލިޔުމުގެ ދުވަން ނިމުމަކީ، ބިމާ ދެކޭ ގޮތް ހާމަކުރާ ދިޔަން ދުވަން ގެނެސް ދިނުމުގެ ބައިގަ ސްޓަރީޓްލައި "ދެކޭގޮތް އަޅައި ކިޔާ ގޮތަކު ދުވަން ނަގައިދީމަށް ނަޝާހަތްކުރާނެއެވެ.

މައިގަނޑު ދިރާސާކުރެވޭ ގޮތް ގެންސްދިނުމަށް، މައިގަނޑު ޙަރަކާ ސަރުކާރުންނެވެ، ލިޔުމުގެ ބަޔަކަށް ސްޓައިލްގައި ގެނެސް ދިނުމަކީ، ހަރުދަނާ މައުލޫމާތު މުއްސަނދި ދިރާސާކުރާ ބިނާކުރަން ސަމާލުކަން ދިނުން

އެދެމުވެ. އަދި ޖުޣުރާފީގެ ނިޝާނާ ޖުމުލަ ޖުޣުރާފީގެ މައިގަނޑުގައި ދެއްކި ވާހަކައެއް ބޭނު ލިބޭގޮތަށް ވަގު ޖެހޭނެހެން ގެންސޮދިނުމަށް އިރުޝާދު ދެމެވެ.

ދަށާ ގޮތް ހަމަކުރާ ލިޔުމުގެ ނިސްބަތުގައި، ފުރުމުގައި ގެންސޮދިން ތިލަވެ، ރިޕޯޓު ކޮންމެއިގެން ގެންސޮދިނުމަކީ ބޭނުންތެރިކަމެކެވެ. މިގެ އިޖުތިމާޢީ ލިޔުމުގެ މައިގަނޑު ހާލަތުތައް ހުށަހެޅި ކޮންމެވަރަ އެކި، ނިޝާނާ ޖުޣުރާފީގައި ލިޔުންތެރިޔާ ދަށާ ގޮތް ސާފުވާނެހެން ބޭނުކޮށް ދިނުމަށް ކަނަގެ ނަމޫނާއަކަށް މަގުފަހިކޮށްދީ ކަމެވެ.

ދެވަނަ މަސައްކަތު

"ކުރިވަރުން، ސިއްރީ ދުވަސްކޮޅުގެ އިޖުތިމާޢީ ލިއްބައިން އެހެނިހެން ފައިދާތައް"

(އޯޑިއޯވިޝުއަލް ލިޔުން)

މި ލިޔުމަކީ އޯޑިއޯވިޝުއަލް ލިޔުމެކެވެ. މި މަސައްކަތަށް ލިޔުން ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ކަނަގެ ނަމޫނާ، ލިބުނު ގިނަ ދަރިވަރުން، ވިސްނުން ގެންގުޅުމަށް ހުރި، ކުރިވަރުން، ސިއްރީ ދުވަސްކޮޅުގެ އިޖުތިމާޢީ ލިއްބައިން އެހެނިހެން ފައިދާތައް ކިޔައި ދިނުމަކަށް ބޭނުން އެ ފައިދާތައް ލިބޭ ގޮތް އޯޑިއޯވިޝުއަލް ދިނުމަށް. މި މަސައްކަތުގައި ކަނަގެ ނަމޫނާ ލިބުނު ދަރިވަރުންނަށް އެ ނަމޫނާ ލިބުނީ މަސައްކަތު ކަނަގެ ތަރައްގީން އެ މަސައްކަތު ދިރާސާކޮށްގެން ލިޔެފައިވާނެއެވެ.

ޓާސްކް

މި މަސައްކަތުގައި ކަނަގެ ނަމޫނާ ލިބުނު ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގެ ފުރުމުގައި ކުރިންތެރިކަމާ ސަލާމަތީ ގޮތަކަށް ސުރުޚީގެ މައިގަނޑު ބެނުމަށް އަމާޒާ ގޮތް ހުރި ޖުމުލަ ގެންސޮދިނުމަށް ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވޭނެ. މިގެ އިޖުތިމާޢީ މަސައްކަތުގެ ފަރުމަލާ ހުރިގައި ކުރިވަރުން، ސިއްރީ ދުވަސްކޮޅުގެ އިޖުތިމާޢީ ފައިދާތައް ގެންސޮދިފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވޭނެއެވެ. މިގެ އިޖުތިމާޢީ ފާހަގަ ކުރެވޭ އަނެއް ކަމަކީ އޯޑިއޯވިޝުއަލް ލިޔުމުގެ ސިފަތައްގައި ތިލަވެ، ރިޕޯޓް ގެންސޮދިފައި އޮތް ކަމެވެ. (މިސާލަކަށް: ކުރިވަރުން ލިއްބައިން ސިއްރީ ދުވަސްކޮޅުގެ އިޖުތިމާޢީ ލިއްބައިން އެހެނިހެން ފައިދާތައް ގެންގުޅުއްވެ.)

ތިރީގައި އެ ވަނީ "ކުޅިވަރުން، ސިއްޙީ ދުޅަހެޔޮކަމުގެ އިތުރުން ލިބިދޭ އެހެނިހެން ފައިދާތައް" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔެފައިވާ އިންޝާއެއްގެ ލިޔުމުގެ **ފުރަތަމަ ބައިތަކެވެ.** **މި ބައި ލިޔެފައި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔެފައިވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކާނުލައެވެ.**

"އަދުގެ ދުނިޔޭގެ މުޖުތަމަޢުތަކުގައިވެސް، އެކި ކުޅިވަރުތަކަށް ދެވޭ ސަމާލުކަން ބޮޑުވެފައިވެއެވެ. އެކި ފަރާތްތަކުން ކުޅިވަރު ކުޅުމަށް ޝައުޤުވެރިކަން ހުރިހާ އެކި ސަރަހައްދުތަކުން ފެނެއެވެ. އެހެންކަމުން ދިރާސާތަކުން ކުޅިވަރު ކުޅުން އެ ކުޅިވަރުގެ ސަރަހައްދުން ބޭރުގައިވެސް ފައިދާ ހުރިކަން ހޯދާފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް ކުޅިވަރު ކުޅުމުން ލިބޭނީ ހަމައެކަނި ސިއްޙީ ފައިދާތަކެއް ނޫނެވެ. ކުޅިވަރުން ސިއްޙީ ދުޅަހެޔޮކަމުގެ އިތުރުން އިޖުތިމާޢީ ގުޅުން ބަދަހިކުރުމާއި ވިސްނުން ތަރައްޤީކުރުމާއި މާނަވީ ފައިދާތަކާއި އެހެނިހެން ފައިދާތައް ލިބެއެވެ."

މަތީގައިވާ ފުރުމަތިބަހާ އިރު، ތަރުތީބު ހުރި ޖުމުލަތައް ދަރިވަރަކު ގެންގުޅެފައިވާ ނުކުތާ.
ނަމަވެސް ފުރުޞަތު ފަހައިފައި ވަނީ ބަލާކަށްވުރެ ހަމަތައް ނުދެވޭފަދައެވެ. ބަލާކަށްވުރެ ފޮނި ހަރުދަނާ ވާހަކަ ގެނެސް، އެންމެ ފުރަތަމަ ނުކުތާ ތަފްސީލުކޮށް ދަރިވަރަކު ޢަދަދުތަކާ ބިނާކޮށް ލިޔުމުގެ ދަރަޖަ ދައްކަވައިދެއެވެ. މި ބައި ހަރުދަނާ ފުރުޞަތު ލިބޭތީ ހުރިހާ ގޮތަކުން ރަނގަޅު ލިޔުމެކެވެ.

ދުވަސް މައުޟޫޢުގައި ދަރުސް މާލެސް ލިބެން ބަލައި ދަރިވަރުންގެ ފުރުޞަތު ހާހަކަ އެއް ކަމަކީ ކުޅިވަރުގެ ޝައުޤުވެރިވާ ފަދަ، ހުނު ޒުވާނުން ގެނައުމަށް ޝައުޤުވެރިވޭ. ދުވަސް ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ފުރުޞަތު ހާހަކަ ކަމަކީ މައުޟޫޢާއި މުޤައްދިމާ، ފަސޭހަކޮށް ހިލޭޝަރުއީވާ ކުރެވޭނެވެ. ތިން ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ހާހަކަ ކަމަކީ މައުޟޫޢާއި ގޮތަށް (ލިޔުމުގެ ސްޓައިލްގައި) ރިވެތި ތިރީގެ، ދެން ނުކުތާ ކަމެވެ. މި މައުޟޫޢުގައި ރިވެތި ތިރީގެ، ދެން ނުކުތާ ގޮތަކީ <u>ކުޅިވަރުން، ސިއްޙީ ދުޅަހެޔޮކަމުގެ</u> <u>އިތުރުން ލިބިދޭ އެހެނިހެން ފައިދާތައް ދިނުމެވެ.)</u>

ތިރީގައި އެ ވަނީ "ކުޅިވަރުން، ސިއްޙީ ދުޅަހެޔޮކަމުގެ އިތުރުން ލިބިދޭ އެހެނިހެން ފައިދާތައް" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔެފައިވާ އިންޝާއެއްގެ ލިޔުމުގެ **ފަހު ބައިތަކެވެ.** **މި ބައި ލިޔެފައި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔެފައިވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކާނުލައެވެ.**

"ކުޅިވަރު ކުޅުމަކީ ދިރިހުރިކަމުގެ ޝައުޤުވެރި ކަމާ އެކު ކުރާ ކަމެކެވެ. ބައެއްފަހަރު ކުޅިވަރު ކުޅުނީ ހިތްހަމަޖެހޭ ސިފައެއް ލިބޭ ގޮތަށް ނުކުރުމަށެވެ. ނަމަވެސް ކުޅިވަރަކީ ސިއްޙީ ފައިދާގެ އިތުރުން އެހެން ފައިދާ ކަމެކެވެ. ކުޅިވަރު ހަމަ އެކަނި ސިއްޙަތު ރަނގަޅުވާ ކުޅުމަކީ ކުޅިވަރަކީ ކުޅިވަރުގެ ފުރިހަމަ ނަތީޖާ ލިބޭނެ ކަމެއް ނޫނެވެ. ކުޅިވަރު ކުޅުމަކީ މިފަދަ ސިފައިގެ ވަރުގަދަކުރާ ކަމެއްކަމުގައި ޝަކެއް ނެތް ކަމުގެ
މަގުފަހި ކުރާކަމެކެވެ."

މަތީގައިވާ ފޮތުން ދަރިވަރު ގެނެސްދީފައި އޮތް ގޮތުން، އެ ފޮތުގައި ހުރި ޗާޓު، ދަރިވަރު ގެނެސް ދީފައި ވަނީ ފުރަތަމަ ދެ ބުރުގެ ދެވޮށިފަހަރުގައެވެ. މި ދެ ބުރުފަހަރުން އަންގައިދީފައި ވަނީ މިހެން ހިތަހަމަ ޖެއްސުމަށް އާއިލާއިން ބަހައިރާވާ ކަރުދާސް ސަފުހާތަކަށް އޭގެ ކުރިމަތިން ބަލައިލާށެވެ. މި ފޮތުގައި ހުރި ޗާޓު އަށް ފުރިހަމަ ނުވި ނަމަވެސް، މި ހުރި ބުރުފަ އަދި އާންމު ބުރުފަހަރުގެ ގޮތުގައި ބަލައިގެންވާނެ ބުރުފަހަރެވެ.

މި ފޮތުގެ ފަސްމަންޒަރުގައި ކުރިވަރު ކުރުމުން ލިބޭ އެހެނިހެން ފައިދާތައް ނުވަތަ ފައިދާވާ ގޮތް ކަންތައްތަކަށް ގެންސްޓްރެޓަޖީ އިތުރު، އެ މައުލޫމާތުތައް ހިމަނައިފައިވާ މިންވަރު ވަރަށް މަދެވެ. މިގެ އިތުރުން މި ފޮތުގައި ތިޔާސް ބުރުގެ ގެންސްޓްރިފަށް ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން މި ބޭނުމަށް ކަންކަން މިހެން ހުރުމާ އެކު، މި ފޮތަކީ ދުރަށް ފޮތުތަކެވެ.

މައިގަނޑު

ސްކޫލްފެށުމާއި ލުއިމަތީ ކަމަކުގެ ނަތީޖާ ލިބުފައިވާ ދަރިވަރުންގެ ލުއިއުގެ މައިގަނޑުން ފާހަގަވި އެއް ކަމަކީ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ މައިގަނޑު ހިއްސާ ސްކޫލްތަކުން ބެހެއްޓުމުގެ އެކު، ކުލިވަރުން ލިބޭ ފައިދާ ބެހެއްޓުމުގެ ފައިދާ އެ ފައިދާ ލިބޭ ގޮތް ސްކޫލްފެށުމައި ދިފައި ހުރިކަމެވެ. ދެ ވަނަ ކަމަކީ ފާހަގަވި ކަމަކީ މައިގަނޑު އެއް ހިއްސާކަމުގެ ހިއްސާ ހުރިކަމެވެ. އަދި އެ ހިއްސާ މައިގަނޑު ޕްރޮގްރާމް ގެންގުޅުއްވުން ހުރަހަކުއް ދިފައި ހުރިކަމެވެ. މިގޮތުން ޕްރޮގްރާމްގެ މައިގަނޑު ބެލުމަށް ބާރު ލިބޭ ގޮތަކަށް އެއް ދުވަހު އަހައި ގޮތަށް ގާތްކުރެވެނީ ގޮތަށް ސްކޫލްފެށުމައިދިނުން ލުއިއުމަކުގެ ދިފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ. އެއްޗެހީގެ ބައިން ކަމަކުގެ މާކެޓް ލިބޭނެ ދަރިވަރުންނަށް އެ ބައިން ކަމަކުގެ މާކެޓް ލިބިފައި ވަނީ ބޭނުމިއްޔަ ކަންކަމުން ސަރާސަރުކަން ދިނުމުގެ ލިބުނު ލިބުނުއެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ "ކުލިވަރުން، ސްކޫލް ދެމެހެއްޓުމުގެ އިތުރުން ލިއްބައިދޭ އެހެނިހެން ފައިދާތައް" މި މައުޟޫއަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވާ ސްކޫލްފެށުމާއި ލިބުނުއެއްގެ މައިގަނޑު، **ކަމަކަށް ޕްރޮގްރާމްތަކެވެ. މި ޕްރޮގްރާމް ލިބުއްވާ އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިބުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކުނެތެވެ.**

"ކުލިވަރު ކުޅުމުން ލިބޭ އަސްލު ބޮޑު އެއްފައިދާއަކީ ތިމާއާއި އެހެންމީހުންނާ ދެމެދު އޯގާތެރި އިޙްތިރާމް ގުޅުންތައް ބިނާކުރުމެވެ. ތިމާއާއި ކުލިވަރުކުޅެންދޭ އެހެންޖެހުމުގެ ގޮތުގެ ބިނާކުރުމުގައި ކުރެވޭ ވަޒީފާ ތިމާއާއި ތިމާގެ ޖަމާޢަތުގެ އެންމެ ގާތް ގުޅުން އިޙްތިރާމް ބިނާކުރެވެނީ ލިބޭ ރަނގަޅު ފުރުސަތުތަކެވެ. މިއަދު ތިމާއާއި ކުލިވަރުކުރާ މަޑުކޮށް ސަމާސާ ކުޅުމަށް މިހެންނަކީ މާދަމާ ތިމާގެ ނަސީބު ގާތް ރައްޓެހިކަމާއި ދެމެހެއްޓުމެވެ. ތިމާގެ ޖީލު ދެމެހެއްޓުމުގެ ވަރަށް ދޮރުކޮޅުކުރުން، މަސައްކަތު ކުޅުމުގެ ތިމާއިން މިއުޅޭ ކަންކަމަށްލިބިފައި ވާނީ އެހެރީތަކެވެ. އެހެންކަމުން އިޙްތިރާމް ގުޅުންތައް ބިނާކުރުމަށް ކުލިވަރުގެ ސަފަހަރު ލިބޭ މުހިއްމު ފައިދާއެކެވެ."

މި ޖުމްލަތަކުން ބަލާއިރު، މައިގަނޑު ޚިޔާލު ވަރަށް ރަގަޅަށް ގެންގޮސްފައި ވެއެވެ. ހަމައެފަދައިން މައިގަނޑު ބުނުމަށް ބާރުދޭ ދިރުވައިދޭ ވެސް ވަރަށް ފުރިހަމަ ބުނުމެކެވެ. އެކަމަކު އޭގެން ދިގުވެފައި ދިނުމަށް ގެންގުޅެފައިވާ ފުރަތަމަ ޚިޔާލާއި މައިގަނޑު ބުނުމަށް ބާރު ދިނީ ޚިޔާލުތަކެއް ނުކުތެވެ. ދެން އޮތް ޚިޔާލުތަކުގައި މަސްވަރާ ކުރުމާއި ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ ތަރުތީބުން "މިފަދަ" ކަންކަން އެ އިސްލާހު ކުރަނީ ރަނގަޅުކޮށްދިނުން ކަމަށް ބަޔާންކުރެވިފައެވެ. ޖުމްލަތަކުގެ ނިޒާމު ތަރުތީބު ވަގުތީ ބަދަލުވެފައިވާ ފަދައިން ތަރުތީބުން ގުޅުވައިލެވިފައެވެ. އެއްބަސްވުން މި ޖުމްލަތަކަށް ތަރުތީބު ޖުމްލަތައް ދީފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް މި ޖުމްލަތަކުގެ ބައެއް އޮޅިފައިވާ ވެސް، އެބަހުރެވެ.

ދެވަނަ މައުޟޫއުގައި ދަރުސް މާނަ ލިބޭ ބައެއް ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގެ މައިގަނޑު ފިކުރަކީ މުހިއްމު އެއް ކަމަށް ހާޒިރުކުރެއެވެ. ޖުމްލަތަކުގެ ތަރުތީބަކަށް ބަލައިލާއިރު ލިޔުމުގެ ސުޓައިލްގައި ހުރިހާ މައުލޫމާތު ގެންގުޅުއްވަން ނުކުރެވޭނެކަމެވެ. އަދި ބައެއް ޖުމްލަތަކުގެ މައިގަނޑު ހާލަތު ކޮބައިކަން ސާފުވާނެހެން ގެންގުޅުއްވަން ނުކުރެވެއެވެ. ހަމައެހެންމެ ޖުމްލަތަކުގެ ނިޒާމު ޚިޔާލު ވެސް ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް ގެންގުޅުއްވަން ދޫކޮށްލައި ނުކުރެއެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ "ކުރިމަތިން، ސިޔާސީ ދުވަހުގެ ދަރުސްތަކުގެ އިމްތިހާން ލިޔުއްވަން ހަމަހަމަ ފަރާތްތަކުން" މި މަޢުލޫމާތު ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވާ އާދޭސްތައް ލިޔުއްވާ ދެމުންދަނީ ދަރިވަރުގެ ގަވައިދުގެ، ދެކޮ ޖުމްލަތަކުގެ ވެސް. **މި ޖުމްލަތައް ލިޔުއްވައި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ނުކޮށް ގެނެސްފައެވެ.**

"އަހަރެމެން ގަޔާވާ ކުރިއަރާ ތަރައްޤީ ކުރާ ދުނިޔެއަކީ އެހެން ދުނިޔެއެއް ކަމެއް ނޫން. ދަރިވަރު ދިރިއުޅުމުގެ ތަރުތީބުން ލިބިފައިވާ ވަރުގަދަ ހިތް އެއް ދިނީ ކަލޭ ޔަގީން ކުރުމަށް ކުޅިވަރު ޕިއިރިވިލިބެވެ. ކިޔަވާ ކުރީ މަސައްކަތާއި ލިޔުމަކީ ދުވަހުގެ ދަރިވަރުކަމުން ލިޔުއްވާ ދަރިވަރުގެ ގާބިލުކަމެއް ކަމަށްދެކެއެވެ. އެއް ތަނުގައި ހުރެވޭ ޓީޗަރުގެ ދަރިވަރުކަމުން ގުޅިގެން ކުރިން ފާހަގަ ކުރިއިރު އެއްވެސް ގޮތަކުން ހިތްވަރު ނުދޭކަމެވެ. ދަރިވަރުގެ ބަސް ދަރިވަރުގެ ކުރިމަތީގައި ވާހަކަ ދައްކާ ބަހުގެ ތަރުތީބު ހާމަކުރެވިފައިވާ ކަމެކެވެ. ދަރިވަރަކީ އިމްތިހާނުގައި ޑިގްރީއެއް ހާސިލުކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރެއެވެ. ދަރިވަރު ލިޔުމަށް ދޭ ސަމާލުކަން ހުރިހާ އިމްތިހާނެއްވެ."

މަޢުލޫމާތު ޖުމްލަތަކުގެ މައިގަނޑު ޚިޔާލު ތަރުތީބު ގެންގުޅުއްވައި ލިޔުމުގެ ތަރުތީބު ހަމަ އަދި ގުޅިގެން ދިޔަ ކަމެކެވެ. އެހެންކަމާ، ތަރުތީބު މި ޖުމްލަތަކުގެ ބައި ކަރުދާސް ކުޑަ ހަމަ ގުޅިގެން ދިޔަ ހަރުދަނާ ކަމެކެވެ. ނަމަވެސް ތަރުތީބުން ޖުމްލަތަކުގެ ބައި ދަރިވަރުންގެ މި ހަމަ ގުޅިގެން ދިޔަ ކަމެކެވެ. ދަރިވަރުން ކުރިއަށް ބައިގައި ވަރަށް ބައިވަރު ކަމެކެވެ. މިގޮތުން ކުރިއަށްދާ ސަރަހައްދު ނަމޫނާ ބައިވެރިވާ ގޮތުގެ ދާއިރާގައި ސަމާލުކަން ކޮށްކަމުގެ ކުރިއަށް ލައިގެން، ކުރިއަށްދާ ޖުމްލަތަކުގެ ވާހަކަ ދައްކާތީ ތަރުތީބުގައި ހަމަ ގުޅުވައިލެވޭ ކަމެކެވެ. މިގޮތުން ބައެއް ޖުމްލަތަކުގައި ތަރުތީބުން ޖުމްލަތަކުގެ ތަރުތީބު ގެންގުޅުއްވައި އެބަ ވެއެވެ. މިގޮތުން މި ޖުމްލަތަކުގެ ނިޒާމު ތަރުތީބު ޖުމްލަތަކުގެ ވަގުތީ އާދަ، ތަރުތީބުން ގެންގުޅުއްވައިފައެވެ. މިވަގު ކަންކަން ހިނގުމުން ހުށަހެޅުން މި ޖުމްލަތަކުގެ ތަރުތީބު ޖުމްލަތަކުގެ ތަރުތީބުން ބަލާފައި ނެތެވެ.

ނިންމުން

ދިވެހި މައުޟޫޢުގައި ރަނގަޅު ނަތީޖާ ލިބުނު ގިނަ ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގެ ނިންމުމުން ފާހަގަވި ކަމަކީ ބޮޑީ ޕެރެގްރާފްތަކުގެ މައިގަނޑު ޚިޔާލުތައް ޚުލާޞާކޮށް ގެނެސްދީފައި ހުރި ކަމެވެ. މީގެ އިތުރުން ލިޔުމުގެ މައިގަނޑު ބުނުމަށް އަމާޒުވާ ގޮތަށް ފުރުމުގައި ގެނެސްދިނުން ގޮތް، ޚިޔާލަން އަދި ގޮތަކަށް، ތީސިސް، ރިފްލެކްޝަން ކޮންތަތާއިގެން ގިނަ ދަރިވަރުން ގެނެސްދީފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ.

ތިރީގައި ދެ ވަނީ "ކުޅިވަރުން، ސިއްޙީ ދުވަސްކޮޅުގެ އިތުރުން ލިއްބައިދޭ އަސަރުން ފައިދާތައް" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔެފައިވާ އެކްސްޕޮޒިޓަރީ ލިޔުމުގެ ނިންމުމެވެ. **މި ޕެރެގްރާފު ލިޔެފައި ދެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔެފައިވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކާނުލައެވެ.**

"ކުޅިވަރު ކުޅުމަކީ ދުވަސްކޮޅު ސިއްޙަތާއިގެ އިތުރުން އެތައް ފައިދާއެއް ލިބިގެންދާ ކަމެކެވެ. އެހެންކަމުން ކުޅިވަރު ކުޅުމުގެ ސަބަބުން ތިމާގެ ގެދޮރުގައި އާއިލީ ރަހުމަތްތެރިކަމާއި އިޖުތިމާޢީ ގުޅުންތައް ބަދަހިވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން ކުޅިވަރު ކުޅުމަކީ ނިންމުން ނިންމުމުގެ ހުނަރު ތަރައްޤީވެ ތިމާގެ ވިސްނުން އެހީވާ ފައިދާތައް ކުޅޭ ސަބަބުތަކެވެ. ހަމައެއާއެކު ކުޅިވަރަކީ އިޖުތިމާޢީ ގުޅުންތަކާއި ރަހުމަތްތެރިކަމުގެ ހިއްސާކުރުމުގެ ދަރުމަވެރިކަމާއި ހިތްހަމަޖެހުން ލިބޭ ސަބަބުތަކެއް ކަމެކެވެ. އަދި ކުޅިވަރު ކުޅުމަކީ ލިބޭ ފައިދާގެ އިތުރުން، ދިރިއުޅުމުގައި ތަނަވަސްކަން ހޯދުމަށް ކުރާ ކަމެކެވެ."

މީގައި ދެ ވާ ނިންމާ ޕެރެގްރާފުން ބަލާއިރު، ނިންމުމުގެ ޕެރެގްރާފުގައި ތީސިސް ސްޓޭޓްމަންޓް ކޮށްފައި އެބަ ހުއްޓެވެ. ހަމައެހެންމެ ބޮޑީ ޕެރެގްރާފްތަކުގެ މައިގަނޑު ޚިޔާލުތައް ޚުލާޞާކޮށް ދީފައި ވެސް އެބަ ހުއްޓެވެ. ދަރިވަރުގެ މި ނިންމުމުގައި ރަނގަޅު ކަމަކީ މި ގޮތަށް ލިޔުމުގެ ނިންމުމުގެ އެންމެ ފަހުގައި ލިޔުމަށް ޖާގަ ދީފައިވާ ގޮތެވެ.

ދިވެހި މައުޟޫޢުގައި ދަށުން މާކްސް ލިބުނު ބައެއް ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގެ ނިންމުމުން ފާހަގަވި އެއް ކަމަކީ ބޮޑީ ޕެރެގްރާފްތަކުގެ މައިގަނޑު ޚިޔާލުތައް ޚުލާޞާކޮށް ގެނެސްދީފައި ނުވުމެވެ. އަދި ބައެއް ދަރިވަރުން ތީސިސް ޖުމްލަ އަނެއްކާ ބޮޑީ ޕެރެގްރާފްތަކުގައި ގެނެސް ދިނުމަކީ ބަދަލު ދަރިވަރުންނަށް އުނދަގޫ ވާކަމެވެ. ތިރީގައި އެވާ ނިންމުމުން، ދިވެހި ނިންމުމަކަށް ވަނީ މި ބޮޑީ ކަން ކަމަށް ސަބަބަކަށް ދިވެހި ނުވާތީއެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ "ކުދިވަރުން، ސިއްރީ ދުރަގެ ހަރަކާތްތަކުގެ އިތުރުން ޚިދްމަތްދޭ އެހެނިހެން ފަރާތްތަކުން" މި
މަސްއޫލިއްޔަތު ދަރިވަރަކަށް ލިޔުއްވާ އަޚްލާޤީ ޙިމާޔަތް ލިބުމުގެ ދެކޮ ނަސޭހަތެއް. **މި ޖުމްލަތަކަށް ލިޔުއްވާ**
އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް ބަދަލެއް ނުގެނައިސް ގެންނަކަށްނުޖެހޭނެ.

"ހާލަތުތަކުގައި އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ ކުދިވަރު ކުރުމަށް އެކަމާ ސިއްރީ ފަރާތްތައް އޮތުމަކީ ކަމެއް. ނަމަވެސް އެއީ ހަމަ އެއްޗެއްގެ އިތުރުން ބީހިލުން ހުރުމާއި ފަރާތް ހުރިހާކަމެއް. އެ ހައްދަފުން ލިބޭ ކުދިވަރު ކުދިންގެ ހަމައެކަނި ސިއްރީ ފަރާތްތަކަށް ބަލާގެންނުވާނެ. ކުދިވަރު ކުދިންގެ ސިއްރީ ފަރާތްގެ އިތުރުން އެހެނިހެން ފަރާތްތަކާ އެކު ގުޅުން ބާއްވަންވާނެ."

މިފަދައިން ނިންމުމަކީ ބަލާއިރު، ބިލެޓް، ގެންގުޅުމަށް އެއް ނަމަވެސް ރަނގަޅު އެ ޖުމްލަ ރިޕޯޓަކީ ކުރިމަތިލާ ގޮތަށް އެމީހުން. އަދި ޚިޔާލުފާޅުކުރާ މައިގަނޑު ހާލަތުތައް މަދުވެފައި ހުށަހަޅާ ގެންގުޅުމަށް ވަނީ އެކަމަށް ފުރިހަމަ ކޮށްފައި ނުވެއެވެ. ނަމަވެސް ނިންމުމުގެ ނިންމާ ޖުމްލަގައި އިޖުތިމާޢީ ކޮށްފައި ދަރިވަރު އެބަ އޮތެވެ. މިއީ ދަރިވަރު ކޮށްފައިވާ ރަނގަޅު ކަމެކެވެ. މުޅި ނިންމުމަށް ބަލާއިރު މި ނިންމުން ގޮތުގައި ނުވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް މި ފަރާތާ ކުރި އެނގި ކަންކަން ރަނގަޅު ކޮށްފައިވާ ނަމަ މި ނިންމުން ރަނގަޅު ކުރެވިދާނެއެވެ.

އިރުޝާދު

އިމްތިޙާނު ކަރުދާހުން ރަނގަޅު ނަތީޖާ ހޯދުމަށް ދިރާސާ ސުވާލު ރަނގަޅަށް ދޭހަވެގެން މަސައްކަތް ކުރީމައެވެ. އެހެންކަމުން ސުވާލު ރަނގަޅަށް ދޭހަވެގެން ޖަވާބު ދިނުމަށް އިސްތިޢާނަތް ކުރަމެވެ.

"ކުދިވަރުން، ސިއްރީ ދުރަގެ ހަރަކާތްތަކުގެ އިތުރުން ޚިދްމަތްދޭ އެހެނިހެން ފަރާތްތަކުން" މި މައުޟޫޢަށް
ޚިޔާލުފާޅުކުރާ ލިޔުމެއް ލިޔުއްވާ، ކުދިވަރުގެ އިތުރުން ލިބޭ އެހެނިހެން ފަރާތްތައް ޚިޔާލުފާޅުކުރާ ގޮތް
އެވެ. އެހެންކަމުން މި ބާވަތުގެ ލިޔުމެއް ލިޔާއިރު ޚިޔާލުފާޅުކުރާ ގޮތަށް، ކަނޑައެޅުން އެކަމުގެ
ތަރުތީބު މުހިއްމު ކަމެވެ. އަދި މިބާވަތުގެ ލިޔުމުގެ ސްޓައިލްގައި ލިޔުން ހުށަހަޅައި ދިނުމަށް ރަނގަޅު
ސަމާލުކަން މަދުވެފައި ކުރެވޭން ކަމެކެވެ.

ޚިޔާލުފާޅުކުރާ ލިޔުމުގެ ފުރުމުގައި ހުރި ޖުމްލަ ގެންގުޅުން އިތުރު، ކުރަން ނުކެރުން ސަމާލުކަން
ދިނަ ގޮތަކަށް މައުޟޫޢަށް އަމާޒުވާ ގޮތަށް ހުރި ޖުމްލަ ގެންގުޅުމަށް ސަމާލުކަން ދިނުން އެދެމެވެ.
ފެށުމަށްޓަކަ ގެންގުޅުއްވާ މައުޟޫޢު، ފެށުމަށްޓަކައި ގެންގުޅުމާއި، ޚިޔާލުފާޅުކުރާ ލިޔުމުގެ
ސްޓައިލްގައި ބިލެޓް ޖުމްލަ ގެންގުޅެ ދިނުމަށް އިސްތިޢާނަތް ކުރަމެވެ.

މައިގަނޑު ޕެރެގްރާފު ބިނާކުރާއިރު، ޕެރެގްރާފުގެ މައިގަނޑު ޚިޔާލު ސާފުކޮށް ގެނެސް ދިނުމަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެކެވެ. އެއް ޚިޔާލަކަށްވުރެ ގިނަ ޚިޔާލު އެއް ޕެރެގްރާފެއްގައި ނުގެނައުމަށް އިރުޝާދު ދެމެވެ. ޕެރެގްރާފު ބިނާކުރާއިރު، ހަރުދަނާ މައުޟޫޢީ ހިމެނުމަށް ސަމާލުކަން ދިނުން އެދެމެވެ.

ލިޔުމުގެ ނިންމުން، ގެނެސްދޭއިރު، ލިޔުމުގެ ފެށުމުގައި ގެނެސްދިން ތީސިސް ޖުމުލަ އެހެން ގޮތަކަށް ގެނެސް ދިނުމަށް ސަމާލުކަން ދިނުން އެދެމެވެ. އަދި ޕެރެގްރާފުތަކުގެ މައިގަނޑު ޚިޔާލުތައް ޚުލާޞާކޮށްލައިގެން ގެނެސް ނަސޭހަތްތެރިވަމެވެ. މީގެ އިތުރުން އޮޅުންފިލުވައިދޭ ލިޔުމުގެ ނިންމުމުގެ ފަހު ޖުމުލަ ގެނެސްދޭއިރު، ދޭން ބޭނުންވާ މެސެޖުކަން، ނުވަތަ އިލްތިމާސްކަން އެ ޖުމުލަ ގެނެސްދިނުމަށް އިރުޝާދު ދެމެވެ.

ތިންވަނަ މައުޟޫޢު

"ދިވެހިންނަކީ ތަހުޒީބު ބައެއް ހެއްދެވެ؟ ނުވަތަ ނޫންހެއްދެވެ؟

(އޮޕީނިއަން / ބަހުސްކުރާ)

ތިންވަނަ މައުޟޫޢުގައި އޮތީ އޮޕީނިއަން ވާހަކަ ދައްކާން ނުވަތަ ބަހުސް ކުރުމަށް ލިޔުމެއް ލިޔުމަށެވެ. މި މައުޟޫޢަށް ލިޔުން ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ރަނގަޅު ނަތީޖާއެއް ލިބުނު ގިނަ ދަރިވަރުން ލިޔުން، ލިޔުމުގައި ވަކި ބަހުސްކުރާ ލިޔުމެއްގެ ސްޓައިލް ހިފެހެއްޓިގެން ބަހުސްކަން ފާޅުވާގޮތަށެވެ. މި މައުޟޫޢުގައި ބަހުސްކުރެވޭގޮތާ ގޮތުން އެއްބަސް ބަހެވެ، ދިވެހިން ދިވެހިކަމާ ދަރިވަރުން ވެސް މަދެއް ނޫނެވެ. މި ބަހުސްދިނުމަށް ދެ ގޮތަށް ވެސް ރިޢާޔަތް ދިވެހިން ދިވެހިކަމުގައި ވަކި މައުޟޫޢު ބަހުސްކުރެވޭ އެ މައުޟޫޢު ދިރާސާކޮށްގެން ދަރިވަރުން ދެއްކުވައިދީ ކަމަށް ދެކެމެވެ.

ފުރުން

މި މައުޟޫޢުގައި ބަހުސްކުރު ނަތީޖާ ލިބުނު ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގައި ހިންމަތްތެރިކަމާ ޝައުޤުވެރި ކުރުވަނިވި ގޮތަކަށް، ކަން އޮތް ގޮތް، ސާފުވާގޮތުން ހުރި ޖުމުލަ ގެނެސްދީފައިވެއެވެ. މި މައުޟޫޢުގައި ބަހުސްކުރާ ގޮތަށް ލިޔުން ލިޔާ ނަމަ، ލިޔުމުގެ ފެށުމުގައި ގެނެސްދޭ ތީސިސް ޖުމުލަގައި ދޭހަވާ ގޮތަކަށް ލިޔުމެވެ، ތީސިސް ޖުމުލަ ގެނެސްދީ އިރު، ދަރިވަރުން ބަހުސްކުރާ ގޮތް ސާފުވާނެއެވެ. މި މައުޟޫޢުގައި ބަހުސްކުރި ދިވެހިކަމާ ދަރިވަރުން ނަތީޖާ ގެނެސްދިނުން، މި ދަރިވަރުން ތީސިސް ޖުމުލަ ގެނެސްދީފައިވެއެވެ. އަދި މިގޮތަށް ލިޔުމުގެ ސްޓައިލްގައި، ދަރިވަރުން ބަހުސްކުރުމުގެ އަސާސްތަކުން ތަރުތީބުން ތީސިސް ޖުމުލަ ގެނެސްދީފައިވެއެވެ. (މިސާލަކަށް: އަމިއްލަ ގަބޫލު ކުރާ ގޮތުގައި ދިވެހިންނަކީ ތަހުޒީބު ބައެއްކަމެވެ. / ތަހުޒީބު ބައެއް ނޫނެވެ.) މިގޮތަށް ކަށަވަރުކޮށް އިތުރުކަމެއް ތީސިސް ޖުމުލަ ދެކޮޅަށް ދެއްކިއެވެ.

ޖަރީދާގައި އެ ވަނީ "ދިވެހިންނަށް ތަރުބިއްޔަތު ބޭނުން ހުރިތޯ؟ ސުވާލަކީ ނޫންކަމެއްތޯ؟" މި މަޒުމޫނުގައި ތަރުބިއްޔަތު ލިޔުއްވާފައިވާ އުސްތާޛު ވާހަކަދައްކާ (ބަރުސާނުކާ) ލިޔުމުގެ ރަނގަޅު ފެނުމެކެވެ. **މި ފެހުރިސްތު ލިޔުއްވައި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތުން އެއްވެސް އުނިކަމެއް ނެތުމުން ފެނިގެންދެއެވެ.**

"ދިވެހިންގެ އާދަ ކަންކަމުގައި ތަނީ ތަރުބިއްޔާއި ތަރުބިއްޔަތުގެ ގޮތުން ވަރަށް ބޮޑަށް ކުރިއަރަމުންދެއެވެ. ތަރުބިއްޔަތު ފުރަތަމަ ބަރަދުވެރިކަން ދިއުމުގައި އެބައެއްގެ ކިބައިންފެނުނު އާދަތަކެވެ. ދިވެހި ދެކުމުން މިދާ ތަރުބިއްޔާއި ތަރުބިއްޔަތުގެ ކުރަމަށް ވަނީ މިއަދު އެގޮތަށްގެންދާނެ ކެޔޮކަށް ދަރިވަރުންގެ ހައްދަށް ފެށި ހާމަވެއެވެ. ރާއްޖޭގެ ތަރުބިއްޔާގެ ގޮތުން ސިޔާސީ ބޭނުމެއް ކުރުވަނީ ގައުމުތަކާ އެއް ސަރުކާރުގައި ޓަކި ރަހުމަތްފުޅެވެ. ނަމަވެސް ހިތާމަޔަކީ، ދިވެހި އަޚުލާގުގެ އަހަރާއި އުޅުމާއި ވިސްނުމަކީ ބަލާއިރު ތަރުބިއްޔަތު ބައެއްގެ ކިބައިންފެނުނު ގޮތް އާދަތަކުގެ ނުފެނުނެވެ.

އެހެންކަމުން ދިވެހިންނަށް ތަރުބިއްޔަތު ބައެއް ބޭނުންވާކަން ނެތެވެ."

ދަރިވަރުގެ މި ފެނުމަށް ބަލާއިރު، ދަރިވަރު ހުރި ޖުމުލަ ގެނެސްދިނުމުގައި ވަނީ، ތަރުބިއްޔަތާއި ތަރުބިއްޔަތުގެ ގޮތުން ދިވެހި ކުރިއަރަމުން އަންނަ ވާހަކަ ބައްޕަކާއިން ދަމުންނެވެ. އެހެންވެސް ފަސްމަންޒަރުގައި ތަރުބިއްޔަތުގެ މާނަ ގެންސްދިނުމަށްފަހު، ރާއްޖެއިން ވަކި އެ ކުރަމަށް ފެންނަމުން ދާކަން ހަމަކަށަވަރުވެއެވެ. އަދި ދަރިވަރުގެ ތިޔާސް ބައްޕާ މައުލޫމާތު ގެޔޮވައިދޭމަށްފަހު، ދަރިވަރު ވަނީ ނުވިކުޅޭ ހަމަ ކަންތައްތަކެވެ. އެހެންކަމުން މިއީ ރަނގަޅު ފެނުމެކެވެ.

މި މައުލޫމާތުގައި ދަރުސް މާކުސް ލިބުނު ބައެއް ދަރިވަރުންގެ ފެނުމުން ފާހަގަވި އެއް ކަމަކީ ކިތާބުގެ ސަފުހާގެ ވަކި، ހުކުމް ބިލުމަކުން ގެންސްދިނުން ނުހުނުތޯއެވެ. ދެވަނަ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ފެނުމުން ފާހަގަވި ކަމަކީ މައުލޫމާތުގެ ގެނެސް ނުދިވުމި، ބެނުވިދިކަ ކަމަކަށް ބަރުދޫ މަތީތިޔާގައި މައުލޫމާތުގެ ދިކާގެ ހަމަކަން ނުދިވުމި، މިފަދަ ލިޔުމުގެ ސްޕެއިލިގައި ބިސްކު ޖުމުލަ ގެންސްދިނުން ނުހުނުމި، އަދި ދުރަ ގޮތަކުން ބިސްކު ޖުމުލަ ގެންސްދިނުން ނަމަވެސް، މައުލޫމާތުގެ ވަކިކޮށް ނުނަގައި ގެންސްދިޔައި ހުރިކަމެވެ. ލިޔުމުގެ ފެނުމުގެ ބައިގައި ދަރުސް މާކުސް ލިބޭން މުޤައްދިމާ މައިގަނޑު ސަފަޙާތް ކަމަކީ ކުރިމަތިވާ ކަންކަމާ މިއެވެ. މިފަދަ މައުލޫމާތު ދެގޮ ގޮތަކަށް (ލިޔުމުގެ ސްޕެއިލިގައި) ރިޔާކަތް ބިސްކު ޖުމުލަ ގެންސް ނުދީފާ ކަމެވެ. މި މައުލޫމާތުގައި ރިޔާކަތް ބިސްކު ޖުމުލަ ގެނެސްދީފައެވެ. މިސާލަކަށް "އަޚުލާގު ގަބޫލު ކުރާ ގޮތުގައި ދިވެހިންނަށް ތަރުބިއްޔަތު ބައެއްކަމެވެ." "އަޚުލާގު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ދިވެހިންނަށް ތަރުބިއްޔަތު ބައެއް ނޫނެވެ." މިފަދަ ގޮތަކަށް ނަގަން ސާފު ގޮތަކަށް ބިސްކު ގެނެސްދީފައެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ "ދިވެހިންނަކީ ތަހުޒީބު ބަޔެއް ހެއްޔެވެ؟ ނުވަތަ ނޫންހެއްޔެވެ؟" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވާ އެއްސޭއަށް ވާހަކަދައްކާ (ބަހުސްކުރާ) ލިޔުމުގެ ދެބައި ފުރުމުތަކެވެ. **މި ފުރުމުތަކު ލިޔުއްވައި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކާނުލައެވެ.**

> "ދިވެހިންނަކީ ޝަރަފުނުގެ ބަދަލުޖަހައި އަންނަ ވަރަށް ޝަރަފުނާއި އަވަހަށް ފެތުން ދަންނަ ބަޔެއް ކަމުގައި ބަޔެއް މީހުން ބުނެއެވެ. އަނެއް ބައިގެ ނަޒަރުގައި ، ދިވެހިންނަކީ އިލްމާއި ފުނޫނު ވިސްނުމުގެ ގޮތުން ބަލިކަށި ބަޔެއް ކަމުގައެވެ. ޝަރަފުނާއި ބަދަލު ވުމަށް ބޭނުންވާ ހަރުދަނާ ސިފަ ދެމި ބަޔެކެވެ. އަދިވެސް ދެކޭ ގޮތަކަށް ފެނުމެވެ."

ބަލިގައިވާ ފުރުމަށް ބަލާއިރު މި ފުރުމުގައި ހުރި ޖުމުލަތައް އެއް ކަމަކަށް ގަބޫލެއް ނުކުރެވެއެވެ. ފަހައިފައި ވަނީ ބަޔަކު މީހުން ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ދިވެހިންނަކީ ޝަރަފުން ފުރި ބަހައްޓަން ބޭނުން ބަޔެކެވެ. ނަމަވެސް ދެވަނަ ޖުމުލަ ގެނެސްދީފައި ވަނީ އަނެއްބައިހަކު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އިލްމާއި ފުނޫނުގެ ގޮތުން ދިވެހިން ދަރަބައިގެ ގޮތުގައި ބުނަމުންނެވެ. އެހެންކަމުން ފަސޭހައިން ގެނެސްދީފައި ވަނީ އަނެއްބައިގެ ގޮތަށް ބަލިކަށިކަމެވެ. މި ފުރުމުގައި ފަސޭހައިން އަނެއް ކަމަ ނަމަވެސް ދަރިވަރު ބުނަވާކަށް ބޭނުންވާނެއެވެ. އެހެންނޫނީ ތިޔާސީގައި ގޮތެއް ނިންމަން ދަތިވާނެއެވެ. މި ފުރުމުގެ ތިޔާސީގައި ދަރިވަރު ގޮތެއް ކަނޑައަޅައިފައި ނަމަވެސް، ތިޔާސް ގެނެސްފައި ވަނީ ވަރަށް ބަލިކަށި ގޮތަކަށެވެ. ދަރިވަރު ބުނެފައި ވަނީ "މިއީ އަޅުގަނޑުވެސް ގަބޫލުކުރާ ގޮތެވެ." މިގޮތަށެވެ. އޭގެ ބަދަލުގައި "ދިވެހިންނަކީ ޝަރަފުން އަންނަ ބަދަލުތަކާ އެކު ބަދަލުވާން ދަންނަ ތަހުޒީބު ބަޔެކެވެ. ނުވަތަ ތަހުޒީބު ބަޔެއް ނޫނެވެ." މިއިން ކޮންމެވެސް އެއް ގޮތަކަށް ގެނެސްދިން ނަމަ މިއަށްވުރެ ފުރިހަމަވީހެވެ.

މައިގަނޑު

މި މައުޟޫޢުގައި ރަނގަޅު ނަތީޖާ ލިބިފައިވާ، ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގެ މައިގަނޑު ފާހަގަވި އެއް ކަމަކީ މައުޟޫޢު ރަނގަޅަށް ދޭހަވެގެން ލިޔުން ލިޔުއްވާ ކަމެވެ. ކޮންމެ ފުރުމެއްގައިވެސް މައިގަނޑު ނުކުތާ ސާފުކޮށް ގެނެސްދީފާ އެކު، އެ ނުކުތާ ސާބިތުކޮށް ދިނުމަށް ސާބިތު ހެކި ގެނެސްދީފައި ހުރިކަމެވެ. އަދި މި ހެއްކާ އެކު، ފުރުމުގެ ފުރުމަށް ބިނާކުރުން ގޮސްފައި ހުރީ މިޒާވަރުގެ ލިޔުމެއް ލިޔާ ސްޓައިލްގައެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ "ދިވެހިންނަކީ ތަހުޒީބު ބަޔެއް ހެއްޔެވެ؟ ނުވަތަ ނޫންހެއްޔެވެ؟" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވާ އެއްސޭއަށް ވާހަކަދައްކާ (ބަހުސްކުރާ) ލިޔުމުގެ މައިގަނޑު ވ. ރަނގަޅު ފުރުމުތަކެވެ. **މި ފުރުމުތަކު ލިޔުއްވައި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކާނުލައެވެ.**

> "ތަހުޒީބު ބަޔަކު ހުރި ގައުމުތަކީ ތަރައްގީވެގެންދިޔަ ގައުމުތަކެވެ. ބަހައްޓާ ވާހަކައެވެ. މިއީ އާބާދީއަކުން ދަންމާ ޖަހާސަރުހަދު އެކަކު ބަހައްޓާ ވާހަކައެވެ. ނަމަވެސް މިނަ ދިވެހިންނަކީ މިއީ އާބާދީއަކުން މިނައިން ހަރުދަނާ ބައެވެ. ފަހަރު ރައްކާތެރިކަމުގެ ވިސްނުމެއް ނެތިދަނީއެވެ. އިސްލާމްދީނުގެ އެއްބާރު ނަގައި ދަރަނިވެރި މީހުން މަދުވެ ނުނެވެ. ފެނިފައި ފިތުރުވެރިކަމާ، ސިނާއީ ތަރައްގީ ހަސަދަވެރިކަން ކަލެއްތިކުން ގެއްލުން މިކަމުގެ ތަކެއްޗެކެ ދިވެހި ޖަމާއަތުން ދުނިޔެ ތަރައްގީ އިސްލާމްއާއި ތަރައްގީކުރުން ފެނެއެވެ. ތަހުޒީބު ބަޔަކުގެ ނިޝާނެއް މިފަދަ ނުރައްކާގެ އާދަތަކުން ފެނުނެވެ. ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުގެ ބަލައިގަތުން ނުކުތާތަކެވެ."

މަތީގައިވާ ޒުވާނުންގެތެރޭގައި، ތަހުޒީބު ބަދަލުގެ ސަބަބުތަކުގައި ހުންނަ އެއް ސިފައެއް ކަމުގައި ދަރިވަރު ބަޔާންކުރަނީ، ތަހުޒީބީ ބަދަލު ނަމަ ޒުވާނުންނަށް ބަދަލުކަމަށް ވާނެކަމަށެވެ. ބަދަލު ބޭނުމުން މި ނުކުތާއާއި ޒާތީ ތަޖުރިބާ ފާހަގަކޮށްފައެވެ. ނަމަވެސް އެކަން މާނަ ކުރަމުން ދަރިވަރު ބަޔާން ކުރަނީ އެއީ ލިބޭ އާމްދަނީ އަކުން ދެކޮޅު ޖަހައްސައިދޭން އެޅޭ އެގޮތް ކުރަމުންނެވެ. މި ކަން، ދިވެހިން ތެރޭގައިމިތާ ކަން، ސާބިތުކުރަން ވަރަށް ގިނަ ހާލަތްތައް ދަރިވަރު ގެނެސްދީފައި އެބަ ވެއެވެ. އަދި ވަރަށް މުސްތަޤްބަލުގެ ބޭނުންތަކަށް ޓަކައި ވެސް "ތަހުޒީބު ބަދަލުވެގެން ދަތިވާނެ ތަރައްޤީގެ އާރާސްތު ފެނުނެވެ ކަމަކަށް އަދުވަސްވަކަށް ގޮތްވެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ." މި ދިވެހިތަކުން އެއްނަގައިދޭން މި ބޭނުލިބިފައި އެކުލަވައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މިސާލު، މިއީ ވަރަށް ރަނގަޅު ޒުވާނުންގެ ކަމަކަށް ދަލީލެވެ.

މި މައުޟޫއާއި ގުޅޭ ބަޔަކުން ދެކޭ ގޮތުގެ ތެރޭގައިވާ އެއް ސަބަބަކީ ހިސާބުތަކެވެ. ޒުވާނުންގެ ބަދަލުވުމެއް މި ބާވަތުގެ ލިބުމުގެ ސިޔާސަތުގައި، ހަރުދަނާ މުއްދަތާއި ހިމަނައިގެން، ޒުވާނުން ބިނާ ކުރުމުގެ ޢިލްމީ ދިރާސާތަކުން ސާބިތުވެ އެބަ ހުރެއެވެ. ދިވެހި ސަގާފަތާއި ތަހުޒީބުގެ މާނަ ނަހަމަ، ކުޑަކުދިން ޒިއްމާކުރުމެވެ. ބަދަލު ދަރިވަރުންގެ ލިބުނުމަތިން ތަހުޒީބުގެ މާނަ އަސާސީ އެއްމެ ގާތުން މިންވަރު ތަރުޖަމާކުރެވިފައެވެ. މިގޮތުން ޒުވާނުންގެ ނިޔަތާ ބާރުތަކުގެ ރާއްޖެއިން ގެއްލުވިދާނެ ފަދަ ބަދަލުތައް، ވިލާތުގެ މައިގަނޑު ބަޔަކުން ދަރިވަރުން ހަމަތަކުން ހިލޭތަކަށް ބަދަލުވެ ބޮޑުވަމުން ދިޔަ ސަގާފަތްތަކެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ "ދިވެހިންނަށް ތަހުޒީބު ބަދަލު ހުރިހާ ފެންނަ ބަދަލުތައްތަކެވެ؟" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވި އިސްލާހުތަކާ ވަނަވަރެއް (ބަހުސްކުރާ) ލިޔުމުގެ މައިގަނޑު ފޮތަ ޒުވާނުންގެއެވެ. **މި ޒުވާނުންގެ ލިޔުއްވި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިކަމެއް ނެތި ލިޔުއްވާފައެވެ.**

"ދިވެހިންގެ ޖުމްލަ ދިރިއުޅުމާއި ގުޅިގެން ތަހުޒީބުގެ ތެރެއިން ދަނޑުވެރިކަމާއި ކަނޑުގެ މަސައްކަތް ބާރުވެރިއެވެ. ވިޔަސް ދިވެހި ސަގާފަތާއި މަސައްކަތުގެ ގޮތުގައި ބަލާއިރު ހިނގާދާފައިވާ އަދި މަތީ ތަޢުލީމު ހާސިލު ކުރުމުގެ ފުރުސަތު ބަދަލުވެއެވެ. މި ދިވެހިން މަސައްކަތް އަކީ ބޭސްފަރުވާ ދޭ ތަކެތީ ގޮތުގައި ސަރުކާރުން ތަރުހީބު އަރާ ބަދަލު ވިޔަފާރިއެވެ. ދިވެހިންގެ މަސައްކަތާއި ދިރިއުޅުމާއި ލިބޭ ފައިދާއަށް ހަރުދަނާ ކަމެއް ވިޔަސް އަމިއްލަ ޤާނޫނުތަކެވެ. މަސައްކަތުގެ ދިރިއުޅުމަށް ބަދަލުވާ ވަރަށް ގިނަ މީހުން ވަނީ ޖަހާފައެވެ. ބަދަލުވާ ޒުވާނުން ތަރައްޤީކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރާ ތަރުހީބު ދެވޭނީ ދިވެހި ކަމުގެ ދިރިއުޅުމުގެ ތެރެއިންނެވެ. މިއީ ދިވެހިން ތަރުހީބު ދޭ ގޮތްތަކެވެ. ހިތްވަރުލިބި ބާރުގަދަވާނެ ކަމަކީ ފޯރުކޮށްދޭން ބާރު ވެސް ދިވެހި ބަހުގެ ލިބުނުގޮތަށް ހޯދައި ކަމަށް ބަދަލުވެ ހިނގާ ދިޔައީ ލިބޭ ދިވެހިންގެ ދުވަހު މުޖުތަމަޢުގެ ބަދަލެވެ."

މަތީގައިވާ ޒުވާނުންގެ ލިޔުމުގައި ބަދަލުވާ ގޮތްތަކާއި، ޚާއްޞަ އިޤްތިޞާދީ ބަދަލުތަކުގެ ތެރޭގައި ދިވެހިންގެ މަސައްކަތާއި ތަހުޒީބު ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތެވެ. މި ބަދަލުތަކަށް ބަލާ ދިރިއުޅުން ހުރި ގޮތަށް ޒުވާނުންގެ މަސައްކަތުގެ ގޮތުން ބަދަލުވެ ދަނޑުވެރިކަމާއި ކަނޑުގެ މަސައްކަތް ބާރުވެ ތަފާތު ގޮތަށް، ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ ބަދަލުތަކަށެވެ. ދިވެހިންގެ ތަހުޒީބު ބަދަލުވެ ތަރައްޤީކުރުމުގެ ދިރިއުޅުމުގައި މަސައްކަތްތަކުގެ ފުރުސަތު ތަފާތުވެއެވެ.

އެހެންކަމުން ދަރިވަރުގެ މައިގަނޑު ޚިޔާލު ރަނގަޅު ކަމަށް ބެލިދާނެއެވެ. ނަމަވެސް މަސައްކަތްތެރި ބަޔަކަން ދިވެހިން ނުވި ނަމަވެސް ދިވެހިންނަކީ މަޖީ ތައުލީމަން ދެކެވޭ ހަމަ ބައެއް ނޫނެވެ. އެހެންކަމުން މިއީ ދަރިވަރު ގެންގޮސްދީފައި އޮތީ "އެނީ" މައުލޫމާތުތަކެވެ. މީގެ ސަބަބު ބަޔާން ކުރަމުން މިސާލެއް ގެންގޮސްދީފައިވެއެވެ. އެއީ ދިވެހިންނަކީ ފައިސާއަށް ހަމަށްގެ މިސާލެވެ. މި މިސާލާ، މައިގަނޑު ބޮޑުވާ ގޮތެއް ކިރިޝާއް ކަމެއް ސާފުއް ނުވެއެވެ. މަސައްކަތްތެރި ޖާގަތެރިކަމާ ނުވެދޭ ދިވެހި އެމީހުން ދިމާވެފައިވާ އެންމެ ބޮޑު ގޮންޖެހުން ހިމަނާ ފައިވެއެވެ. ޕެރެގްރާފުގެ ވަރުޖެހިލާ ޖުމުލަ، ދަރިވަރު ގެންގޮސްފައި އޮތީ "މިއީ ދިވެހި ޖާގަން އަދާ ހަމައަށް ދުވަން މަޖެއްކަތް ކަމެވެ." މިގޮތަށް ކުރިކޮށްފައެވެ.

ޖުމުލަ ގޮތުގައި ބަލާއިރު މިއީ، މި ބާވަތުގެ ލިޔުމުގެ ސްޓައިލްގައި މި ޕެރެގްރާފު ހުރަހެއް ލީއްވާފައެވެ. ހަމަ އެހެންމެ އޮޅުން ޖެހިވައި ދިނުމުގައި ތަރުތީބު ގުޅުވައިލައިފައި މިންވަރު ކުރެވެން ވެސް ފުރަގަ ކުރެވުނެވެ. އޭގެ ބަދަލުގައި ތަރުތީބު ދުޖޮތަމައުލޫތަކުގައި، ކަން ކުރަނީ މިވެސް ގޮތަކަށް ބަންދުކޮށްލައިގެ ނަމަ ކުއްޔަށްދީނަން ސާފުވާ މިންވަރު ބަޔާވާނެ ކަމަށް ފެނުނެވެ. އެހެންކަމުން މި ބަންދުކުރީ އެއްގެއް ކަމަކަށް ކުރެވޭ ކަމަކަށް ނަތީޖާއެއް ނުކުރެވުނު، މި ޕެރެގްރާފު ދަށަ ޕެރެގްރާފެކެވެ.

ނިންމުން

މި މައުޟޫޢުގައި ރަނގަޅު ނަތީޖާ ލިބުނު ގިނަ ދަރިވަރުންގެ މަޢުލޫމާތުގެ ނިންމުމުން ފުރަގަތި ކަމަކީ ޕެރެގްރާފުތަކުގެ މައިގަނޑު ޚިޔާލުތައް ޚުލާސާކޮށްލައިގެން ގެންގޮސްފައި ހުރި ކަމެވެ. މީގެ އިތުރުން ތިމާ ބުރަވާކުރު އަންގައި ދިނުމާ އެކު، ތިމާސް، ޚުލާސާ ރިފްލެކްޓް ކޮށްލައިގެން މައުޟޫޢު ވަޒަންކޮށް ގޮތަށް ނިންމުން ގެންގޮސްފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ "ދިވެހިންނަކީ ތަރުބިއްޔާ ބައެއް ހެއްދެވޭ؟ ނުވަތަ ނޫންހެއްޔެވެ؟" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވި އައްސަލަން ފާހަގަކުރެއްވި (ބަހުސްކުރާ) ލިޔުމުގެ ގޮތުގެ ނިންމުމެވެ. **މި ޕެރެގްރާފު ލިޔުއްވައި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމެއްނެތިއެވެ.**

"ޖުމުލަ ބަލަމުންދާ ގޮތުން ތަރުބިއްޔަތުގެ އަސާސް ބުރަދަށުގައި ދިވެހިންގެ އިލްމާއި ޚިޔާލާއި ވިސްނުން، އަދި ދަރިއެވެސް ވަޒަންކުރުމުގެ ބައެއް ގޮތްތަކުގައި ބަރާބަރު އަސާސްތަކަށް ދެއްވެ. ތަރުބިއްޔަތު ތަމައުލޫތަކަށް ދުނިޔެ ތަކުގައި ދިވެހިންގެ ފެންވަރަށް ކޮޅަށް ހުރިކަމާއި ކަނޑާ ކަމާ އެއްކޮށް ޢަމަލުކުރާތީވެ. އަޚްލާޤު ތަރުބިއްޔަތު ފެނުނު އިލްމާއި ތަރުބިއްޔަތު ބަލަސްޓޯރީ ގެއާއި ގުޅުވާ ފަސާޒީ އޭގެ ތަރުބިއްޔަތަށް ސީލަތިރިތަކުގައި ހިފަހައްޓާ ތަރުބިއްޔަތުގެ ދިވެހި ހުރިކަމެވެ. މި ހުރިހާ ދިވާތަކަށް ފުރުޞަތު ހިންގައި ވިސްނުމުން އިނދަގޮތް ހަދަމުން ދިވެހިން ތަރުބިއްޔަތު ކަމެއް. ތަރުބިއްޔަތު ތަމައުލޫތަކުގެ އެކަމަށް ދިވެހިންގެ ތަރުއީ ބަޔަކަށް ވާނެ ޖުމުލަ ދިވެހިންވެސް އަންނަނި ހަރުދަނާ ވަމުންދަނީ."

މަތީގައިވާ ނިންމުމަށް ބަލާ އިރު، ނިމުން، ފަހަރެއްގައި ވަނީ ތީސިސް، އެހެން އިބާރާތަކުން (ފެނުމުގައި އޮތް ގޮތް ނޫން) ގެންސޮދިޔުންނެވެ. އެއަށްފަހު ހުށަހެޅޭކަށްފަހު ވަނީ ތަޢުރީފުގެ ބައިތަކަށްވުރެ ތަރައްގީގެ ވާހަކަތަކުގެ މައްޗަށެވެ. ނަމަވެސް ނިންމުމުގައި ދަރިވަރު ނުލިޔޭ، ބާރުންކޮށްދީފައެއް ނުވެއެވެ. މި ބުނެވިދާނީ ކަންކަން މި ނިންމުމުން ފުރަގަ ކުރެވޭ ތަނަވަސް ނިންމުމެއްގެ ގޮތުގައި މި ނިންމުން ބަލައިގަންނަން ދަތިވެއެވެ.

މި މައުޟޫޢުގައި ދަރުސް މާކުސް ލިބުނު ބައެއް ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގެ ނިންމުމުން ފާހަގަވި އެއް ކަމަކީ މައިގަނޑު ޚިޔާލުތަކުގެ މައިނޑު ޚުލާސާކޮށް ހުށަހަޅަމުން ނިންމުމުގައި ގެންސޮދިފައި ނުވުމެވެ. އަދި ފެނުމުގައި ގެންގޮސްދިން ތީސިސް ޖުމުލަ އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްދީފައިގެން ތިމާ ބަރާ ކޮށަށް ބާރުދީގެން ނިންމުން ގެންސޮ ދެވިފައި ނުވުމެވެ. މި މައުޟޫޢަށް ލިޔުނު ދަރިވަރުންނަށް ލިޔުމުގެ ނިންމުމުގެ ބައިން މާކުސް ދަށްވެފައި ވަނީ ބުނެވިދާނެ ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދެވިފައިވާވަރު ކުޑަކަމުންނެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ "ދިވެހިންނަކީ ތަހުޒީބު ބައެއް ހެއްޔެވެ؟ ނުވަތަ ނޫންހެއްޔެވެ؟" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވާ އެއްކޮޅަށް ވާހަކަދައްކާ (ބަހުސްކުރާ) ލިޔުމެއްގެ ދެބަ ނިންމުމެކެވެ. **މި ޚުލާސާކުރުމުގެ ލިޔުއްވާ އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމެއްނުލައެވެ.**

"ދިވެހިންނަކީ އެހާމެ ބާރު މިންގައި ޖާގާނުއެކު ހަރުދަނާ ދެމިތިބެއްގައި ދެވިދިޔަ ބައެކެވެ. އެހެންނަމަވެސް މިއަދުގެ ދިވެހިންނަކީ ހަރުދަނާ ބައެއްގެ ސިފަ ގެއްލިގެންވާ ބައެކެވެ. މިއަދުގެ ދިވެހިންގެ ދުޖެހިވުނުއްޖާ، ޖީލާތީން އަދި ކުރިން ބޭނުމި ކުރުމުގައި އެތަކެއް ނޫނުވޭ ކަންކަން ތިބޭގޮތުގެ ސަގާފަތް ދިވެހިން މިއަދު މިވަނީ ޖާގާނަން ބަލާއިރު ޖެއްސިފައެވެ އަށް ހަމަވެފައެވެ. މި ގޮތުން ދިނަ ގެނގައި ދިވެހިންނަކީ މިއަދު ތަހުޒީބު ބައެއް ނޫނެވެ."

މަތީގައިވާ ޚުލާސާކުރުމުގެ ނިންމުމުގައި ދަރިވަރު ތީސިސް ބުނުން ގެންގޮސްގައި ވަނީ ވަރަށް ކުރި ގޮތަކަށެވެ. ބަހުސް ކުރާ މިލިޔުމުގެ ނިންމުމުގައި ގޮތެއް ކަނޑައަޅައި ތަކުރާރުކުރާ އިރު، އެ ގޮތް ކަނޑައެޅި ސަބަބުތައް ހުށަހެޅިއްގެ ގޮތުގައި ގެނައުން ވަރަށް މުހިއްމެވެ. ދަރިވަރުގެ ނިންމުމަށް ބަލައިރު ދަރިވަރު ދިވެހިންނާ ދޭތެރޭ ގޮތެއް ތަކުރާރުކޮށް ކަނޑައެޅި އިރު، އެ ސަބަބުތައް ހާމަވާ ފަދަ ހުށަހެޅުއް ދަރިވަރަކު ގެންގޮސްދީފައެއް ނުވެއެވެ.

އިޞްލާޙު

"ދިވެހިންނަކީ ތަހުޒީބު ބައެއް ހެއްޔެވެ؟ ނުވަތަ ނޫން ހެއްޔެވެ؟" މި މައުޟޫޢަށް ލިޔުން ލިޔާން ފެށުމުގެ ކުރިން މައުޟޫޢު ތަރުގަކަށް ބޭރަ ކުރުމަކީ ކަރާކަންޖެހުނު ކަމެކެވެ. "ތަހުޒީބު"ގެ މާނަ ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް އޮޅިގެއްސެވެ. އަސްލުބައި ދަރިވަރުންނަށް "ތަހުޒީބަކީ" ކޮންބައިކަން ނުވޭ ލިޔުން ލިޔުއްވާ އެބަ ވެއެވެ. އެހެންކަމުން ޖަވާބުދޭން ފެށުމުގެ ކުރިން މައުޟޫޢު ތަރުގަކަން ބޭރަ ކުރުމަކީ އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ.

މި މައުޟޫޢަކީ ބަހުސްކުރާ ގޮތަށް ލިޔުން ލިޔުމަ މައުޟޫޢަކަށް ވާތީ، ބަހުސަކަށް ވާގޮތަށް ލިޔެ ނަމަ، އެ ސުވާލަށް ހިތްހަމަޖެހޭން ލިޔުމަށް އިތުރުވާނެ ދެވެވެ. އަދި ސާބިތު ހެކި ގެންގޮސް ދިނުމުގައި ހަދަހަދައިގެން ދޭ މައުލޫމާތު ނުހިމެނުމަށް ނަސޭހަތްތެރިވެވެއެވެ.

މިބާވަތުގެ ލިޔުމުގެ ފެށުމުގައި ހުރި ޖުމުލަ ގެންނަ ސުވާލަށް ކުރުނަޓުރިން ސަރުކަލްކޮށް ކަރުނަވަނި ދެކޮޅު ހަމަކުރާ ލިޔުމެއްގައި ދެ ފަރާތުގެ ވާހަކަ ހިމެނޭނެ ގޮތަށް ދެކޮޅު ފެންނަ ގޮތަކަށް ދެކޮޅު ހަމަކޮށް ލިޔުމަކީ ބޭނުންތެރި ކަމެކެވެ. ދަރިވަރުން ލިޔުމުގައި ދެކޮޅު ހަމަކުރުމަށް، ދެކޮޅު ގެނައުމުގައި، ލިޔުމުގެ ފަރާތުން ބަޔާންކުރާ ހިސާބުތައް އަދި ދެކޮޅު ހެކިތައް ބޭނުންކުރުމަށް އިރުޝާދު ދެވެއެވެ.

މަޢުލޫމާތު ބޭނުންކުރުމުގައި، މައުލޫމާތު އެއް ނުކުތާގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ދިނުމުން، ދެކޮޅު ފަރާތުގެ ވާހަކަ ނުދައްކައި ހުސް އެއްފަރާތުގެ ވާހަކަ ލިޔުމަކީ ރަނގަޅު ލިޔުމެއް ނޫނެވެ. ލިޔުމުގެ ސިފަތަކާއި ސާބިތުކުރަން ބޭނުންވާ ނުކުތާތައް ހިމެނުމަށް ސަމާލުވާން ޖެހެއެވެ.

ލިޔުމުގެ ނިންމުމުގައި ދެކޮޅު ހަމަކުރާ ލިޔުމެއްގެ މައިގަނޑު ނުކުތާ ކުރުކޮށް ލިޔުމަކީ ބޭނުންތެރި ކަމެކެވެ. ނުކުތާތަކާއި ދެކޮޅު ނިންމުމުގައި ލިޔުމުގެ ހިތާމަ ދެކޮޅު ހަމަކޮށް ދެކޮޅު ފެންނަ ގޮތަކަށް ލިޔެވުނު ލިޔުމަކީ ދެކޮޅު ހަމަކުރާ ލިޔުމެއް ކަމުގައި ދެކޮޅު ލިޔުމެއް އިތުރުކުރެވިދާނެއެވެ.

ނަމޫނާ މައުޟޫޢު

"ދިވެހި ޒުވާނުންގެ ކިބައިން ފެންނަ ރަނގަޅު ސިފަތަކާއި ނުރަނގަޅު ސިފަތައް"

(ދެކޮޅު ހަމަކުރާ ލިޔުން)

މި ލިޔުމަކީ ދެކޮޅު ހަމަކުރާ ލިޔުމެކެވެ. އެހެންކަމުން ލިޔުމުގެ މައިގަނޑު ވާހަކައަށް ބިނާވާން ވާނީ ދެކޮޅު ފެންނަ ގޮތަކަށެވެ. މި މައުޟޫޢަށް މަޖުމޫޢު ލިޔުން ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ރަނގަޅު ނަތީޖާއެއް ލިބުނު ގިނަ ދަރިވަރުން، ލިޔުމައިވަނީ މި ވިސްނުން ބަހައްޓައިގެންކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

ފެށުން

މި މައުޟޫޢުގައި ރަނގަޅު ނަތީޖާ ލިބުނު ގިނަ ދަރިވަރުންގެ ފެށުމުގައި ހުރި ޖުމުލަ ގެންގޮސްފައިވަނީ ހިތްހަމަޖެހޭ ގޮތަކަށެވެ. މައުޟޫޢުގެ ދެކޮޅު ހަމަކުރާ ލިޔުމެއްގެ ފެށުމުގައި ދެކޮޅު ހަމަކޮށް ދެކޮޅު ރަނގަޅުގެ ދެކޮޅު ހިމަނާފައިވެއެވެ. މި ބާވަތުގެ ލިޔުމުގެ ދެކޮޅު މައުޟޫޢުގެ ދެކޮޅު ހަމަކުރާ ލިޔުމެއްގައި އަސާސީ ނުކުތާތައް ހިމަނާފައިވެއެވެ. ގިނަ ދަރިވަރުން މިގޮތަށް ދެކޮޅު ހަމަކުރާ ލިޔުމެއްގައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ "ދިވެހި ޤާނޫނުގެ ކަބައިން ފެންނަ ރަނގަޅު ސިޔާސަތާއި ނުރަނގަޅު ސިޔާސަތެއް" މި މަޢުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވާފައިވާ ދެކޮޅު ހަމަކުރާ ލިޔުއްވުމެއްގެ ރަނގަޅު ފެށުމުކަމެވެ. **މި ފެށުމުގޮތު ލިޔުއްވައި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކާނުލައެވެ.**

"ދިވެހި ޤާނޫނުތަކީ ރިވެތި އަޚްލާޤުތަކުގެ ވެރި ބަޔާން ކަމަށް ފެށުނު ނުބަލައިގަނެވޭނެތޯ؟ އިރުޝާދުތަކާއި ދިވެހިންނަކީ އުސޫލުތަކީ ރިވެތި ސިޔާސަތުތަކުގެ ވެރި ބަޔާންކަން ބޭނުމުގެ ދަރިވަރުންގެ ފިކުރުތަކުގެ ތަފާތުކަން އެނގިގެންދެއެވެ. މިޒަމާނު އެކި ދާއިރާތަކުން ރާއްޖެއިން ކާމިޔާބު ހާސިލުކުރުމުގައި ދިވެހި ޤާނޫނުގެ ރިވެތި ސިޔާސަތު ދަށް ފުރި ދުނިޔޭއަށް ފެހެމަ ވެދުންނެވެ. އެހެނަސް މަދުން ނަހަމަ ދިވެހި ޤާނޫނުގެ ހަރާތްތަކުން ފެންނަ ނުރަނގަޅު ސިޔާސަތުގެ ސަބަބުން ދުނިޔޭގެ ނަޒަރުގައި ރާއްޖޭގެ އަގުވެއްޓިގެންދާ ގޮތް ވެއެވެ. ދިވެހި ޤާނޫނުގެ ހަރާތްތަކުން ހިލޭކަމާއި ދީނީ ކަންކަމަށް ހުރުމަތްތެރިވުން ފަދަ ރިވެތި ސިޔާސަތު ފެނިގެންދާއިރު މަސްލަހަތުތަކަށް ބަލާފައި ކުރެވޭ ވިޔަފާރި ނުކުރުންފަދަ ނުރަނގަޅު ސިޔާސަތެއް ފެނެއެވެ."

މިތިގައިވާ ފެށުމުގައި ހުރި ޤުދުރަތުން ދަރިވަރު ގެނެސްދީފައި އޮތް ކަމަށް ގަބޫލު ކުރެވޭތީއެވެ. ހަމައެކަނި މަޢުޟޫޢުގެ ދެކޮޅު ފެންނަ ގޮތަށް، ފެށުމަށްޖެހޭ ގެނެސްދީފައި އެބަ އޮތެވެ. ދަރިވަރު، ތީސިސް ޖުމުލަ ގެނެސްދީފައި އޮތީ، މަޢުޟޫޢުގެ ދެކޮޅު ފެންނަ ގޮތަށް ތަފްސީލު ކޮށްދެއެވެ. މި ފެށުމުގައި ދެކޮޅުފެންނަގޮތައި އެ ޖުމުލަ ގެނެސްދީފައި އޮތް ގޮތް، ތީސިސް ދެކޮޅުފެނުމާއެވެ. އެހެންކަމުން މިއީ ރަނގަޅު ފެށުމެއް ކަމަށް ގަބޫލު ކުރެވެއެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ "ދިވެހި ޤާނޫނުގެ ކަބައިން ފެންނަ ރަނގަޅު ސިޔާސަތާއި ނުރަނގަޅު ސިޔާސަތެއް" މި މަޢުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވާފައިވާ ދެކޮޅު ހަމަކުރާ ލިޔުއްވުމެއްގެ ދެރަ ފެށުމުކަމެވެ. **މި ފެށުމުގޮތު ލިޔުއްވައި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކާނުލައެވެ.**

"ދިވެހި ޤާނޫނުތަކީ، ރަނގަޅު ސިޔާސަތު އެކުލެވޭ ކަބައިން ފެންނަ ބައެއްގެ ގޮތުގައި މުސްތަޤްބަލުގައިވާ ބައެކެވެ. ނަމަވެސް ބައެއް ޤާނޫނުގެ ކަބައިން ފެންނަ ނުރަނގަޅު ސިޔާސަތުތަކުގެ ސަބަބުން މިޒަމާނުގެ ޤާނޫނުގެ ނަމަށް ރީތި ނަތީޖާ އަސަރު ކުރެއެވެ. އެފަދަ ނުރަނގަޅު ސިޔާސަތު އެންމެ ގިނައިން ފެންނަނީ މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ވަގުތުތަކުގައެވެ. އަދި ވިޔަފާރީގެ މުޢާމަލާތުތަކުގައިވެސް ޤާނޫނުގެ ކަބައިން އެފަދަ ނުރަނގަޅު ސިޔާސަތު ފެންނަކަށް މަދެއް ނޫނެވެ. މިހެންވުމުން، ދިވެހި ޤާނޫނުގެ ކަބައިން ފެންނަ ރަނގަޅު ސިޔާސަތާއި ނުރަނގަޅު ސިޔާސަތުތައްވެސް ހުރެއެވެ."

މިތިގައި އެވާ ފެށުމަކީ ބަލާއިރު، ހުރި ޤުދުރަތް ހަރުދަނާ ކަމަކަށް ނުފެނެއެވެ. ސަބަބަކީ ފެށުމުގައި ނުޖެހެއެވެ. ވަނީ ވަކި ކަމަކަށް ބަރުދަން ވެފައެވެ. ނަމަވެސް ފެށުމަށްޖެހޭގޮތަށް ތީސިސް ވަނީ ޤާނޫނުގެ ރީތިވާ ސިޔާސަތު. ފެށުން ހިންގާލަނީ އެހެންވީމާ ޤާނޫނުގެ ކަބައިން ރަނގަޅު އަދި ނުރަނގަޅު ސިޔާސަތު ފެންނަކަމަށެވެ. މާނައަކީ ރަނގަޅު އަދި ނުބައި ސިޔާސަތު ހުންނަކަމަށް ހިންގުމެވެ. އެހެންކަމުން މިއީ ދެރަ ފެށުމެކެވެ.

މައިގަނޑު

މި މައުޟޫޢަށް ބަނދަރުގެ ސަލީޤާ ލިބިފައިވި ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގެ މައިގަނޑުން ފާހަގަވި އެއް ކަމަކީ މައުޟޫޢު ބަނދަރަށް ބޭރަށްވެގެން ލިޔުން ލިޔުއްވި ކަމެވެ. ކޮންމެ ޕެރެގްރާފެއްގެ ވެސް، މައިގަނޑު ނުކުތާ ސާފުކޮށް ގެނެސްދިނުމާ އެކު، އެ ނުކުތާ ސާބިތުކޮށް ދިނުމަށް އެކަށީގެންވާ ސާބިތު ހެކި ގެނެސްދީފައި ހުރިކަމެވެ. އަދި މި ހެއްކާ އެކު، ޕެރެގްރާފުތައް ބިނާކުރަމުން ގޮސްފައި ހުރީ މައުޟޫޢުގެ ދާއިރާ ވެސް، ކިޔުންތެރިޔާއަށް ސާފުވާނެހެން ދައްކަވައިދެއްވުމުގެ މި ބާވަތުގެ ލިޔުމުގެ ސިފައެއްވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ "ދިވެހި ޖަމާޢަތުގެ ކިބައިން ފެންނަ ބަނދަރުގެ ސިފަތަކުގެ ތެރެއިން ސާބިތުކޮށްދޭ" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވި ލިޔުމުގެ ޕެރެގްރާފެއް ލިޔުއްވި މައިގަނޑުގެ ބަނދަރު ޕެރެގްރާފެވެ. **މި ޕެރެގްރާފު ލިޔުއްވި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކާނުލައެވެ.**

"ދިވެހި ޖަމާޢަތުގެ ކިބައިން ފެންނަ ބަނދަރުގެ ސިފަތަކުގެ ތެރެއިން އެއް ސިފައަކީ ހިތްވަރެވެ. ފަޚުރުވެރިކަމުގެ ޝާއިރާއިން ފެނިގެން ސިއްރާ ޝާއިރާއި ބައްޔިތާ ޝާއިރަގައި ވެސް ގިނަ ދިވެހިންނަށް މަސައްކަތުގެ ކުރަމުންނެވެ. މަސްވެރިކަމުގައި ވެސް ގިނަ ދިވެހިން އުޅެއެވެ. އަދިއަށް ވިޔަފާރިކަމާ ހިނގާ ދިވެހިންނާއި އެކި ކަހަލަ އަތްމަސައްކަތް މަސައްކަތުގެ ކުރި ދިވެހިންވެސް ނުހަނު ގިނައެވެ. އެގޮތުން ޖެހިލުވެރިކަމާ ދުރުހެލިވެ ބަނޑުވެރިކަމާ ރީތި އަމިއްލަ ހިތްވަރުން ދިވެހި ދިވެހިން ޝަރަފުވެރިކަމާއި ވަރުގަދަ ހުނަރު ބޭނުންކޮށްގެން ދިރިއުޅެމުންދާ ވަރު ނުރަނގަޅުކަމެކެވެ. ދިވެހި ދިވެހިންނަކީ އެކުއެކީ މަސައްކަތްކުރާ ބައެކެވެ. މަސައްކަތް ކޮށްގެން ގައުމު ތަރައްޤީކުރަން ކުރިޔަށް ގެންދިއުމަށް ބޮޑު ދިރިއުޅުމުގަ މަސައްކަތް ކުރަމުންނެވެ. މިއީ ދިވެހި ޖަމާޢަތުގެ ހިތްވަރުގެ އަނެއްކާ ސާބިތުވެއެވެ. އެހެންކަމުން ދިވެހި ޖަމާޢަތުގެ ފަޚުރުން ފެންނަ ހިތްވަރު ކަމަކީ ޖަމާޢަތުގެ ކިބައިން ފެންނަ ރީތި ސިފައެކެވެ."

މިތިރީގައިވާ ޕެރެގްރާފުގެ މައިގަނޑު ބަޔަކީ "ދިވެހި ޖަމާޢަތުގެ ހިތްވަރުކަމެވެ." މި ބައިގައި ބަޔާންކޮށް ފަޚުރުވެރިކަމުގެ ޝާއިރާއި ސިއްރާ ޝާއިރާއި ބައްޔިތާ ޝާއިރާއި މަސްވެރިކަމުގައި، ޖަމާޢަތުގެ ބަނޑުވެރިކަން ދަރިވަރު ހާމަކޮށްދީފައިވެއެވެ. އަދި ވިޔަފާރިއާއި ބައެއް އެކިއެކި މަސައްކަތްތަކުގައި ދިވެހި ޖަމާޢަތް ބަނޑުވެރިވެ، ގައުމަށް ރީތި ނަން ހޯދައިދީފައިވާކަން ފާހަގަ ކޮށްދީފައިވެއެވެ.

މި ޕެރެގްރާފަށް ބަލާއިރު، މައިގަނޑު ބަޔާންކޮށް ބާރުލީ ގޮތަށް މައުޟޫޢުގެ ގެނެސްދީފައި ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި ޕެރެގްރާފު ރީތިކޮށް ބަލައިލާނެހެން ގެނެސްދީފައިވާ އެކު، ޕެރެގްރާފު ވަކިވަކިކޮށް ބަލައިލިޔަސް ވެސް ޕެރެގްރާފުގެ މައިގަނޑު ނުކުތާއަކަށް ބަދަލު ލިބިދެނީގެންކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. އެހެންކަމުން މި ޕެރެގްރާފަކީ ބަނޑުވު ޕެރެގްރާފެއް ކަމަށް ދެކެމެވެ.

މި މައުޟޫޢަށް ލިޔުއްވާ ދަރިވަރުންނަށް މައިގަނޑު (އެސްސޭ)ގެ ބައިން ދަށުން މާކުސް ލިބިފައިވާ ސަބަބުތަކަކީ ޕެރެގްރާފުތައް ބަލައިލައިގެން ލިޔުމުގެ ސްޓައިލްގައި ހުރިހާ މައުޟޫޢާ ހިމަނައިގެން، ޕެރެގްރާފުތައް ބިނާ ކުރިވިފައި ނުވުމެވެ.

ޓީޗަރަކީ އެ ވަނީ "ދަރިވަރު ޖަވާބުދާރީގެ ކިބައިން ފުރިހަ ރަނގަޅު ސިފަތަކާއި ޝަރަހަކޮށް ސިފަތައް" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރުން ލިޔުއްވާ ދެކޮޅު ހާމަކުރާ ލިޔުމެއްގެ މައިގަނޑު **ދެރަ ޕެރެގްރާފެކެވެ.** **މި ޕެރެގްރާފު ލިޔުއްވައި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކާނުލައެވެ.**

> "މުޢާމަލާތު ކުރުމުގައި ޖަވާބުދާރީ ނަގާނެއެވެ. އެގޮތުން އެކަކު އަނެކަކާއި ބަހުސްކުރާއިރު ހިތުމެއްވާއަކު ވަރަކަށްއަހަރެވެ. ބޭރު މީހުންނަށް އިހުތިރާމް ކުރުމުގެ ގޮތުންނާއި އެހެން މީހުންނަށް އިހުތިރާމް ކުރުމުގެ ގޮތުން މަޖުމައިޔަތަށްޓާއި ވަރަކަށްއަހަރެވެ. ހަދިރުވާ ބައްލަވަނީ ކުރިން ފަރާތްތަކުން ހަމަ ކަންކަމުގައި ހުރިހާ ކަމެއްގައި ވެސް މައްސަލަތަކުން ދަރިވަރު ޖަވާބުދާރީ ކިބައިން ފުރިހަމަ ކަމެއް ނުކުރެވެ. އަދި ވަރަށްބޮޑަށް ވަރަކަށް ދަށް އަޙުލާގު ބޮޑުކަމެވެ. މިއީ އެކަމުގައި ދަރިވަރު ޖަވާބުދާރީ ރިޔާ ސިފަތަކުގެ ބޮޑުކަމެވެ."

މައިގަނޑު ޕެރެގްރާފަށް ބަލާއިރު، މި ޕެރެގްރާފު ބިނާ ކޮށްފައި ވަނީ މުޢާމަލާތު ކުރުމުގެ މައްޗަށެވެ. މައިގަނޑު ޖުމްލަ ގެންނަވާފައި ވަނީ މުޢާމަލާތު ކުރުމުގައި ވެސް، ޖަވާބުދާރީ ނަގާނޭ ބައެއް ކަން ހާމަކުރުމުންނެވެ. އެކަން ސާބިތުކުރުމަށް ރިޔާ ބަހުން ފަރަކުތައް ބައެއް ކަންކަން ހާމަކުރުމުން ގެންނަވާފައި ވަނީ އެއީ ހުޅުވާ ބަހުން ފަރަކު ދަށްކާ ބައެއް ނުވާނެކަމެވެ. މި ގޮތަށް ގެނައުމުގެ ބަދަލުގައި ފަރަކުތައް ރިޔާ އަދަބީގެ ގެންދިޔުން ފަރަކު ގެންނަވާނަމަ، މި ޕެރެގްރާފު މައުޟޫޢު ފުރިހަމަ ވީހެވެ.

ނިންމުން

މި މައުޟޫޢުގައި ތަފާސްކުރެވޭ ނަތީޖާ ލިބުނު ގިނަ ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގެ ނިންމުމުން ފާހަގަކުރެވޭ ކަމަކީ ނިންމުމުގެ ފުރުމުގައި ގިނައީ ޓީސިސް އިބާރާތް ރީފްރޭޒް ކޮށްލައިގެން ރިޕީޓް ގެންނަވާފައި ހުރި ކަމެވެ. އަދި ފުރިހަމަވަރުގެ މައިގަނޑު ހިތްވަރުދޭ ނިންމުމަކީ، ހުޅުވާލެވޭ ސުވާލަކާއި ނިންމުން ގެންނަވާފައި ހުރި ކަމެވެ.

ޓީޗަރަކީ އެ ވަނީ "ދަރިވަރު ޖަވާބުދާރީގެ ކިބައިން ފުރިހަ ރަނގަޅު ސިފަތަކާއި ޝަރަހަކޮށް ސިފަތައް" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރުން ލިޔުއްވާ ދެކޮޅު ހާމަކުރާ ލިޔުމެއްގެ **ރަނގަޅު ނިންމުމެކެވެ.** **މި ޕެރެގްރާފު ލިޔުއްވައި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކާނުލައެވެ.**

> "ދަރިވަރު ޖަވާބުދާރީގެ ކިބައިން ރަނގަޅު ސިފަތަކުގެ ފުރިހަމަ ކަމުގައި ވިޔަސް އެހީތެރިކަމުގެ ކަމަކުން ރަނގަޅު ސިފަތައް ނެތް ބަދަލުވާނެއެވެ. އެގޮތުން މުޖުތަމަޢަށް އަދި އެކުވެރިޔާ ތިބޭނެ ބައެއް ކަމަށް ފުރިހަމަ ސިފަތަކާއި ޖަވާބުދާރީ ދެނެގަތުމަށް ވަރަށް މުހިއްމެވެ. އިންސާނުންނަށް ދަރިވަރު ބޮޑު ކަމެއް ނުވެއެވެ. އަޚުލާގީ އެންމެހައި ރަނގަޅު ސިފަތައް ދަސްކުރުމުގައި އިތުރުން ޖަވާބުދާރީގެ ފަހަރު ތަރުބިއްޔަތުގެ އެންމެ ރަނގަޅު ސިފަތަކުގެ ބޮޑުކަމެވެ. ވީމާ މިފަދަ ރިޔާ ސިފަތައް ދަރިވަރުގެ ޢަމަލުތަކުން ފާހަގަކުރެވޭ އެންމެ ރަނގަޅު ސިފަތަކުގެ ކަމެއްގައި އަދަބުތަކާއި ވަރަށް ހިތްވަރުދެއެވެ."

މަތީގައިވާ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު، ދެކޮޅު ހާމަވާ ފަދަ ތީސިސް ބުނުމެއް ރިފްރޭޒް ކޮށްފައި އެބަ އޮތެވެ. ހަމައެހެންމެ މުޅި ލިޔުމުގެ ހުލާސާއެއް ވެސް، ގެނެސްދީފައި އެބަ އޮތެވެ. ނަމަވެސް ނިންމާ އިބާރާތް ގެނެސް ދީފައި ވަނީ އިލްތިމާސަކުރުންނެވެ. އެއީ އާންމުކޮށް މި ފަދަ ނިންމުމުގައި ފުރުބުނުން ގެންނަ ގޮތެއް ނޫނެވެ. މިބާވަތުގެ ލިޔުންތަކުގައި ފަހުބުނުން ގެނައުމަށް އެންމެ އެކަށީގެން ގޮތަކީ ވަކިއަމިއްލަ ބަރުނުވާ ގޮތަށް ގެނެސްދިނުމެވެ. މަތީގައިވާ، ނިންމުމުގައި އިބާރާތުގައި އުނިކަމެއް ހުރި ނަމަވެސް މި ނިންމުމަކީ ރަނގަޅު ނިންމުމެއް ކަމަށް ނިންމިދާނެއެވެ.

މި މައުޟޫޢުގައި ދަރަޖަ މާކުސް ލިބުނު ބައެއް ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގެ ނިންމުމުން ފާހަގަވި އެއް ކަމަކީ ނިންމުން، ރިފްރޭޒް ކުރާ ޖުމުލައިގައި ދެކޮޅު ހާމަކުރަނީގެން ގެނެސް ނުދެވުނެވެ. ދެވަނަ ކަމަކީ ފާހަގަވި މައިގަނޑު ޚިޔާލުތަކުގެ ހުލާސާ ގެނެސްދިނުމުގައި ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް އުނދަގޫވެފައި ހުރިކަމެވެ. މިގޮތުން އިތުރުން ދަރިވަރުން ސްޓައިލުގައި ނިންމުން ގެނެސްދީފައި ބައެއް ދަރިވަރުން ލިޔެފައި ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވުނެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ "ދަރިވަރު ޖުގްރާފީގެ ކިބައިން ފެންނަ ރަނގަޅު ސިފަތަކާއި ނުރަނގަޅު ސިފަތައް" މި މައުޟޫޢަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވި ލިޔުމުގެ ނިންމުމުގެ ނަމޫނާއެއް ހުށަހަޅާލަމެވެ. **މި ޕެރެގްރާފު ލިޔުއްވި އެ ވަނީ، ދަރިވަރު ލިޔުއްވި ގޮތަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ގެނައުމަކާނުލައެވެ.**

"ފަތުރުވެރިކަން ކިބައިން ހުރިހާ ރަނގަޅު ނަމަވެސް އަދިވެސް ދިވެހިން ޝައުގުވެރިކަމާ ދަރިވަރުން ދާއިރާގައި ގައުމުގެ ނަފްސާނީކަމާ ގުޅޭ ގައުމީ ރިޔާސީ ކުރިއެރުމުގެ ސަބަބުން ވަރަށް ބޮޑަށް ތަރައްޤީވެފައިވާ ސިފަތައް ފެނިގެންދާ ދިވެހިންނާ ގުޅިގެން ކިބައިން ފެންނަނީއެވެ. ނަމަވެސް ބައެއް ޖުގްރާފީގެ ފާހަގަވާ މިފަދަ ހާލަތު ކަންތައްތަކާ ހުސްނުހުންނަކަމެވެ. މިޖުގްރާފީގެ ތަރައްޤީގައި ހުރިހާ ދަރިވަރުންގެ އާދަޔާ ޚިލާފު ރިވެތި ސިފަ ގެއްލިދާކަމެވެ. މިއީ ދަރިވަރު ޖުމުލަކޮށްލާއިރު ވިސްނެވިދާނެ ބޮޑު ބަދަލެވެ."

މަތީގައިވާ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު، ރިފްރޭޒްކުރި ޖުމްލަ، ދެކޮޅު ހާމަކުރާކަމުގެ ބަދަލުގައި އަމިއްލަ ފިކުރު ދެއްކުމުގެ ފަހުގެ ޖުމުލަ ގެނެސްދީފައި ނުވެއެވެ. މި ގޮތުން ގެނެސްދިނުމުގެ ސާފުކަން ލިޔުމުގެ ތެރެއިން ފެނޭ ނުވެއެވެ. އޭގެ ބަދަލުގައި ފިޔަވަޅު ޖުމުލަ ރިފްރޭޒްކުރި ދަރިވަރު ޖުގްރާފީގެ ކިބައިގައި ހުރި ރަނގަޅު އަދި ނުރަނގަޅު ސިފަތައް ހާމަކުރެވެއެވެ. މިގެ އިތުރުން ނިންމުމުގައި މައިގަނޑު ޕެރެގްރާފުތަކުގައި ރަނގަޅަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ވާހަކަތައް ދޮށްކަމާ ހިމެނިފައި ކަމަށް ދަރިވަރު އަމިއްލަ ޚިޔާލު ނަގައި ފާހަގަކުރެވެއެވެ. "މިއީ، ދަރިވަރު ޖުމުލަކޮށްލާއިރު ވެސް، ވިސްނެވިދާނެ ބޮޑު ބަދަލެވެ." ދަރިވަރަށް މި ޖުމުލަ ގެނެސްދިނުމުގައި އެ ވަނީ އެއްވެސް އުފެއްދުންތެރި ލިޔުމުގެ ނިންމުމެއް ގެނެސް ކަމަށް ބަލަހައްޓަވާށެވެ. އޭގެ ބަދަލުގައި ދަރިވަރު ޖުގްރާފީގެ ކިބައިގައި ރަނގަޅު އާދަތަށް އަހަރެންގެ ވަރަށް ބޮޑަށް ބަދަލުވެ އާދަތަށް ފެނެ އަހަރެންގެ ކަމަކަށް ހާމަވާ ފަދަ ބަދަލެއް ގެނެސްދީފުން ނަމަ މިއަށްވުރެ މާ ފުރިހަމަވާނެއެވެ.

އިރުޝާދު

އިމްތިޙާނު ކަރުދާހުން ރަނގަޅު ނަތީޖާ ހޯދުމަށް ދިރާސާ ސުވާލު ރަނގަޅަށް ދެނެގަނެ މަސައްކަތް ކުރީމައެވެ. އެހެންކަމުން މަސައްކަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ސުވާލު ރަނގަޅަށް ދޭހަ ކުރުމަކީ ސުވާލު ރަނގަޅަށް ދިރާސާ ކުރުމަށް އިހުތިމާމް ކުރާށެވެ.

"ދިވެހި ޒުވާނުންގެ ކިބައިން ފެންނަ ރަނގަޅު ސިފަތަކާއި ނުރަނގަޅު ސިފަތައް"، ދެކޮޅު ހަމަކޮށްދީ މި މައުޟޫޢުގެ ފެށުމުގައި މައުޟޫޢުގެ ދެކޮޅު ހާމަވާ ގޮތަށް ތީސިސް ގެނެސް ދިނުމަށް އިހުތިމާމް ކުރާށެވެ. ހަމަ އެހެންމެ މި ބާވަތުގެ ލިޔުން ލިޔާއިރު، ފުސްމަންޖެހުގެ މައުޟޫޢުގެ ދެކޮޅު ދަމަހައްޓައިގެން ޖޯނަރާ ހަނދާނުގައި ބަހައްޓައިގެން މަސައްކަތް ކުރުމަށް ނަސޭހަތްތެރިވަމެވެ.

މައިގަނޑު ޕެރެގްރާފު ބިނާކުރާއިރު، އެއް ނުކުތާއަކަށްވުރެ ގިނަ ނުކުތާ އެއް ޕެރެގްރާފެއްގައި ނުލިޔުން އެދެމެވެ. އަދި ކޮންމެ ޕެރެގްރާފެއްގެ ވެސް، މައިގަނޑު ނުކުތާ ސާފުވާނޭހެން ގެނެސް ދިނުމަކީ ބޭނުންތެރިކަމެކެވެ. މިބާވަތުގެ ލިޔުމުގެ ސްޓައިލު ހިފެހެއްޓުމާ އެކު، މައުޟޫޢުގެ ދެކޮޅު ވިސްނުންތެރިކަމާއި ސާފުވާނޭހެން ދަމަހައްޓަވާނެއެވެ. އެހެންކަމުން މި ބާވަތުގެ ލިޔުމުގައި ވަކި ކޮޅަކަން ބުރަވެރިކޮށް ނުލިޔުމަށް ނަސޭހަތްތެރިވަމެވެ.

ދެކޮޅު ހަމަކޮށްދީ ލިޔުމުގެ ނިންމުން ގެނެސްދިނުމުގައި، ފެށުމުގައި ގެނައި ތީސިސް ރިފްރޭޒް ކޮށްލުމަށާއި، މައިގަނޑު ނުކުތާތަކުގެ ޚުލާޞާ ނިންމުމުގައި ގެނެސް ދިނުމަށް ސަމާލުކަން ދޭންވާނެއެވެ. މިބާވަތުގެ ލިޔުމުގެ ނިންމުމުގައި ހިމާ ދެކަ ކުޑަ ބޭނުންކުރެވިދާނެއެވެ. ނަމަވެސް ކިޔުންތެރިން ވަކި ގޮތަކަށް ނިންމުމަށް ވެސް ދަޢުވަތުދެވިދާނެއެވެ. އެހެންކަމުން މިބާވަތުގެ ލިޔުމުގެ ނިންމުން ގެނެސްދޭންޖެހޭ ގޮތް ދަސްކުރައްވަން ނަސޭހަތްތެރިވަމެވެ.

ލިޔުންތައް ލިޔާއިރު، ރީތިކޮށް ޢިބާރާތް ކުރުމުގައި، ބަހުގެ ޤަވާއިދާއި ހަމައަށް ސަމާލުކަން ދިނުމާ އެކު، އިމްލާ ކުރާއި ހަރުފު ވަކިކުރުން ފަދަ ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަކީ ނަތީޖާއަށް ހެޔޮ އަސަރު ކުރާނެ ކަމެކެވެ.

ވާހަކަ ލިޔުން

(ހ) ފެށުން

"އެ ފަސްގަނޑުގައި ފައި ބިހިލުމާ އެކު، އެ އުފާވެރި މާޒީގެ އެތައް ހަނދާންތަކެއް އައުވެގެންދިޔައެވެ."

ވާހަކަ ލިޔުމަށް ދީފައިވާ ސުވާލުގައި، ވާހަކައިގެ ފެށުމަށް "އެ ފަސްގަނޑުގައި ފައި ބިހިލުމާ އެކު، އެ އުފާވެރި މާޒީގެ އެތައް ހަނދާންތަކެއް އައުވެގެންދިޔައެވެ." މި ޖުމުލައިގައި ދީފައިވާ ހިންޖުބަކަން ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނައިގެން ވާހަކަ ލިޔުމަށް ސަމާލުކަން ދީގެން، ފެށުމުގެ ބައިތަކުގައި މައްސަލަ އުފައްދައިގެން، ކެރެކްޓަރުން ސަސްޕެންސް ފަދަ ގޮތަކަށް ވާހަކަ ހުށަހަޅައިދޭން ވާނެއެވެ. އަދި ހަމައެހެންމެ ވާހަކައިގައި ރަނގަޅު ކުންނެއް ގެނެސްދޭނެ މަސައްކަތް ކުރަންވާނެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ވާހަކަ ލިޔުމަށް ދީފައިވާ "އެ ފަސްގަނޑުގައި ފައި ބިހިލުމާ އެކު، އެ އުފާވެރި މާޒީގެ އެތައް ހަނދާންތަކެއް އައުވެގެންދިޔައެވެ." މި ފެށުމަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުފައިވާ ވާހަކައެއްގެ **ފެށުމެކެވެ. މި ފެށުމުގައި ލިޔެފައި އެ ވަނީ ދަރިވަރުގެ ލިޔުމަށް އެއްވެސް އިސްލާހެއް ކުރުމަކާނުލައި؛ ދަރިވަރު ލިޔެފައިވާ ގޮތަށެވެ.**

> "އެ ފަސްގަނޑުގައި ފައި ބިހިލުމާ އެކު، އެ އުފާވެރި މާޒީގެ އެތައް ހަނދާންތަކެއް އައުވެގެންދިޔައެވެ. އަދި އަމާއާއެކު އަހަރެންނަން ބޯއިހުޅިތާރުގައި ބޭރަން ރޮވެން ރޮވެން ފެށީއެވެ. ސަބަބަކީ އަހަރެން މިއަދު އެ ފަސްގަނޑަށް މިއައީ އެކަނިވެރިކަމާއި އަހަރެންގެ ދިރި ސަލާމަތް ދަރިން ދުރުވެފައެވެ. ކަރުގައި އަހަރެންގެ ކަރީގެ ފިރިމީހާގެ ގައިން ދުރަށް މަގުމަތީގައި އަހަރެން އިނީ މާޒީ ހަނދާންކުރަމުންނެވެ."

މަތީގައި އެ ވާ ވާހަކައިގެ ފެށުމަށް ބަލާ އިރު، ވާހަކައިގެ ފެށުން، ސުވާލުގައި ދީފައިވާ ފެށުމަކާ ގުޅުމެއް ނެތެވެ. ސުވާލުގައި ދީފައިވާ ފެށުމަށް ބަލާ ނަމަ، ބަރަށް ފޯބޫމާ އެކު، މާޒީ ހަނދާން ވާން ޖެހެއެވެ. ދަރިވަރު ލިޔެފައި ވަނީ އަހަރެން މިބަރަށް އައީ، ސަބަބަކީ ދަރިން ދުރުވުމަކަށެވެ. ފެށުމުގައި މައްސަލައަކަށް ހަދަން ޖެހުނީ މާޒީގައި ދިމާވެފައިވާ ކަމެކެވެ. މިގޮތަށް މައްސަލަ ދަރިވަރަކަށް ގެނެސް ނުދެވިފައިވަނީ ދެރަކަމެކެވެ. ވާހަކައިގެ ފެށުން ނިމިއިރު މައްސަލަ އުފައްދައިދޭންވާނެއެވެ. އަދި ވާހަކައިގެ މައިގަނޑު ޝަޚްސިއްޔަތަކީ ކޮބައިކަން އެނގެންވާނެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ވާހަކަ ލިޔުމަށް ދީފައިވާ ފުރުޞަތުގައި ލިޔެވުނު ވާހަކައެއްގެ މައިގަނޑުބައެވެ. މި ފެންވަރުގެ ދަރިވަރުގެ
ލިޔުމައި އެވަނީ ދަރިވަރުގެ ލިޔުމަކުން އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ނުގެނެސް، ދަރިވަރު ލިޔުމައި ގޮތަށެވެ.

"އެއީ މިގެ ފަންސަވީސް އަހަރު ކުރިއެވެ. އޭރު އަހަރެންނަކީ އުމުރުން ސާދަ އަހަރުގެ ކުއްޖެކެވެ.
އަހަރެންނަކީ އަހަރެންގެ މަންމަ ހެއްލާ މާސްޓަރުއާއި ބައްޕަ ދުޅުން އަބަދުވެސް ލިބުން ފަރަތަ ތަރުބިއްޔަތުގެ
ތެރެއިން އެންމެ ބޮޑު ކުއްޖެކަމަށެވެ. އަހަރުމެންގެ ގާތުގައި ދިރިއުޅުނު ދިޔައީ ޖެނަރާލުގެ އެންމެ
ފޮތުކިޔުމަށް ކިޔައިދެވުނު ތަރިކާއެއް ހުރި ކަމުގައި ތަޖުރިބާ ސިހިގެއްދެވެ.
އެއްދުވަހަކު ހަވީރު އަހަރަމެން ގެއަށް އަހަރެންގެ އެންމެ ގާތް ރަހުމަތްތެރިޔާގެ ސަލާމް އަބްދުﷲ
އާއި އާއިޝާއިމީ މަރިޔާ އައެވެ. އަދި އަހަރެން ދުރުވެގެން އުޅޭ ވާހަކަ ބުނުމުން އެ ދެމީހުން އަހަރެން
ގޮވައިގެން އަތިރިމައްޗަށް ދިޔައެވެ. އަތިރިމައްޗަށް ދިޔަތަނާ އަހަރެންގެ ލޮލުގައި އަނގައިގައި ގާތް
ހުސްކޮޅުގައި އިން ޖަވާން ފިރިހެނާއެވެ. އެއީ ހަމަގެ ކައިރި އާދި ރަތް ތަނެވެ، މަޖެހިންކުރާއިގެ ފަހު
އިސްތިރިގަސްޖެހޭއި ކަނޑު ބުނުކުރައިގެ ވަރަށް ކުރިމަތިކުރި ދަތުރުތަކުގެ ކަތިވެއް ލިބިފައިވާ ފަރަށް ރިތި
ސިފައެއްގައި ހުރި މިހާރެވެ. އަހަރެންގެ ދަރި އެކުވެރިން އަހިސާބުރާމީ ގަނޑުނަށް ދިޔަ ވަގުތު، އަހަރެން
ގޮސް އެ މިހާއި ވާހަކަ ދެއްކީމެވެ. އޭނާ ބުނީ އޭނާގެ ނަމަކީ ލިއުފްރާޖް ކުލިނބަން ކަމާއި އޭނާ އަކީ
އަހަރެންގެ ގައުމަށް ތަޖުރިބާ ހޯދުމަށް ގޮސް އައިސްޓުރާ ދިވެހިރާއްޖޭއަށް ނިސްބަތްވާ ފޮޓޯގްރާފަރެއްކަމެވެ."

މަތީގައިވާ ޖުމްލަތަކަށް ބަލާއިރު، ވާހަކައިގެ ހަރަކާތް ފަށައިފައި ވަނީ، އެއީ މިގެ 25 އަހަރު
ކުރިކަން ހާމަ ކުރަމުންނެވެ. މި ވާހަކައިގައި ވާތަނުން ވާހަކައިގެ ބައިތަކު އުފެދި ބައްޓަމުން ދަތުރު އައިސްފެވެ.
އެތަނުން ފޮތުކިޔުމައްކާ ކައިވެނިކޮށްގެން ދަނީ ފިރިމީހާގެ ދަރަހަވެ. ފިރިމީހާ އެހެން މީހަކާ އިނދެގެން އުޅޭ
ހިސާބުން ވާހަކަ ނިމެއެވެ. މިއީ މައުސޫލް އުފެދުނު ހިސާބެވެ.

ދަރިވަރުގެ މި ވާހަކައަށް ބައްޓަމު ވާހަކައިގައި މައުސޫޢަށް އުފެއްދިފައެއް ނުވެއެވެ. އާދަޔާ
ހިލާފަށް ދިމާވާ ނަންބަރެއް ބޭނުން ކޮށްފައި ހުރުމުންނާއި ސިފަކޮށްދީފައި ހުރި މިންވަރު އިތުރު ފުރުން، ވާހަކައިގެ
މައުސޫޢު އުފެއްދުމަށް ހުރަސް އެޅިފައިވާކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. މި ވާހަކައަށް ބައްޓަމު، އެއްވެސް
ޝަރުތެއް ފުރިހަމަވެސް ނުވެއެވެ. އަދި ވާހަކައިގެ ހުރިހާ ބައިތަކާ ރަނގަޅަށް ގުޅިގެންދާ ގޮތަށް ގެންގޮސްދީފައެއް ވެސް
ނުވެއެވެ.

ވާހަކައިގެ ނިންމުން، ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް ގެންގޮސްދީފައި ހުރީ ރަނގަޅު ކަންކަމެއް ނެތިއެވެ.
ބައެއް ދަރިވަރުން ކުރިއިރާކަށް ނިންމުން ގެންގޮސްދީފައި ހުރިކަން ވެސް، ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ވާހަކަ ލިޔުމަށް ދިރޭއިވާ ފެށުމަށް ލިޔެފައިވާ ވާހަކައެއްގެ ނިސްބަތުވެގެންވެ. މި ފެށުމުގެ ބާވަތުގައި ލިޔެފައި އެވަނީ ދަރިވަރުގެ ލިޔުމަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ނުގެނެސްނޫނީ، ދަރިވަރު ލިޔެފައިވާ ގޮތަށެވެ.

"މުޒުރިމާ ކަމެއް ހިނގާން ނެއްޓައިލާފައި އަހަރެން ސަމުލިޔަސް އަހަރުމެންނަކާ ފުރިމީހާއަށް ދިރިއުޅުނީ ހަމައެކަނި އަހަރެންގެ ދަރިންނަށްޓަކާ އެވެ. ނަމަވެސް މިދިޔަ އަހަރު ލިއްޔުލާލް އަހަރެން ވަރަށް ބޮޑުގެ ޖެހުމަށް އެންމެހާ ކަމަކާ އައިސްފައި ލިބޭނެ އާއި ކައިވެނިކޮށްގެން ދެކޯޅި ފަސް އަހަރުވެއްޖެ ކަމުގެ އުފަލުގެ އެޖެ ފެންނަނީ ގައި ސުވާލު ޖަވާބު ސިފައިލާ ސިފަތަކާ ކާރު ދުވަހުން ހުރެނުނު ކަމުން އަހަރެން ހާލު ބައްޕަ ހަރުވެޖެ މޭޒުވެރިސަން ބާނދެން އަހަރެން އެކަމާ ރިޔާއަސިއްޔާ ނުވެނެވެ."

މިތިރީގައިވާ ފެށުމުގެ ވާހަކައިގެ ނިސްބަތުވަނީ ބައެއް އިރު، ލިއުޖުލާ ވާހަކައިގައި ގޮތް "އަހަރެން" ވަނީ ކުރީ ހިސާބުން މައްސަލަ ނިމި، ވާހަކަ ނިމިގެން ދެއެވެ. ދަރިވަރުގެ މުޅި ވާހަކަ ބައްޔިރު، މި ވާހަކައިގައި ރަނގަޅު މަސްލަހަތު ގެންސުރިއީޒުވެއް ނުވެއެވެ. އަދި ކިޔުންތެރިން ސަމާލުކުރުވާ ފަދަ ކަންކަން އެފެއްދިފަހަރު ވެސް، ނުވެއެވެ.

(ށ) ހާލަތަށް ވާހަކަ ލިޔުން

"ރައްޔިތުން ބޮޑުގައި ކިޔުވި ޖޯޝަކަށް ތަޅުމަޑު ކުރަން ޖެހުނު ދަތި އުނދަގޫތަކުން އަރައިގަތް، ރައްޔިތުން ރާއްޖެ ފުރާޅަތަކުގެ ގޮތަކީ ވަސްހިއްކަތަކީ ހަރު ގޮތަށް މައްޗަށް ބޭރުހިން ކުރެވިފައެއް ލިޔެފައެވެ!"

ވާހަކަ ލިޔުމަށް ދިރޫއިވާ ހާލަތު ބިނާވުމަށް ހުރި ރައްޔިތުން ބޮޑުގައި ކިޔުވި ޖޯޝަކަށް ތަޅުމަޑު ކުރަން ޖެހުނު ދަތި އުނދަގޫތަކުން އަރައިގަތް، ރައްޔިތުން ރާއްޖެ ފުރާޅަތަކުގެ ގޮތަކީ ވަސްހިއްކަތަކީ ހަރު ގޮތަށް ކިޔުއި ދިނުމުގެ މައްސަލައެވެ.

ވާހަކައެއްގެ ފެށުން ބިނާވާން ވާނީ ސިފަކުރުމާކުންނެވެ. ނަމަވެސް ވާހަކައިގެ މައިގަނޑު ސަޤާފަތުގެ ހާލަތުގެންނެވެ. ފެށުމުގައި މިއިން ކޮންމެ ކަމެއް ހިނގާނަމަވެސް، މައްސަލައެއް އެފެދޭ ފަދަ ކަމެއް ފެށުމުގައި ގެނެސްދޭން ވާނެއެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ ހާލަތަށް ވާހަކަ ލިޔުމަށް ދަރިވަރެއްގެ ވާހަކައިގެ ފެށުމެވެ. މި ފެށުމުގެ ލިޔުމުގައި އެ ވަނީ ދަރިވަރުގެ ލިޔުމަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ނުކުރެވި ނޫނީ، ދަރިވަރު ލިޔެފައިވާ ގޮތަށެވެ.

"އަޖީ އަޅާ އަބަދުވެސް އުފާވެ އަރާމުގައި އުޅެން ބޭނުންވާ މީހެކެވެ. ހުސްވަގުތުތައް ލިބޭ އިރަށް އަޖީ ދާނީ ކާންދެވެސް ކަމުގެ ކައިރަށް އެއްގޮތުން ގެއްލިފައި ހުރި ހަސްފަތްކަށްޓެވެ. އެހާ އަޅާ ވަރަށް މޮޅު ފުޓުބޯޅަ ކުޅޭ މީހެކެވެ. އަޖީ ސްކޫލުގައި އެމީހުގެ އަބަދުވެސް އެންމެން އަޖީ ވަރަށް މޮޅު ކިޔެވުމާ ތަޅުމުގައި ކުރެވިފައެވެ. އެކަމަކު އަޖީގެ މައިންބަފައިން އެހާ ވަރަށް އަޅާގެ ހުނަރުތައް ބަލާކަށް ނޭނގެނެއެވެ. އަބަދު އަޖީ ފަށާ ކިޔެވުމުގެ ބަދަލު އަޅައެވެ. އަޖީ އަޅާ ފުޓުބޯޅަ ކުޅެ ފަހުގައި އާއިލާގެ ކުށްޖެހެވެ. އެހެންކަމުން އަޖީގެ ހަވާލުކުރި ފުޓުބޯޅަ އަށް ވަރަށް މޮޅު މީހަކަށް ވާނެއެވެ. އަދި މުއްސަނދި ވާނެއެވެ."

މަތީގައި އެ ވަނީ ހާލަތަށް ދަރިވަރަކު ލިޔެފައިވާ ޖުމުލަކެވެ. ދަރިވަރުގެ މި ޖުމުލަށް ބަލާއިރު، އަލީ ކިޔާ މީހެއްގެ ސަލާމަތީ ކޮންމެ ވެސް، ވަރަށް ގެނެސްދީފައި އެބަ ވެއެވެ. އެކަމަކު މައްސަލައެއް އުފެދިގެން އަންނަ ކަމެއް، ޖުމުލުގައި ގެނެސްދީފައެއް ނުވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން ކިޔުންތެރިން ސަމާލުކުރުވާ ފަދަ ކަމެއް ވެސް މި ޖުމުލުގައި ގެނެސްދީފައެއް ނުވެއެވެ.

ހާލަތަށް ވާހަކަ ލިޔުން ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ބައެއް ނަތީޖާއެއް ނުލިބުނު ގިނަ ދަރިވަރުންގެ ވާހަކަތަކުން ފާހަގަވާ ކަމަކީ ވާހަކައަކަށްވާ ފަދަ ގިނަ ހާދިސާއެއް ގެނެވިފައި ނުވުމެވެ. އަދި ޖުމުލަކަށް ވާހަކަ ލިޔުން ބައެއް ދަރިވަރުންގެ ވާހަކައިގެ ޖުމުލަތަކުން ހާދިސާ ބަޔާން ކުރަމުން ދާއިރު ހާދިސާތައް ގެނެސްފައި ހުރީ ކަމެވެ. ހަމަ އެހެންމެ ސަމާލުކުރުވަނިވި ހިތްހަމަޖެހުމެއް ނުވުމެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ ސުވާލު ކުރުމުގައި ދީފައިވާ ހާލަތަށް، ދަރިވަރަކު ލިޔެފައިވާ ވާހަކައެއްގެ ބައެކެވެ. މި **ލިޔުން ލިޔެފައި އެ ވަނީ ދަރިވަރަކު ލިޔެފައިވާ ގޮތަށް އޭގެ އަސްލަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރު ކުރުމެއް ނުކޮށެވެ.**

"އެހެންކަމުން އަލީ ފަތިހު ހެނދުނާއި ހަވީރު އަބަދުވެސް ދާނީ ފުޓްބޯޅަ ޕްރެކްޓިސް ކުރަންނެވެ. އަލީ ކިޔެވުމަށްވެސް ސަމާލުދިނެވެ. ދެ އަހަރު ފަހުން އަލީ ސްކޫލު ނިމުނީއެވެ. ވަރަށް މަތީން ފާސްވިއެވެ. އެއީ ހަމަޖެހުން އަލީއަށް ސްކޮލަރޝިޕެއް ލިބުނެވެ. ވަރަށް އުފަލުން އަލީ މަންމައާއި ބައްޕަ ގައިގާ ބައްދާލިއެވެ. އަލީ އަށް ސްކޮލަރޝިޕް ލިބުނީ ބޭރުގެ ޔުނިވަރސިޓީއެއްގައި ކިޔަވަންނެވެ. އަލީ އުފަލުން ސްކޮލަރޝިޕް އަށް ދާން ތައްޔާރުވާން ފެށިއެވެ. އަލީގެ ހަވާލުން ދާން ވަރަށް ކައިރިވެއްޖެއެވެ. އަލީ މަންމަ ގެ އެއްފަހަރު ކިޔައިދީ ސްކޮލަރޝިޕް އަށް ދިޔައެވެ. ސްކޮލަރޝިޕް އަށް ޖެހުނީ ދާން މީހާ އަލީ ބައްޕަ އައިސްލައެވެ. އަލީ ވަރަށް އުފަލުން އާއިލާއާ އެއްކޮށް ހުސްބޭލާ އަށް ދިޔައެވެ. ފުރަތަމަ ދުވަހު ހުސްބޭލާ އަށް ވަރަށް އިހުވެސް އަލީ އަށް ދިމާވި ކުޅި ބަޔަކަށެވެ. އެމީހުން އަލީ ކަލޭ މީހާ ކިޔައިދީ ބެލީ ކުރަން ފެނިއްޖެއެވެ. އަލީ އަހާނުލާފައި ހުސްބޭލާ ޑިއުޓީ އަށް ދިޔައެވެ. އަލީ ވަރަށް އުފަލުން ހުރަ ކިޔަވަން ފެނިއްޖެއެވެ. އެކަމަކު އަލީގެ ހިތުގައި އަބަދުވެސް ފުޓުބޯޅައަށް ވަރަށް ޤުރު މީހަކަން ވާން ބޭނުންވިއެވެ. އަލީ އަށް ބައިވަރު އަށް ދަރަޖާއިން ފެށުނެވެ. އެހެން އަލީއަށް ވަރަށް ދަރަޖަވެ. އެއް ދުވަހަކު އަލީ އާއި އަލީގެ ރަހުމަތްތެރިން ހިނގާފަ ފުޓުބޯޅަ ކުޅޭ ބައެއް ފެނުނެވެ. އަލީ އަށް ވެސް ކުޅެން ބޭނުންވިއެވެ. އަލީ ގެ ރަހުމަތްތެރިން ހިނގާފަ ފުޓުބޯޅަ ކުޅޭ ބައެއް ފެނުނެވެ. އަލީ އަށް ކުރިން ފުޓުބޯޅަ ކުޅެން ދިޔައެވެ. އަލީ ގެ ރަހުމަތްތެރިން ވެސް ކުޅެން ދިޔައެވެ. އަލީގެ ރަހުމަތްތެރިން ކުޅެން ދިޔައެވެ. އަލީއަށް ކަމެއް ނުވެ ގޮސް ރަނގަޅުވެގެން ދިޔައެވެ. އަލީ ކުޅުނީ ފުޓުބޯޅަ ކުޅެން ބޭނުން ވީތީއެވެ."

މަތީގައިވާ ލިޔުންކޮޅަށް ބަލާއިރު، ވާހަކައިގެ ފަދަ ތަފާސް ހާދިސާއެއް ދަރިވަރަކަށް ގެނެސްދީފައިވާ ގޮތެއް ނުފެނެއެވެ. މި ވާހަކައިން އެނގޭ ގޮތުގައި އަލީ ސްކޮލަރޝިޕަކަށް ދަރަށް ފުޓުބޯޅަކަޅޭ ޗެޕާސްކަމުގައި ލިޔެފައި އެ ވަނީ ކުރިން ފުޓުބޯޅަ ކުޅުނު ކަމެއް ނުވެއެވެ. ނަމަވެސް އެ ދަރި ޕާރކަށް ފުޓުބޯޅަ ކުޅެން ދިޔަ ގޮތް ދަރިއަށް ކުރިމަތިވި ހާދިސާއެއް ނުވެއެވެ. ފުޓުބޯޅަ ކުޅޭ މީހެއް ކަމުގައި ހާދިސާއެއް ނުވެއެވެ. އަދި ހަމަ ފުޓުބޯޅަ ކުޅުނު ގޮތެއް ނުވެއެވެ. ދުވަސް ބަލައި ވާހަކައިގެ ފުޓުބޯޅަ ކުޅުން ފެނެއެވެ. ވަރަށް މަޖާ ކުޅުނީ ފުޓުބޯޅަކަމެވެ. **މިހިސާބުން ފެށިގެން ވާހަކައަށް އުފެދިގެން ކުރިމަތިވާ ހާދިސާ ނުވެއެވެ. އެކަމަކު** **އެ މައްސަލައަކީ ވާހަކައިގެ ނުވާނެއެވެ.** މިގޮތުން މި ވާހަކަ ގެނެސްދީފައި އޮތުމުން ވާހަކައިގެ އިތުރުން ދަރިވަރަކު ފުރިހަމަ ނުވެއެވެ. މިހެންވުމުން ވާހަކައިގެ ސަމާލުކުރުވަނިވި ވަނީ ގެއްލިގެންވެއެވެ.

ހާލަތަށް ވާހަކަ ލިޔުން ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ދަރުން މާކުސް ލިބުން ގިނަ ދަރިވަރުންގެ ވާހަކަތަކުގެ ނިސްބަތުން ވެސް ޗާރަގަފި ބުނުމަށް ވާހަކަ ލިޔުން ދަރިވަރުންގެ ވާހަކަތަކުގެ ނިސްބަތުން ވެސް، ޗާރަގަފި ބަދަ ކަންތައްތަކެވެ. ރިޕޯޓް ކުރުން ނުވެނުވެއެވެ. ނުވަތަ ކުރުން ނުތުވެއެވެ. އަދި ވާހަކަ ރިޕޯޓް ރަނގަޅަށް ނިންމައި ޚުލާސާއި ނުވެއެވެ.

ތިރީގައި އެ ވަނީ ހާލަތަށް ވާހަކަ ލިޔުން ދަރިވަރެއްގެ ވާހަކައިގެ ނިންމުމެވެ. ނިންމުން ލިޔުއްވައި އެ ވަނީ ދަރިވަރު ލިޔުއްވިފާ ގޮތަށް އާގެ އަސްލަށް އެއްވެސް ބަދަލެއް ނުގެނެސް ކުރުމެވެ.

"އެއާ ކާރު އަރިހުގެ ބިލު ހާއި އެހެން ވަރަށް ތަދު ބިލު ކާއި އެއްކޮށް ކުރެވުނެވެ. އަދި މުޅި ގައި ތަނު ދެރިވެއެވެ. އަރިހުގެ މަންމަ އަތް އަރިހުގެ ހުސަރު އިހިގެން އަރިހުގައި ބަތްފާރަން ދެއްވައި ގެތެވެ. އަދި އުދަގޫން ރަތްކުރެވެ. އެއާ ހަމަކާ ފަހުން އަރިހުގެ ރޫޙު ރާއްޖޭގެ ހަބަރަށް އެރިއްޖެއެވެ. އަދި ރާއްޖޭގެ އިންޖީނުޝިޔަރު ބިލު އަރާ ސޮފްޓްވެޔާ ވިއްޖެއެވެ."

މި ނިންމުމަށް ބަލާއިރު، މި ވާހަކައިގެ ކުރުން، އެއްވެސް ވަރަކަށް ގެނެސްދިވަފައެއް ނުވެއެވެ. ވާހަކަ ނިމޭ ހިސާބުން އަރިހުގެ މަރުގަ ސޮފުއިނަން ދެއްވެ. އަރިހުގެ ހުސަރު ފުނިފައި ހައިރާންވާ ހިސާބުން ވާހަކަ ނިމުނެވެ. ވާހަކައިގެ ނިމުމުގައި ވެސް، މައިސަލަ ބޭނުކަން ފާހަގަ ކުރެވޭ މިއީ ދުރު ނިންމުމެކެވެ.

އިރުޝާދު

ސުވާލުގައި ދީފައި އޮންނަ ފުރުމަށް ވާހަކަ ލިޔާނަމަ، ފުރުމުގައި ދީފައިވާ ޖުމުލަ، އެ އޮތް ގޮތަށް ޖަވާބު ކަރުދާހުގައި ލިޔުމަށްފަހު އެ ޖުމުލައާ ގުޅުވައިލައިގެން ވާހަކަ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އިރުޝާދުދޭ ކުރެވެ. ބައެއް ދަރިވަރުން އެ ޖުމުލަ ނުގެނެސް ލިޔުމުން ވާހަކައިގެ ފުރާ ޖުމުލަ އޮންނަނީ އުނިވެފައެވެ. އެހެންކަމުން އެގޮތަށް އަމަލު ނުކުރުމަށް ނަސޭހަތްދެއްވަމެވެ.

ފުރުމަށް ވާހަކަ ލިޔާ ދަރިވަރުން، ފުރުމުގައި ދީފައި އޮންނަ ޖުމުލައިގައި ހުންނަ ހިންޓްތަކަށް ސަމާލުކަން ދިނުމާ އެކު، ފުރުމުގައި، ވާހަކައިގެ މައިގަނޑު މައުސޫލު، އުފެއްދުން އެދެމެވެ. މީގެ އިތުރުން ކުރުވާހަކައިގައި ދެވޭ ނަސޭހަތް ބޭނުން ނުކުރުމަށާއި، ކުރުވާހަކައިގައި ގިނަ މީހުން ނުހިމެނުމަށާއި، ކުރުވާހަކައިގެ ސިފަކުރުންތައް ކުރުކޮށް ގެންސޭ ދިނުމަށް އިރުޝާދު ދެމެވެ.

ކުރުވާހަކަ ލިޔުއްވޭ، ވާހަކައިގައި މައިގަނޑު ހާދިސާއެއް ގެނައުމަށާއި، ހާދިސާ ރިޕޯޓް ކުރުއްވުމަށާއި، ވާހަކައިގައި އަންނަ ކުދިކުދި ހާދިސާތައް (އިވެންޓްތައް) ފުރިހަމަކޮށް ބަރާބަރަށް ޓްރާންސިޝަން ނުގެނައުމަށް ނަސޭހަތްދެއްވަމެވެ. ހަމައެހެންމެ އެއް ޕެރެގްރާފްތަކުން ވާހަކަ ނިމިދާ އެކި ޕެރެގްރާފްތަކަށް ބަހައިލައިގެން، ވާހަކައަށް ރީތި ކުރުނުއް ގެނެސްދިނުމުގެ އިތުރުން، ކުރެކްޓަރުންގެ ސިފައާ ހިފެހެއްޓުން

ފަދަ ގޮތަކަށް ވާހަކަ ލިޔުމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަކީ ޓާގެޓު ނަތީޖާއަކަށް މަގުފަހި ކުރުވާނެ ކަމެކެވެ. މީގެ އިތުރުން ރިޕޯޓް އިބާރާތް ކުރުމަށާއި، ބަހުގެ ގަވާއިދާއި ހަމައަށް ސަމާލުކަން ދިނުމާ އެކު، އިމުލާއާއި ޕެރެގްރާފް ވަކިކުރުން ފަދަ ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދޭންޖެހެއެވެ.

ވާހަކައިގެ ތަރިވަރުންގެ އުފެއްދުންތެރިކަން އަންގާ ބޭނުން ފެންނާންޖެހޭނެ އިއްބާވަތެވެ. ހަމަވެސް ދަރިވަރުންނިޔާ ވާހަކަތަކުން އުފެއްދުންތެރިކަން ފެންނަހެން ކުޅެއެވެ. އެހެންކަމުން ކުރިމަގުގައި، ދަރިވަރުން ނިޔާ ވާހަކަތަކުން އުފެއްދުންތެރިކަން މިހާރަށްވުރެ ބޮޑަށް ފެންނާނެ ކަމަށް އުންމީދު ކުރަމެވެ.

2 ވަނަ ސުވާލު

(ހ) އިރުޝާދުދޭ ލިޔުން

އިރުޝާދުދޭ ލިޔުން ލިޔުނު ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ރަނގަޅު ނަތީޖާ ލިބުނު ގިނަ ދަރިވަރުން، ވިސްނުން ގެންގުޅެފައި ހުރި، ސުވާލުގައި ދީފައިވާ ހިންޓުތަކަށް ވިސްނައިގެން، އިރުޝާދުދިނުން ބޭނުންވާ މައިގަނޑު ކަންކަމަށް އިރުޝާދު ދީފައިވެއެވެ. އަދި ފެށުމާއި މައިގަނޑާއި ނިންމުމުގައި ހިމެނެންޖެހޭ ބައިތައް ހިމެނުމަށް ސަމާލުކަން ދީފައި ހުރިކަން މިފަދަ ދަރިވަރުންގެ އިރުޝާދުދޭ ލިޔުންތަކުން ފާހަގަ ކުރެވިފައިވެއެވެ. އަދި ލިޔުމަށް ދީފައިވާ ދިގުމިނަށް ސަމާލުކަން ދީފައި ހުރިކަން ވެސް، ގިނަ ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބުތަކުން ފާހަގަ ކުރެވިފައިވެއެވެ. ޖުމުލަކޮށް ބަލާއިރު އިރުޝާދުދޭ ލިޔުން ލިޔުނު ގިނަ ދަރިވަރުން، މި ބައިން ރަނގަޅު ނަތީޖާއެއް ހޯދައިފައިވާކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

އިރުޝާދުދޭ ލިޔުމުގެ ފެށުމުން ރަނގަޅު ނަތީޖާ ހޯދި ގިނަ ދަރިވަރުން ފެށުމުގައި ގެންނަންޖެހޭ ބައިތައް ރަނގަޅަށް ގެނެސްދީފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ފަސްމަންޒަރުގައި ހިމެނެންޖެހޭ ބައިތައް ހިމަނައިގެން، ލިޔުން ރިޕޯޓް، ގިނަ ދަރިވަރުން ހުށަހަޅައިފައިވެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ "ރަމަޟާންމަހުގެ ސަވާބާއި ދަރުމަ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ލިބިގަންނާނެ ގޮތުގެ އިރުޝާދު" މި މައުސޫމާން ދަރިވަރަކު ލިޔުމުގައިވާ އިރުޝާދުދީ ލިޔުމުގެ **ރަނގަޅު** ފުރުމެކެވެ. މި ފުރުން ލިޔުމުގައި އެ ވަނީ ދަރިވަރު ލިޔުމުގައިވާ ގޮތަށް އޭގެ އަސްލަށް އެއްވެސް އުނި އިތުރު ކުރުމެއް ނުކޮށެވެ.

"ކޮންމެ މަހަކީ ވެސް ސަވާބާއި ދަރުމަ ހާސިލުކުރަން ބޮޑުނުވާން މަހެކެވެ. ރަމަޟާން މަހަކީ ސަވާބާއި ދަރުމަ ހޯދުމަށް ހުއްސަ މަހެކެވެ. ރަމަޟާން މަހުގައި ސަވާބާއި ދަރުމަ ހޯދުމަށް ބޭކަލުން ގިނައިން އަޅުކަން އަދާކުރަން ފެށެއެވެ. އަދި ހަމައެކަނި އަމަލުތަކެއް ރަނގަޅަށް ބަހައްޓަން ފަށައެވެ. އެހެންކަމުން ރަމަޟާން މަހުގެ ސަވާބާއި ދަރުމަ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ލިބިގަންނާނެ ގޮތުގައި އިރުޝާދު ކޮށްގެ ހިއްސާކޮށްލާނަމެވެ."

މަތީގައިވާ އިރުޝާދުދީ ލިޔުމުގެ ފުރުމަކީ ރަނގަޅު ފުރުމެއް ކަމުގައި ބަލަމެވެ. އެއީ މައުސޫމާގެ ކުޑަ ފަސްމަންޒަރެއް ގެނެސްދީފައި އޮތުމާ އެކު، ބޭނުން (ކުރަންޖެހޭ ކަންތައް) ވެސް ގެނެސްދީފައި ވާތީއެވެ. މީގެ އިތުރުން ދަރިވަރުގެ މި ފުރުމުގައި މައުސޫމާން އިރުޝާދު ދޭން އުޅޭކަން ހާމަކޮށް ދީފައި އެބަ އޮތެވެ. ވީމާ، މިއީ ރަނގަޅު ފުރުމެއް ކަމަށް ނިންމިދާނެއެވެ.

ފުރުން

އިރުޝާދުދީ ލިޔުމުގެ ފުރުމަށް، ދަށުން މާކުސް ލިބުނު ދަރިވަރުންނަށް ދިމާވެފައިވާ އެއް ކަމަކީ ފަސްމަންޒަރުގައި ހިމަނާފައިވާ ބައިތައް ހިމަނައިގެން ދިރާސާކޮށް، ފުރުން ގެނެސްދީފައި ނުވާތީއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ "ރަމަޟާންމަހުގެ ސަވާބާއި ދަރުމަ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ލިބިގަންނާނެ ގޮތުގެ އިރުޝާދު" މި މައުސޫމާން ދަރިވަރަކު ލިޔުމުގައިވާ އިރުޝާދުދީ ލިޔުމުގެ **ދަށު** ފުރުމެކެވެ. މި ފުރުން ލިޔުމުގައި އެ ވަނީ ދަރިވަރު ލިޔުމުގައިވާ ގޮތަށް އޭގެ އަސްލަށް އެއްވެސް އުނި އިތުރު ކުރުމެއް ނުކޮށެވެ.

"ރަމަޟާން މަހަކީ ފާފަފުއްސެވުމާއި ރަހުމަތުގެ މަސްވަރެކެވެ. އެހެންކަމުން ނަރަކައިން ދުރުވުމަށް އަދި މި މަހުގައި މަސްވަރުގެ ސަވާބާއި ދަރުމަ، އޭގެ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ލިބިގަނެވޭނެ އެހެން ގޮތެއް އޮވެއެވެ. ނަމަވެސް މި މުޖުތަމަޢުގައި މީގެ ގިނަ ގޮތްތަކެއް ވަނީ ހަރާމްކަމާއި ފަރުވާ ކުޑަކުރައްވައެވެ."

މަތީގައި އެ ވާ އިރުޝާދުދީ ލިޔުމުގެ ބަޔާނުގައި، ސުވާލުގައި ދީފައިވާ މައުސޫމާން ރަނގަޅު، ކުޑަ ފަސްމަންޒަރެއް ގެނެސްދީފައިވެއެވެ. ފުރަތަމަ ޖުމުލައަކީ ދަރިވަރު ލިޔުމުގައި ވަނީ އެ ކަން ހާސިލުކުރުވާ އެތަން ގޮތްތަކާއި ވާހަކައެވެ. މި ގޮތަކީ އިބާރާތް ކުރުމުން، ބޭނުން އެ އަޑުއެހުކުރުންވީ އެ ބޭނި ކަންކަން ކޮށްގެން ފިލުވައިދިނުމަށެވެ. އެ އަންގަވާ ދީން، ބޭނުގައި ވަނީ ގިނަ ބަލާތަ އެ ކަންކަމަށް ފަރުވާ ކުޑަކޮށްގައިވާ ވާހަކައެވެ. އެހެންކަމުން ދަރިވަރުގެ މި ފުރުމުގައި ސުވާލުގައި އިރުޝާދު ދިނުމަށް ބޭނުގައިވާ މައިގަނޑު ކަމަކަށް އަމާޒު ކުރިއަށްގެން ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން މިއީ ދަށު ފުރުމެކެވެ.

މައިގަނޑު

އިޚްލާޞްތެރި ލިޔުމުގެ މައިގަނޑުން ތަނަވަސް ނަތީޖާ ހުރި ދަރިވަރުން، ލިޔުން ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި ވިސްނުން ގެންގުޅުމަށް ހުރި އެއް ކަމަކީ ލިޔުމުގެ ސޯޝަލް ހިފަހައްޓުމެވެ. ދެވަނަ ކަމަކީ ދަރިވަރު ވިސްނުން ގެންގުޅުމަށް ހުރި އެ ޚާއްޞަކޮށްދޭ މައިގަނޑު ފަރާތަކުން އިޚްލާޞްތެރިކަމާއި ދިނުމަށެވެ. އެއް ޚާއްޞަކޮށްދޭގައި ތަފާތު ފަރާތްތަކުން އިޚްލާޞް ދިނުމުގެ ވިސްނުން ގެންގުޅުމައި ނަތީޖާކަން ފާހަގަ ކުރެވޭނެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވާހަ "ކަމަށްވާނަމަ ސަލާމަތީ ދަރުމަ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ލިބިގަންނާނެ ގޮތުގެ އިޚްލާޞް" މި މައުޟޫއަށް ދަރިވަރަކު ލިޔެފައިވާ އިޚްލާޞްތެރި ލިޔުމެއްގެ މައިގަނޑު، ތަނަވަސް ޚާއްޞަކޮށްދޭގެ މި **ޚާއްޞަކޮށް ލިޔެފައި އެ ވާހަ ދަރިވަރު ލިޔެފައިވާ ގޮތަށް އޭގެ ތަފާތަށް އެއްވެސް އެއް އިތުރު ކުރުމެއް ނުލިއެވެ.**

"ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ކަމަށްވާނަމަ މާނަ ސަލާމަތީ ދަރުމަ ހެދުމަށް އެހެނިހެން އަޚުލާޤީ ކުރުމުގައި ގިނަވަގުތު ހޭދަކުރެވޭނެ. ފަރުޟު ފަރާއިޟު އެ ނަމާދުގެ ވަގުތުގައި ކުރެވޭނެ. އަދި ނަމާދު ކުރުމަށް ސަލާމަތް އެދި ހުރި ނަމާދު ކުރެވޭނެ. މިގޮ އިޖާބަތް ފުރުޞަތުން މިންވަރުން ކޮންމެ ދުވަހަކުވެސް ކިޔަވާނެވެ. އަދި ހަމައެކަނި ގިނަ ގިނައިން ފާޑު ފުރުޞަތު އެދި މާތްالله އަށް ދުޢާ ކުރެވޭނެ. އާދެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ކަމަށްވާނަމަ ސަލާމަތީ ދަރުމަ ލިބިގަން މަގު ފަހިވާނެއެވެ."

މިގޮތުން، މައިގަނޑު ޚާއްޞަކޮށް ބަލާއިރު، މައިގަނޑު ބޭނުމަކީ އަޚުލާޤީ ވަގުތު ހޭދަކުރެވޭ. މި ބޭނުމަށް ތަނަވަސް އިޚްލާޞް ދިފާއުވާކަން، މި ޚާއްޞަކޮށްގެން ފާހަގަ ކުރެވިއްޖެ. އަދި ދިފާއުވާ އިޚްލާޞްތެރި މިފަދަ ލިޔުމެއްގެ "ސޯޝަލް" ހިފަހައްޓައިގެން ލިޔެފައިވާކަމާއި ދެވެން އިޚްލާޞް އެއްގޮތަށް އަމަލު ކުރުމުން ލިބޭނެ ނަތީޖާ ބައްޔަތުނެގުން، ޚާއްޞަކޮށް ވަރައިރޮއްސުމުގައި އޭގެ ކަން ފާހަގަ ކުރެވިއްޖެ. އެހެންކަމުން މިއީ ތަނަވަސް ޚާއްޞަކޮށްދޭ ކަމަށް ދެކެމެވެ.

އިޚްލާޞްތެރި ލިޔުމުގެ މައިގަނޑުގެ ބައިން ދަރުން މާކްސް ލިބިފައިވާ ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން އެންމެ ގިނަ ދަރިވަރުންނަށް ދިމާވެފައިވި، އެއް މައްސަލައަކީ އެއް ޚާއްޞަކޮށްދޭގައި އެބައި ފަރާތްތައް ދެއްކުމެވެ. ދެވަނަ ކަމަކީ ދިމާވެފައި ހުރި ކަމަށް ފަހަގަވި ކަމާ، އިޚްލާޞް ދިނުމުގެ ސޯޝަލް ނުހިފަހައްޓައިގެން ލިޔުނުއިރު ބިރައިން އިސްލާހު ކުރެވިފައިވުމެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ "ރަމަޟާންމަހުގެ ސަވާބާއި ދަރުމަ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ލިބިގަންނާނެ ގޮތުގެ އިރުޝާދު" މި މައުޟޫއަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވައިވާ އިރުޝާދީ ލިޔުމެއްގެ މައިގަނޑު، ދެރަ ޖުމްލަތަކެކެވެ. **މި ޖުމްލަތައް ލިޔުއްވައި އެ ވަނީ ދަރިވަރު ލިޔުއްވައިވާ ގޮތަށް އޭގެ އަސްލަށް އެއްވެސް އުނި އިތުރު ކުރުމެއް ނުކޮށެވެ.**

"މި ގޮތުން ފަރުވާ ކުޑަ އެއް ކަމަކީ ފަތިސް ގަޑީގައި ހާލު ނަމާދު ކުރުމުންނެވެ. ރޯދަގެ ފުރިހަމަ ސަވާބު ހޯދުމަށްޓަކާ ފަރުޟު ފަސް ނަމާދު ގަޑިން ގަޑިއަށް ކުރުމެވެ. އޭގެ އިތުރުން ހުސްވަގުތު ރަނގަޅަށް ބޭނުން ކުރާށެވެ. ރަމަޟާންމަހަކީ ކިޔާ ކަންކަމެއް ނުވެ ޤުރުއާން ކީރިތި ތިލާވަތް ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރާށެވެ. މިހެންވެ މި ގޮތަށް ކާއްމު ރަހަކާ ބަރާބަރު ސިފަވިސްނުން ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެވެ. އަދި އެންމެ ރޯދައިރު ފަސް މަޖުބޫރުނޫން ހާލަތުގައި ނުކުރީ ދާ ނުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ބިލް ބެލުމާއި ފުރަތަމަ ވަގުތު މަޢުލޫމާތު އަޅުކަން ކުރުމަށް ވަގުތު ހޯދާށެވެ."

މަތީގައިވާ ޖުމްލަތަކަށް ބަލާއިރު، މި ޖުމްލަތަކުގެ މައިގަނޑު އިރުޝާދު ބަޔާންވެފައި އޮތީ، ރޯދައަށް ހެދުމުން ފަތިސް ނަމާދު، ފަރުޟު ކުރުމަކަށެވެ. މި ޖުމްލަތަކުގައި ދެން ހުރި އިރުޝާދުތަކަށް ގެންގުޅުމުގައި ހުރީ މި ބައިވަރިއާ މައިގަނޑު ގޮތުގައި ނޫނެވެ. ރޯދައަށް ހުރި ކުރަންޖެހޭ އަދި ނުކުރަންވީ ކަންކަން ޖުމްލަތަކުގައި ހިމަނައިފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ގެނައުމުން ވަކި ކަމަކަށް އަމާޒުކޮށްގެން، ވަކި ކަމަކަށް އިރުޝާދު ދިނުމުގެ ސިފަ މި ޖުމްލަތަކުގައި އެ ވަނީ ގެއްލިފައެވެ. މި ގޮތުން ޖުމްލަތަކު ބިނާ ކުރުމަށް ޖުމްލަތަކު ބަދަލުކުރެވޭނެ ކަމެކެވެ.

ނިންމުން

އިރުޝާދީ ލިޔުމުގައި ރަނގަޅު ނަތީޖާ ހޯދި ދަރިވަރުންގެ ނިންމުމުގައި، އެ ދަރިވަރުން ވިސްނުން ގެންގޮސްފައި ހުރީ ލިޔުމުގައި ހިމެނި މައިގަނޑު އިރުޝާދުތައް ކުރުކޮށް، ސާފުކޮށް ގެންގޮސްދީފައިވެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ "ރަމަޟާންމަހުގެ ސަވާބާއި ދަރުމަ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ލިބިގަންނާނެ ގޮތުގެ އިރުޝާދު" މި މައުޟޫއަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވައިވާ އިރުޝާދީ ލިޔުމެއްގެ ރަނގަޅު ނިންމުމެކެވެ. **މި ޖުމްލަތައް ލިޔުއްވައި އެ ވަނީ ދަރިވަރު ލިޔުއްވައިވާ ގޮތަށް އޭގެ އަސްލަށް އެއްވެސް އުނި އިތުރު ކުރުމެއް ނުކޮށެވެ.**

"ރަމަޟާން މަހުގެ ސަވާބާއި ދަރުމަ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ލިބުމަށް އެދޭ މީހާ ވަކިވަކި ކަންތައްތަކެއް ކުރަން ޖެހެއެވެ. އެގޮތުން އަޅުކަން ކުރުމުގައި ދީނީ ވަގުތު ހުރިހާ އަމަލުތައް ރަނގަޅަށް ބަލައިޖަހަންޖެހެއެވެ. މިގޮތުން ނަމާދުތަކަށް ފުރުޞަތުދިނުމާއި ދުޢާ ކުރުމެވެ. އަދި މިސްކިތަށް އެރުމާއި ވެއްކޮށް މިސްކިތުގެ ކަންކަން ކުރުމުން ދުރުހެލިވާށެވެ. މަތީގައި ހިމެނޭ ގޮތަށް ކަންކަން ކޮށްދިނުމަ ރަމަޟާން މަހުގެ ސަވާބާއި ދަރުމަ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ލިބޭނެއެވެ."

މަތީގައިވާ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު، ރަމަޟާންމަހުގެ ސަވާބާއި ދަރުމަ ހޯދަންއެދޭ ނަމަ ކަންކުރަންވީ ގޮތުގެ ހުށަހެޅުމެއް ގެންގޮސްދީފައި އެބަ އޮތެވެ. އަދި އިރުޝާދު ދީން ކަންކަން ކުރުމުން ލިބޭނެ ނަތީޖާއަކީ ކޮބައިކަން ލިޔުން ނިންމައިލުމުން ގެންގޮސްދީފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން މިއީ ރަނގަޅު ނިންމުމެއްކަމަށް ދެކެވެ.

އިރުޝާދުދީ ލިޔުމުން ދަރުސް މާކުސް ލިބުނު ލިޔުންތަކުގެ ނިސްބަތުން ފާހަގަވި ބައެއްކަމަކީ ނުކުތާތައް ހިމަނައިގެން ކުރުކޮށް، ރިޕޯޓް ގެންސްދިނުން ނޫނީ ކަމެވެ. އަދި ނިސްބާ ޖެހުމަށްފަހުގައި، ލިޔުމުގައިދިން އިރުޝާދާ އެއްގޮތަށް އަމަލު ކުރުމުން ނުކުންނަ ނަތީޖާ ބަދަލުވުން ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް ނޭނގޭކަމެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ "ރަމަޟާންމަހުގެ ސަވާބައި ދަރުމަ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ލިބިގަންނާނެ ގޮތުގެ އިރުޝާދު" މި މައުޟޫއަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވި އިރުޝާދުދީ ލިޔުމެއްގެ ނިސްބަތުގެ ޖެހުމަށްފަހުވެ. **މި ޖެހުމަށްފަހު ލިޔުއްވި އެ ވަނީ ދަރިވަރު ލިޔުއްވި ގޮތަށް އޭގެ އަސްލަށް އެއްވެސް އުނި އިތުރު ކުރުމެއް ނެތިއެވެ.**

"ނިސްބަތުން ބެލިނަމަ މި އިރުޝާދުގަ ބުނެފައިވާ ގޮތަށް އަމަލުކުރާނަމަ ތިޔާ ރޯދަ ފުރިހަމަވާނެއެވެ. އަދި ދުނިޔޭގައި ރައްކާތެރި ގޮތުގައި ވިޔަފާރިކުރުމަށް ހުސްވާ ވަގުތެވެ."

މަތީގައިވާ ލިޔުންކޮޅުގައި ދަރިވަރު ބޭނުމުގައި ވަނީ "މި އިރުޝާދުތަކަށް އަމަލުކުރުމުން ތިޔާގެ ރޯދަ ފުރިހަމަވާނެއެވެ." މި ބޭނުމާ ގުޅުވައިގެން އިރުޝާދުތަކުގައި ހިމެނުން ބާރުއަޅާ ބޭނުމެއް ގެންސްދިން ނަމަ، މި ނިސްބަތުން މިއަށްވުރެ ފުރިހަމަވީހެވެ. އަދި މައިގަނޑު އިރުޝާދުތައް ހުށަހަޅާފައިވާ ތަރުތީބު ނަމަ އަދި މި އަށްވުރެ ވަރަށް ފުރިހަމަވީހެވެ.

ދަރިވަރުގެ މި ނިސްބަތުގައި ހަމައެކަނި ނިސްބަތުގެ އިބާރާތް ގެނައުމަށްފަހު، ނިމުން ވަނީ ނިސްބަތައިޖެހިފައެވެ. މިގޮތަށް ނިސްބަތައިޖެހުމުގެ ބަދަލުގައި ދިފާއީ އިރުޝާދު އެއްގޮތަށް އަމަލު ކުރުމުން ނުކުންނަ ނަތީޖާ ގެންސްދިންނަމަ، މި ނިސްބަތުން މިއަށްވުރެ ރަނގަޅުވީހެވެ.

އިރުޝާދު

އިރުޝާދުދީ ލިޔުން ލިޔެއުމަ ސުވާލުގެ ސިޔާޤުގައި ދީފައި ހުންނަ ހިންގުމަކަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަށް އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ. ފުރުޞަތުގައި ވަސްމަންޑަލު ކުރުކޮށް ރިޕޯޓް ގެންސް ދިނުމަށާއި، މައިގަނޑުގައި މައިގަނޑު ބައިމަތީ ވިސްނައިގެން، އެއް ޖުމުލަތަކުގައި ގިނަ ނުކުތާތައް ހިމަނައިގެން ނުލިޔުމަށް ނަސޭޙަތްދެމެވެ. އަދި އިރުޝާދުދީ ލިޔުން ލިޔެއުމަ، އިރުޝާދުތަކަށް ވާހަކަ (ސުބްއިތިގައި) ލިޔުން ހުރަހަގައި ދިނުމަށް އިރުޝާދު ދެމެވެ.

އިރުޝާދުދީ ލިޔުމަކީ ދީ އިރުޝާދުތަކަށް ވާތީ އޮޑިއެންސްއަށް ގޮތަށް، ހުރަހެއްކަމަކީ މާކުސް އެނިވެން ކުރެއެވެ. މީގެ އިތުރުން ދިފާއީ މިންގަނޑަކަށް އިތުރަށް ލިޔުމަކީ، މާކުސް ލިބި އިތުރަށް ލިބޭން ކުރެއެވެ ނުދެއެވެ. ވީމާ މިފަދަ ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދިނުން އެދެވެއެވެ.

ލިޔުންތެރި ލިޔެއުމަ، ރިޕޯޓް އިބާރާތް ކުރުމަކާއި، ބަހުގެ ޤަވާއިދާއި ހަމައަށް ސަމާލުކަން ދިނުމާ އެކު، އިމްލާކުރާއި ތަރުތީބުކުރުމުން ފަދަ ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަކީ ނަތީޖާއަށް ހެޔޮ އަސަރު ކުރާނެ ކަމެކެވެ.

(ސ) ޚަބަރު ރިޕޯޓް

މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދިން ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ރަނގަޅު ނަތީޖާ ލިބުނު ގިނަ ދަރިވަރުން، މި ސުވާލަށް ޖަވާބު ދިނުމުގައި ސުވާލު ރަނގަޅަށް ދޭހަވެގެން ޖަވާބު ދީފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ. މިގޮތުން ސުވާލުގައި ދީފައި ހުރި ޕޮއިންޓުތައް ހާދިސާގެ ތަރުތީބުން ގެނެސްދިނުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި އެހެންމެ މިފަދަ ލިޔުމުގެ އުސޫލުތައް ހިފެހެއްޓިގެން ލިޔެފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ.

މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދިން ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ރަނގަޅު ނަތީޖާ ލިބުނު ގިނަ ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގައި ހާދިސާގެ ތަފާސީލުތައް ރިޕޯޓް ގެނެސްދީފައިވެއެވެ. އަދި މައިގަނޑު، ހާދިސާގެ ތަފްޞީލު އާލާވައި، ނުކުތާތަކާއި ތަފްޞީލުން، މިފަދަ ލިޔުމުގެ އުސޫލުތައް ހިފެހެއްޓިގެން ގެނެސްދީފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ. އަދި އެހެންމެ ލިޔުމުގެ ސިލްސިލާގައި ހާދިސާ ސިފަކުރުމުގެ ބައިގަނޑު ދޭހަވާ އަށް، މިފަދަ ކަންކަމުން ރައްކާތެރި ވުމަށް އުފެދޭނެ ފިޔަވަޅުތައް ކަނޑައި ދީފައިވެއެވެ.

މި ސުވާލަށް ޖަވާބު ދިން ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ގިނަ ދަރިވަރުންނަށް ރަނގަޅު ނަތީޖާ ލިބިފައި ވަނީ، މައިގައި ބުނެވި ދިޔަ ފިޔަވަޅުގާ އެކު، އެ ދަރިވަރުން މަސައްކަތްކޮށްފައި ވާތީ ކަމަށް ދެކެމެވެ.

މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދިން ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ރަނގަޅު ނަތީޖާ ނުލިބުނު ދަރިވަރުންނަށް އެ ގޮތަށް ދިމާވެފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން އެއް ސަބަބަކީ ގޮތަށް ފާހަގަ ކުރެވިފައިވާ ސުވާލު ރަނގަޅަށް ދޭހަ ނުކުރުމެވެ. މި ކަން އެނގެނީ މައިގަނޑު ހާދިސާ އަޅުވައިލުމުގައި އޮތުމުންނެވެ. އަދި ބައެއް ސަބަބަކަށް ފާހަގަ ކަމަކީ ސުވާލުގައި ދީފައި ހުރި ޕޮއިންޓުތައް ހާދިސާގެ ތަފްޞީލް ދީފައި ނެތުމެވެ. ޚިޔާލަކީ ކަމަކަށް ފާހަގަ ކަމަކީ، މިފަދަ ލިޔުމުގެ އުސޫލުތައް ރަނގަޅަށް ރިޢާޔަތް ނުކުރުމެވެ.

މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދިން ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ރަނގަޅު ނަތީޖާ ނުލިބުނު ގިނަ ދަރިވަރުންގެ ލިޔުމުގައި ހާދިސާގެ ތަފާސީލުތައް ރިޕޯޓް ގެނެސްދީފައިނުވެއެވެ. މި ބާވަތުގެ ލިޔުމުގެ ލިޔުމުގައި ތަފާސީލު ބޭނުންވާ އެންމެން ވަކި މީހާ، ކޮންއިރަކު؟ ކިހިނެއް؟ ކޮންތާކު؟ ހިނގީ ކަމެއްކަން އަންގައިދިނުމުގެ މައްސަލަ. ނަމަވެސް ދައްކަން މާކުސް ލިބޭފަދަ ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް، ލިޔުމުގައި މި ބޭނުން ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދެވިފައިއެއް ނުވެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ސުވާލު ކަރުދާހުގައި ދީފައިވާ ހަގީގީ ރިކައުންޓަށް ދަރިވަރު ލިޔެފައިވާ ހަގީގީ ރިކައުންޓްގެ ފެށުމެވެ. **މި ފެށުން ލިޔެފައި އެ ވަނީ ދަރިވަރު ލިޔެފައިވާ ގޮތަށް، އޭގެ އަސްލަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރު ކުރުމަކާ ނުލައެވެ.**

> "9 ޑިސެމްބަރު 2022 ވީ ބުރާސްފަތި ދުވަހުގެ ހެނދުނު ދިހައެއް ޖެހިއިރު ގެ: ހަޑުތާފަތި، ނިކުމެގެންގޮސްގައި ދަރިވަރުގެ އެންމެން ސުވައިންނާއި ބޭރު އަޅައި ގާތު ދަނޑުތެރެއަށް އެންމެން ފެނުމުންނެވެ. އަވަސް އަވަހަށް އެންމެން ވަސް އުޅުއްވާ އެކުއްލިޔަށް ނިކުތީމާ އާންމުން ގޮސް ހަވަސް ފެންނަ ފަރާތުގައި އަޑުވެސް ރޭވިގެން ދިޔަ ކަމެވެ. އެންމެ ކުޑަ އެންމެން ވަސް ބަނދަރު ސުވައިންނާއި އަޑުވެސް ނިކުތް މީހުން ގޮހެގައި އެބަހުރި ނިކުމެފައިވާ މަސައްކަތް ކަރުނަވަރީ ވެއެވެ."

މަތީގައިވާ ރިކައުންޓްގެ ފެށުމަށް ބަލާއިރު، ރިކައުންޓް ހުރިހާ މަޢުލޫމާތު ނުހިމެނެއެވެ. ފެށުމުގައި މަޢުލޫމާތު ދޭނީ ފެށުމުގައި އަހަރެން ވާނީ ކޮބާ؟ ކޮންތާކު؟ ކޮންއިރަކު؟ ކީއްވެ؟ ހިނގި ކަމެއްކަން އެނގެން ހުރުމުގެ މައްސަލައެވެ. ނަމަވެސް މަތީގައިވާ ފެށުމުގެ އިބާރާތް ދަރިވަރު ގެންގުޅިފައި އެ ވަނީ، ވާހަކައިގެ ފެށުން ގެންނަ ފަދަ އިބާރާތްތަކެއް ބޭނުން ކުރެވިފައެއް ނުވެއެވެ. ފެށުން ނިންމައިލާފައިވަނީ ދަރިވަރު ގެނެސްފައިވާ އިބާރާތެއްގައި "ސުވައިންނާ ގުޅޭ ވާހަކަ" އެބަ އޮތެވެ. މިއީ، ފެށުމުގައި ގެންނަން ޖެހޭ އިބާރާތެއް ނޫނެވެ.

މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދިން ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ރަނގަޅު ނަތީޖާ ނެރުނު ބައެއް ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބުން ފެށުމަކީ ކުރުކޮށް ހުރިހާ މަޢުލޫމާތެއް އެކުލެވިފައެވެ. ދެވަނަ ކުރުކޮށް ފެށުމަކީ މިފަދަ ލިޔުމެއްގެ އުސްލޫބު ހިފަހައްޓައިގެން ހުނަރުވެރިކަމާއި ނިންމާލާފައެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ސުވާލު ކަރުދާހުގައި ދީފައިވާ ހަގީގީ ރިކައުންޓަށް ދަރިވަރު ލިޔެފައިވާ ހަގީގީ ރިކައުންޓްގެ މައިގަނޑު ދެ ޕެރެގްރާފެވެ. **މި ޕެރެގްރާފްތައް ލިޔެފައި އެ ވަނީ ދަރިވަރު ލިޔެފައިވާ ގޮތަށް، އޭގެ އަސްލަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރު ކުރުމަކާ ނުލައެވެ.**

> "ހެދުވަރަކަށް މިނިޓް ފަހުން އެރިޔަށް ސުވައިންނާއި އަހަރެން ނިކުމެ މީހުން އެކުލެވިގެން ދިޔައެވެ. ދަނޑުތެރޭގައި ނުކުތް އަހަރެން ނިކުމެ މީހުންގެ ނިކުމެގެ ގަސްތަކާއި ކަނޑު ބައްޕައިނު ސުވައިން ހުސް ގޭގައި ހުސްވެފައި ނުވަތަ ނިކުމެފައިވާ ގަޑި ނިކުމެފައި މިހާ މީހުންގެ ސަރުކާރު ކަރުދާހުގެ މަސައްކަތް ފެނިއެވެ.
> އެއްގަޑީގައި ވަރަށް ގާތުން އެއްކަލަ އަޅާފައިވާ ނިކުއްޖައެވެ. އެތަނުގެ ހުރި މީހުންނަށް ނުފެނުނު ވަރަކު ހުރިވެއެވެ. ސުވައިންގެ ފަރާތުން މަސްތަކެއް ލިބިފައި ބޮޑު އެތަނުގައި އަޅާފައިވާ ހަރުފަ ހިނގަން ގޮސްދިޔަ ގޮތް ހޮވާ ވަރުގެ އިތުރު އެކަށަކު ފަސޭހަ ހެއި އަޑުގަދަ ފެށިފައިވާ ގޮތުގެ އެކުވެރިން ބަލަހައްޓަނީ ހުރި ގޮސްދިޔަ ގަޑިއެއްގެ ކުރީ ފަހަރު. އަދި މިކަމުގައި އަހަރެމެންގެ ވަރަށް ގަދަވެސް ވެފައިވާ އަހަރެމެން ކަނޑުގައި ހުސްވެފައިވާ އެއީ ރަނގަޅަށް ކަމަކަށެވެ."

މަތީގައިވާ ދެ ޕެރެގްރާފަށް ބަލާއިރު، ސުވާލުގައި ދީފައި ހުރި ޕޮއިންޓްތަކަށް އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ދަރިވަރަކު އަމިއްލައަށް ލިޔެފައިވާތީ ނުވެއެވެ. މިސާލަކަށް ލިޔުން ގެއްލުމުގެ ކުރީގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ

އިރު، ދަރިވަރު ބަލާނުކުރަނީ "ގެހުރި ނޫނެވޭ ވަރު ވެފައެވެ." މިފަދަ ބުނުންތަކުން ލިބުނު ގެއްލުން ސާފުކުރަން ހާމައެއް ނުވެއެވެ. އަލިފާން ހިފަން ދެތުވެރިވި ސަބަބު ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ނަމަ ހާދިސާގެ ތަފުސީލު ބަޔަކުމީހުން ކަމަށް ފެނެއެވެ. މިފަދަ ދިރުމުގައި ދިރުންތެރިޔާ ސާދާ އުސޫލުތައް ގެންގުޅުން މުހިންމެވެ. ނަމަވެސް އެފަދަ އުސޫލުތައް ގެންގުޅުމަށް ހުރިކަން މި ތަޖުރިބާތަކުން ނުފެނެއެވެ. ބޭނުން ބަލިފަދައި ހުރި ވާހަކަ ކިޔައިދޭހެން ސަސްކުރަން ހިފަހައްޓައިގެން ކިޔައިދޭ ފަދަ ގޮތަކަށް ހުށަހަޅާފައެވެ. މިއީ، ތަނަވަސް ގޮތުގައި ނޫނެވެ. މީގެ އިތުރުން މިފަދަ ކަރު ދިރުމުގައި ބޭނުންކުރެވޭނެ ނުވާނެ، ދިނުމުގެ ބޭނުންކުރެވޭގޮތް ހުރިހާ ފަސް، ދުރަ ކަމެކެވެ.

ދިރުމުގެ ތިހާއިރު ކަން ހިނގި ތަރުތީބު ބަލާނުކުރުމާ އެކު ސަލާމަތުގައި ދިޔައީ ހުރިހާ ނުކުތާތަކެއް ދަށުގައިވެސް އިންސާފު ކުރުވާ ބަދަލުނުވާނެއެވެ. ހަމައެކަ އެކު، ހިނގި ނުވަތަ ދިޔާވި ކަންތައް، ކިޔުންތެރިން ސަމާލުކުރާ ފަދަ ގޮތަކަށް ހުށަހަޅައިދީފައިވެއެވެ.

ހަމަ ދިރުމުގެ ނިސްބަތުގައި މުޅި ހާދިސާގެ ހުރިހާކަމެއް ގެނެސްދީފައިވެއެވެ. އަދި ކިޔައިދިން ހާދިސާއާ ގުޅުން ދޭން ބޭނުންވާ ވަސީލަތް ނުވަތަ އަޑުތަކާއި ފިކުރުތަކުގެ ބައިން ކުރުމަށް މިބާވަތުގެ ދިރުމުގެ ނިސްބަތުން ގެނެސްދީފައިރު ކުރިމަތިލާން ކަމެކެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ސާފުކޮށް ކުރުކޮށްގައި ދިވެއްޓާ ހަމަ ދިރުމުންބަސް ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ހަމަ ދިރުމުންބާގެ ނިސްބަތުގެ ކަމެވެ. **މި ޖުމުލަތަކުގެ ލިޔުއްވި އެ ވަނީ ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ގޮތަށް، އޭގެ ނަތީޖާއަށް އެއްވެސް އުނިއިތުރު ކުރުމެއް ނުވާށެވެ.**

"އަލިބާރުގެ އުފެދޭ، ބަލަހަބް ބަލަބަލާޓީ އަދި ގޭތެރެ ސަލާމަތީ ފިނިސަރަސް އަކު އަމުއަނީ މިހާރު ފުޅޭރު ވިޔަސަން ގެމަރިއަލު ހަސްތިޖެހުން ގެރ: ގޮތު އޮތިވަރު ހާއި ގެރ: އޮތިވަރު ޖެވިސްޖެ ބައިންކާސްގެ ގަބުން ކުރިމަތިލީމައި ހުރި ނަރުފާސި މަހުތަބަކާސް ފުރާވާ ހަރުމުންނެވެ."

ހަމަގައިމު ނިސްބަތަކީ ބަލާއިރު، މިއީ ވަރަށް ބަލިކަށި ނިސްބަތެކެވެ. މި ބާވަތުގެ ދިރުމުގެ ނިސްބަތުގައި ހާދިސާ ނިމުނު ގޮތް ބަލާނުކުރަ ދީނާ އެކު، މިފަދަ ކަންކަމުން ރައްކާތެރި ވުމަށް އުޅެދާން ޖެހޭވަރުގެ ކަށަވަރު ކަމުން ފެނެއެވެ. ނަމަވެސް، މި ނިމުމުގައި އެއިން ކަމެއް ގެނެސްދިނުމުގައި ނުވެއެވެ. ދަރިވަރުގެ ނިސްބަތަކީ ބަލާއިރު، ހާދިސާ ނިމުނު ގޮތް އެނގުނު ކަމުގައި ވީނަމަވެސް، އެފަދަ ކަންކަމުން ސަލާމަތް ވުމަށް އަޅަންވީ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ވާހަކައެއް ގެނެސް ދީފައި ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން މިއީ، ވަރަށް ބަލިކަށި ނިސްބަތެކެވެ.

އިރުޝާދު

ސުވާލަށް ޖަވާބުދާނެ ގޮތުގެ ކުރިން ސުވާލު ރަނގަޅަށް ކިޔައި ދޭހަ ވެގެން ޖަވާބު ދިނުމަށް އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ.

ހަގީ ރިކައުންޓް ލިޔާއިރު، ސުވާލުގައި ދީފައި ހުންނަ ޗާޓުއެންޑިވަކާ ސަވާލުތަކަށް ދީގެން، މިފަދަ ލިޔުމުގެ އުސޫލު ހިފަހައްޓައިގެން، ހާސިލުތަކާއި ތަރުތީބުން، ހުރަހަކައި ދިނުމަށް އިރުޝާދު ދެމެވެ. އަދި ގޮތުމާއި ނިސްބަތުގައި ހިމަނާންޖެހޭ ބައިތައް ހިމެނުމަށް ސަމާލުކަން ދިނުން އެދެމެވެ. މި ބުނެވިދިޔަ، ކަންކަމަށް ސަމާލުކަންދީ، އެ ގޮތަށް އަމަލުކުރުމަކީ ރަނގަޅު ނަތީޖާއެއް ހޯދުމަށް އެހީވާނެ އެނގުމަކީ މުހިންމު އެއް ކަމެއް ކަމަށް ދެކެމެވެ.

ދިވެހިބަސް

ކަރުދާސް 9200/02
ކިޔުން

ސަމާލުކަންދޭންޖެހޭ މުހިންމު ނުކުތާތައް

- ސުވާލަށް ޖަވާބުދާނެ ގޮތުގެ ކުރިން ދީފައިވާ އިރުޝާދު ރަނގަޅަށް ކިޔުމަކީ، ސުވާލުގެ މަޤްޞަދާއި ސުވާލު އަމާޒުވާގޮތާ، ދެނެގަތުމަށްފަހު ޖަވާބުދިނުމަށް މަސައްކަތް ކުރުން.
- ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި ހިމަނާންޖެހޭ މުހިންމު ނުކުތާތަކަށް ވިސްނައިގެން ޖަވާބު ދިނުން.
- ސުވާލެއްގެ މާކްސް ބަހާލައި އޮންނަނީ ލިޔަންޖެހޭ ކުރު ދިގުމިނުގެ މައްޗަށެވެ. މާކުހުގެ ބޮޑުތަން ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަނީ ވިސްނުމުގެ މައްޗަށެވެ. މިކަމަށް ސަމާލުވެގެން ދިގެން ޖަވާބުދިނުން.
- ދޭހައިގައި ހުރިހާ އަދަދީ ބުނުންތަކެއް، ޢިބާރާތުގައި ހުރިހާ މާހަތައް، މާހަކުރާށް ގޮތް ދަސްކުރުން.
- ސިޓީ ލިޔުމުގައި، ދަރިވަރު ލިޔަންޖެހޭ ގޮތްކަމަށް ސިޓީއެއްކަމާއި ސިޓީގެ މަޤްޞަދަށް ލޯބައިކަން އެނގިގެން ސިޓީ ލިޔުން.
- ލިޔުންތަކުގެ ލިޔާ އިރު، ލިޔުމުގެ އުސޫލު ހިފެހެއްޓުމަށާއި، ބަހުގެ ޤަވާއިދާއި، ހަމައާއި އިމުލާ ކުރާއި ތަރުތީބު ވަކިކުރުމަށް ހެއްބަ ސަމާލުކަމެއް ދިނުން.

އާންމު އިރުޝާދު

- އިމްތިޙާނު ކަރުދާހުގައިވާ ކޮންމެ ސުވާލަކަށް ވެސް އެކަށީގެންވާ ވަގުތު ދިނުމާއި، އެއް ސުވާލަކަށް މާ ގިނަ ވަގުތު ހޭދަ ނުކުރުމަކީ މުހިންމުކަމެކެވެ.
- ދޭހައިގެ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭން ފެށުމުގެ ކުރިން، ފަރުވާތެރިކަމާ އެކު، ދެ ފަހަރަކު ދޭހަ ކިޔައި ފުމަކީ ބޭނުންތެރިކަމެވެ. މިގޮތަށް ކިޔާއިރު، ޖުމްލަތަކުގެ މައިގަނޑު ހިޔާލާއި މުހިންމު ނުކުތާތައް ފާހަގަ ކުރުމަކީ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބު ދިނުމަށް މަގުފަހި ކުރުވާނެކަމެކެވެ.
- ސިޓީލިޔާ އިރު، ސިޓީގެ އޮނިގަނޑުގައި ހިމެނެންޖެހޭ ބައިތައް ރަނގަޅަށް ހިމެނުމަށް ސަމާލުކަން ދިނުން އެދެމެވެ.
- ސިޓީ ލިޔާ އިރު، ސިޓީ ނަމޫނާގައި ދީފައި ހުންނަ ނުކުތާތައް ހަމަޖެހޭ ތަރުތީބުން އަޅުއަލައި، ޕެރެގްރާފްތަކަށް ބެހުމުގައި ނުކުތާތައް ގުޅުވައިދޭ ބަސްތަކާއި ޖުމްލަތައް ބޭނުންކޮށްގެން ސަމާލުކަން ދިނުން އެދެމެވެ.
- ލިޔުމުގެ ފޯމެޓާއި ސްޓައިލް މުޅި ލިޔުމުގައި ރަނގަޅަށް ބޭނުން ކުރުން އެދެމެވެ.
- ލިޔުމުގައި ހިމަނަންޖެހޭ މުހިންމު ނުކުތާތައް ދޫކޮށް ނުލުމާއި، ލިޔުމަށް ދިޔައި އެންމެ މިންގަނޑަށްވުރެ ދިގުނުކުރުމާއި، އަދި އިޖާޒާތް ނުލިޔުން އެދެމެވެ.
- ބަހުގެ ގަވާއިދުގެ ހަމަޖެހުމާއި، އިމްލާ ކުށާއި، ލިޔުމުގައި ބޭނުންކުރާ ނިޝާންތަކާއި ތިރީގައި ތާނައާއި ފަދަ ވަކިކުރެވޭ ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަށް ލިޔުމުގައި އިރުޝާދުދެމެވެ.
- ލިޔުމުގައި ބޭނުން ކުރަންޖެހޭ ގުޅުވައިދޭ އަކުރުތަކާއި ބަސްތައް ސަމާލުކަން ދިނުމާއި އަބަދު އެއް އަކުރުތަކެއް ތަކުރާރު ނުވާގޮތަށް ލިޔުމަށް ނަސޭހަތްދެމެވެ.
- ޖަވާބު ކަރުދާހުގައި ނަންބަރުކޮށް ލިޔުމާ ތަރުތީބުން އެއް ޖަވާބުން ކަނޑައި ފެށުން އެދެމެވެ.
- ޖަވާބު ކަރުދާހުގައި ނުކުރުކުރާކަމާއި، އެއީ، ކޮންސެޕްޓްތަކުގެ ކޮންޓެކްސްޓް އެނގިގެން ފަދަ އެއްވެސް (ކުރުކުރުން ނުވަތަ ނިސްބަތް ނުވަތަ ފަހަރަކު) ކަމެއް ކުރުމަށް މާކްސް ނުލިބޭނެ ކަމާއި ހަރުދަނާކޮށްދޭށެވެ.
- ދަރިވަރު ކުރި މަސައްކަތް، ދެވަނަ ފަހަރަށް އަލުން ބަލައިލައި އިސްލާހު ކޮށްލުމަށް ނަސޭހަތް އެކަމުގެ ފައިދާ ކުރާނެ ކަމެވެ.

ވަކިވަކި ސުވާލުތަކަށް ބަލައިލުން

01 ވަނަ ސުވާލު (ތޫރަ)

ތޫރަ 1

1. ގަތަރުގައި ބޭއްވި ވޯލްޑް ކަޕަކީ މިހާތަނަށް ބޭއްވި އެންމެ ކާމިޔާބު ވޯލްޑް ކަޕު ކަން އެނގެނީ ކިހިނެއް ހެއްޔެވެ؟ (1 މާކްސް)

ތޫރަ 1ގެ ފުރަތަމަ ސުވާލުގެ ޖަވާބު ވަރަށް ގިނަ ދަރިވަރުން ރަނގަޅުކޮށް ނަމަވެސް، ވަރަށް މަދު ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު ނުބައިވެފައި ވެސް އެބަހުއްޓެވެ. މި ސުވާލު އަމާޒު ވެފައި ވަނީ "އެންމެ ކާމިޔާބު ވޯލްޑް ކަޕު ކަން އެނގެނީ ކިހިނެއް ހެއްޔެވެ؟" މިބުނުމުގެ މައްސަލައެވެ. އެހެންކަމުން ސުވާލުގައި ބުނެފައިވާ "އެންމެ ކާމިޔާބު ވޯލްޑް ކަޕުކަން އެނގޭ ގޮތް" ސާފުވާނެހެން ޖަވާބު ގެނެސްދޭން ޖެހޭނެއެވެ. މިކަން އެނގޭ ގޮތް ކަމަށް އެގްޒާމިނަރުން ނިންމި، ގަތަރު ވޯލްޑް ކަޕަކީ އެންމެ ކާމިޔާބު ވޯލްޑް ކަޕު ކަމަށް ފީފާގެ ރައީސް ހާމަކުރެއްވި ހާމަ ކުރެއްވުމުގެވެ. އެހެންކަމުން ދަރިވަރުގެ ޖަވާބު މަޢުލޫމާތު ބުނުމަކަށް އަމާޒުވާން ޖެހެއެވެ. އަދި ފީފާއަށް ޖަވާބު އަމާޒުނުވާ ނަމަ ޖަވާބު، ފުރިހަމަ ކަމަކަށް އެގްޒާމިނަރުން ނުދެކެއެވެ. މީގެ އިތުރުން މިފަދަ ސުވާލުތަކުގައި ދަރިވަރުގެ ޖަވާބުގެ ނިމުން ސުވާލުގެ މަޤްޞަދަށް އަމާޒުވާ ގޮތަށް ގެނެސްދޭން ޖެހޭނެކަން އެގްޒާމިނަރުން ވަނީ ނިންމާފައެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ތޫރަ އެކެއްގެ އެއްވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ރަނގަޅު ޖަވާބެކެވެ.

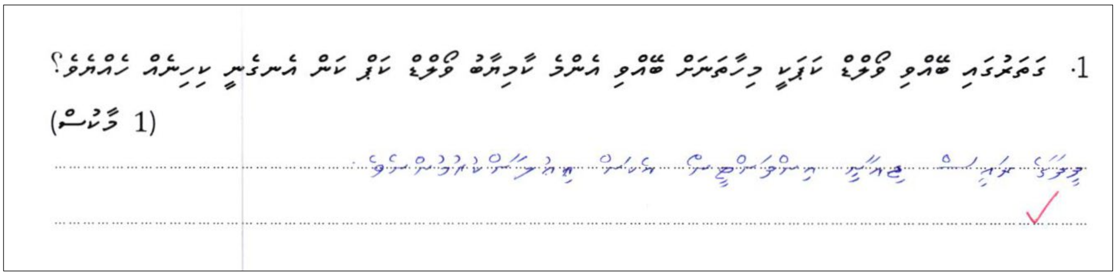
1. ގަތަރުގައި ބޭއްވި ވޯލްޑް ކަޕަކީ މިހާތަނަށް ބޭއްވި އެންމެ ކާމިޔާބު ވޯލްޑް ކަޕު ކަން އެނގެނީ ކިހިނެއް ހެއްޔެވެ؟
(1 މާކްސް)

މަތީގައި އެ ވާ ޖަވާބަށް ބަލާ އިރު، އެ ޖަވާބު ރަނގަޅުވީ ކުރިން ބުނި ފަދަ އިން އެގްޒާމިނަރުން ނިންމާފައިވާ ޖަވާބު ދަރިވަރު ގެނެސްދީފައިވާތީއެވެ. ގަތަރު ވޯލްޑް ކަޕަކީ އެންމެ ކާމިޔާބު ވޯލްޑް ކަޕު ކަމަށް ފީފާގެ ރައީސް ބަޔާންކުރެއްވި ވިސްނުން ދަރިވަރު ގެނެސްދީފައި ވުމުންނެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ޤާރަ އެކެއްގެ އެއްވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ނުބައި ޖަވާބެކެވެ.

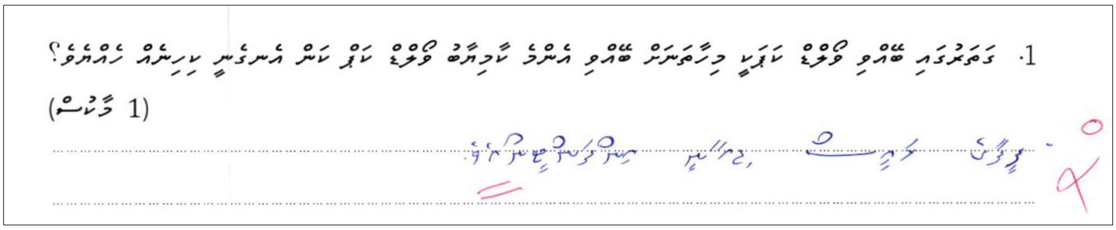
1. ގަތަރުގައި ބޭއްވި ފުޓުބޯޅަ ކަޕަކީ މިހާތަނަށް ބޭއްވި އެންމެ ކާމިޔާބު ފުޓުބޯޅަ ކަޕު ކަން އެނގެނީ ކިހިނެއް ހެއްޔެވެ؟
(1 މާކްސް)
ފީފާގެ ރައީސް

މަތީގައި އެ ވާ ޖަވާބު ނުބައިވީ ފީފާގެ ރައީސް ވޯލްޑް ކަޕު މުޅި ނިންމުމުގެ ގޮތް ސާފު ނުވާތީއެވެ. ދަރިވަރުގެ ޖަވާބު ގެންގޮސްދީފައި އޮތް ގޮތުން، ޖަވާބު ދީފައި އެ ވަނީ "ފީފާގެ ރައީސަކީ ކާކު؟' މި ސުވާލަށެވެ. މިއިން އަންގައި ދެނީ ދީފައިވާ ސުވާލުގައި ބުނާ ވާހަކަ ދަރިވަރަށް ރަނގަޅަށް ޤާރަ ނުވާކަމެވެ.

ޤާރަ 1ގެ އެއްވަނަ ސުވާލުގެ ޖަވާބު ގިނަ ދަރިވަރުން ރަނގަޅުން ނަމަވެސް ބައެއް ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު ނުބައިވެފައިވެއެވެ. އަދި ބައެއް ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު ފުރިހަމަނުވާ ހުރުމުން 1/2 މާކްސް އުނި ކުރެވިފައިވެއެވެ.

އިރުޝާދު

މިފަދަ ސުވާލަށް ޖަވާބު ދޭއިރު، ސުވާލުގެ މަޤްސަދާ އަމާޒުވާގޮތަށް ޖަވާބު ދެނެގަތުމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަށް އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ. ޤާރަ 1ގެ ފުރަތަމަ ސުވާލަށް ބަލާއިރު، "ފީފާ" މި ލަފުޒަށް ޖަވާބު ފުރިހަމަ ވުމަށް ބޭނުންވާ މުހިންމު އެއްބައި ކަމަށް ވާއިރު، މިފަދަ މުހިންމު ބައިތައް ހިމަނައިގެން ޖަވާބު ދިނުމަށް ވިސްނުން ގެންގުޅުން އެދެމެވެ.

2. ހޯމަކާއި މައިގާނޑުތަކުގައި ގުޅުވައި ބަލާން ތިބީ، ކޮން ބައެއް ހެއްޔެވެ؟ އަދި އެމީހުންގެ ދިރުސްސަތަތް ހުރީ ކިހިނެއް ހެއްޔެވެ؟ (2 މާކްސް)

ޤާރަ 1ގެ ދެވަނަ ސުވާލުގެ ޖަވާބު، ވަރަށް ގިނަ ދަރިވަރުން ރަނގަޅަށް ދީފައިވެއެވެ. މި ސުވާލުގައި ދެ ބައެއް އެބަ އޮތެވެ. އެއް ބައަކީ ހޯމަކާއި މައިގާނޑުތަކުގައި ގުޅުވައި ބަލާން ތިބީ، ކޮންބައެއްކަން ބުނެދިނުމެވެ. އަނެއް ބައަކީ އެ މީހުންގެ ދިރުސްސަތަތް ހުރި ގޮތް ކިޔައި ދިނުމެވެ.

މިސުވާލުގެ ފުރަތަމަ ބައިގެ ޖަވާބެއްގެ ގޮތުގައި އެގޮތަށް މިނަވަރުން ނިސްބަތް "ދަނޑެއް ވަށާލާ ފުރުސަތު ނުލިބުން މިހެންނެވެ." ދެވަނަ ބައިގެ ޖަވާބެއް ކަމަށް ނިސްބަތް "ސަޤާފީ ބަދަލު ގެނެސްދޭ ކުޅިވަރުތަކާ ބެހޭ އިންސާނީ ޙައްޤު ބޭނުންކުރުމަށް އިސްކަން ދެއްވައިގެން ދެއްވެވެ." މި ބުނާ ޖަވާބު ކުރުކޮށް ލިޔުއްވާއިރު ހަމައަށް "އެއްބަސްވެ އުފާކުރި އިސް އަންނަބަސްވެ ހިތާމަކުރިއެވެ." މިގޮތަށް ދަރިވަރު ގެންސްދިން ނަމަވެސް، ޖަވާބު ރަނގަޅު ކަމަށް ބަލައިގަނެވޭނެއެވެ.

ތިރީގައި މިވަނީ ޕޭޕަރު 1ގެ ދެވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ރަނގަޅު ޖަވާބެކެވެ.

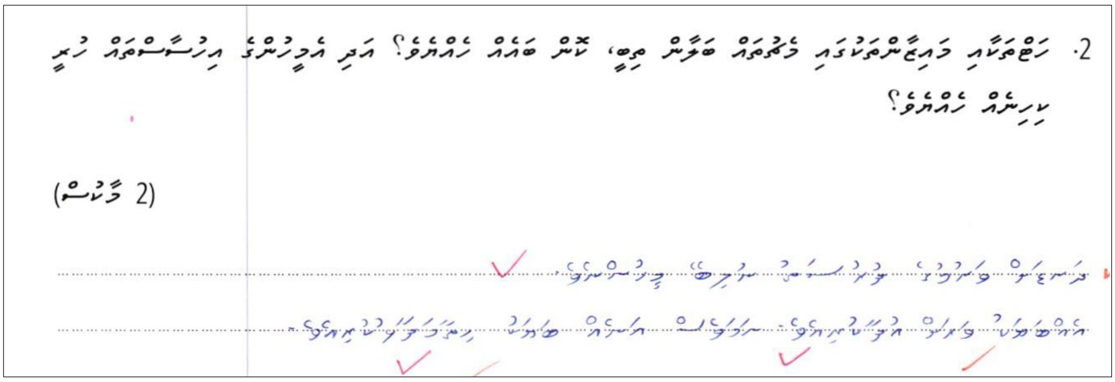

މަތީގައި އެ ވާ ޖަވާބު ރަނގަޅު ވެފައި އެ ވަނީ ސުވާލުގެ ފުރަތަމަ ބައި، ހެޔޮލަފާއި މައިޒާންތަކުގައި ތިބި ކޮން ބައެއްކަން ރަނގަޅަށް ބުނެދީފައި ވާތީއެވެ. ސުވާލުގެ ދެވަނަ ބައި ރަނގަޅުވެފައި ވަނީ ދެ ވައްތަރުގެ އިރުޝާދު ދަރިވަރަށް ދޭހަވެ، އެ ދެ ވައްތަރުގެ އިރުޝާދު ރިވެތިކޮށް ބުނެދީފައި ވާތީއެވެ. އަދި މި ދެ ޖަވާބު ވެސް ގެނައި އިރު، ސުވާލަށް އަމިއްލަ ބަހުން ޖަވާބުގެ ނިންމުން ދެބައިގައި ވެސް، ގެންގުޅެފައި އޮތުމުންނެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ޕޭޕަރު 1ގެ ދެވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރު ދީފައިވާ ޖަވާބެކެވެ.

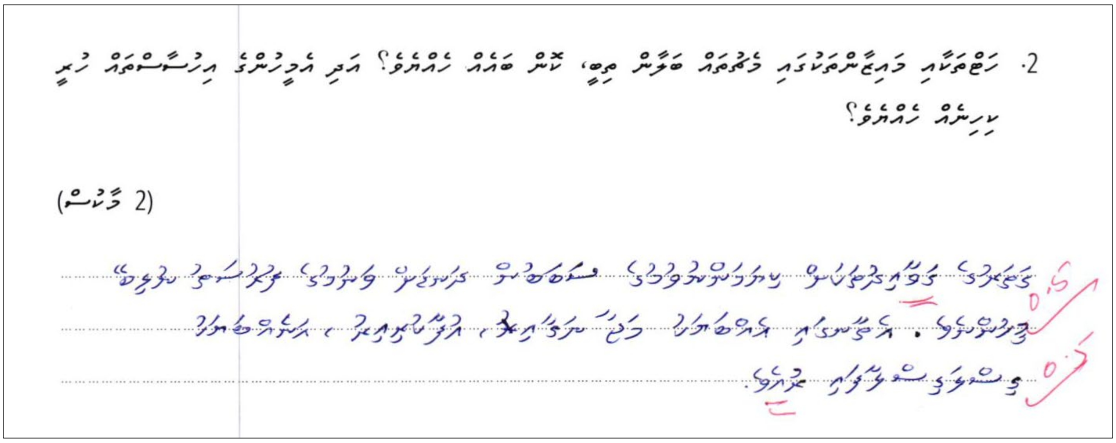

މަތީގައިވާ އެ ވާ ޖަވާބަށް ބަލާ އިރު، ސުވާލުގެ ފުރަތަމަ ބައިގެ ޖަވާބު ދަރިވަރު ގެންގޮސްފައި އޮތް ނަމަވެސް، އެ ޖަވާބުގައި ހިމަނާން ނުޖެހޭ އިބާރާ ބައެއް ގެންގޮސްދީފައި އޮތުމުން 1/2 މާކްސް އެ ވަނީ އުނިކޮށްފައެވެ. އަދި އެ އިބާރާބައިން ޖަވާބަށް އުނިކަމެއް އެބަ ލިބޭއެވެ. ދަރިވަރު ގެންގޮސްދީފައިވާ އިބާރާ ބައަކީ "ގަވައިދުގެ ގާއިދުތަކަށް ކިޔަމަން ނުވުމުގެ ސަބަބުން" މި ބައެވެ. މީގެ، ކޮށްފައިވާ ސުވާލާ އެއްވެސް ވަރަކަށް ގުޅުމެއް ނެތް ވާހަކައެވެ. ސުވާލުގެ ދެވަނަ ބައިގެ ޖަވާބުގައި ސުވާލަށް އަމިއްލަ ބަހުން ޖަވާބުގެ ނިންމުން ގެންގޮސްދީފައި ނުވާތީ 1/2 އެ ވަނީ އުނިކޮށްފައެވެ. ސުވާލަށް އަމިއްލަ ބަހުން ޖަވާބު ގެންގޮސްދޭ ނަމަ، ސުވާލުގެ ފުރަތަމަ ބައިގައި އޮންނާނީ "އެއީ ކޮބައިއެވެ" މިހެންނެވެ. އަދި ދެވަނަ ބައިގައި އޮންނާނީ "ތޯއްޔެވެ." މި ގޮތަށެވެ.

ޢިބާރާތް

ޒާހިރުގެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދޭ އިރު، ސުވާލު ބަސްގަޔަށް ޒާހަ ކުރުމަކީ ވަރަށް މުހިންމުކަމެކެވެ. ސުވާލު ބަސްގަޔަށް ޒާހަ ނުވާ ނަމަ، ފުރިހަމަ ޖަވާބު ދިނުމަކީ އުނދަގޫ ކަމަކަށް ވެސްއެވެ. ޖަވާބު ދޭންޖެހޭ މިންވަރަށް ވުރެ އިތުރަށް ވާހަކަ ލިޔުމުގެން ޖަވާބު ނުބައި ވެދާނެ، ޖަވާބުގައި ގެނެސްދޭންޖެހޭ ނުކުތާތައް ގެނެސް ނުދެވިން ފަދަ ކަންކަން ދިމާވާނެއެވެ. މީގެ އިތުރުން ޖަވާބު ދޭއިރު ސުވާލަށް އަމާޒުވާ ގޮތަށް ޖަވާބުގެ ނިންމުން ގެނެސް ދިނުމަކީ ސަމާލުކަން ދިނުމަކީ އިމްތިޙާނުގެ ކުރުދާރުން ބަސްގަޔަށް ނަތީޖާއެއް ހުރުމަށް ވަރަށް މުހިންމު ކަމެކެވެ. ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭ އިރު މި ބުނެވުނު ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަކީ އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ.

3. "ފިތުނަތައިގެ ދަރަނި ފޭބުމުގުޅޭ އަޅައި ހުރި ބޮޑުކަން ކުރި މަސައްކަތް ވެސް އެންމެ ފަހުން ވީ ނާކާމިޔާބެވެ."
(ފޮތުގެ ބާބު 3) މި ޖުމުލަގައިވާ އަ ވާ، "ފިތުނަތައިގެ ދަރަނި ފޭބުމުގުޅޭ އަޅައި ހުރި ބޮޑުކަން" އަ އިސްތިޢާރާ ކުރަނީ ކޮން ކަމަކަށް ހެއްޔެވެ؟

(2 މާކްސް)

މި ސުވާލަށް ބަލާ އިރު، މި ސުވާލުގެ މައިގަނޑު ބޭނުމަކީ ދިފާއިވާ ކޮމާކާރި އިބާރާތުގެ މާނަ އެނގޭތޯ ބަލާލުމެވެ. ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބުތަކުން އެނގުނު ކަމަކީ މިފަދަ އަދަބީ ނުވަތަ ހިކުމަތްތެރި ބުނުންތަކުގެ މާނަ ދަރިވަރުންނަށް ނޭނގޭކަމެވެ. އެހެންކަމުން މިނަ އަދަދުއްގެ ދަރިވަރުންނަށް ދިނުމަކަ ސުވާލަށް ފުރިހަމަ ޖަވާބު ދެވިފައެއް ނުވެއެވެ. މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދިން ގިނަ ދަރިވަރުންނަށް ލިބިފައި ވަނީ އެއް މާކްސެވެ. ބައެއް ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބަށް ދެރުން މާކްސް ލިބުނު އިރު އަންނަބައި ދަރިވަރުންނަށް މި ސުވާލަށް ކަނގެ ޖަވާބު ދެވިފައެއް ނުވެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ޕާރަ 1ގެ ތިންވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ޖަވާބެކެވެ.

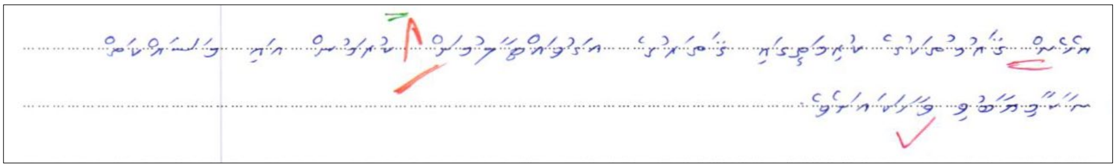

މަތީގައި އަ ވާ ޖަވާބަށް ބަލާއިރު، ޖަވާބު ނުބައެއް ނުވެއެވެ. އަދި އަ ޖަވާބަކީ ފުރިހަމަ ޖަވާބަކަށް ވެސް ނުވެއެވެ. ސުވާލު އޮތް ގޮތުން "އިބާރަތަށް" މިއީ ޖަވާބުގައި ހިމެނުމަށް ބާރުއަޅައި ތަފްޞީލްކޮށްވެ. މިސާލަކަށް "އެހެން ގައުމުތަކުގެ މީހުންގެ ހިތްތަކުގައި ގޮތާ ދުރު އިތުބާރު ނަފުރަތު އުފެއްދުމަށް ހަރަކާތްތެރި ގައުމުތަކަށް ކުރި މަސައްކަތްތަކުށެވެ." މިފަދަ ގޮތަކަށް ގެނައި ނަމަ ޖަވާބު ފުރިހަމަ ވީހެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ބޫރަ 1 ގެ ތިންވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ނުބައި ޖަވާބެކެވެ.

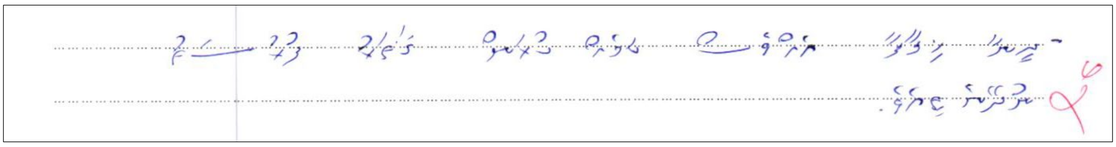

މަތީގައި އެ ވާ ޖަވާބު، ކޮންފައިވާ ސުވާލާ، އެއްވެސް ވަރަކަށް ނުގުޅެއެވެ. މި ސަބަބާ ހުރެ އެ ޖަވާބު ނުބައެވެ. ދަރިވަރަކަށް، ސުވާލުގައި ބުނާ "ފިހުނައިގެ ދަރަށް ޕްލާސްޓިކު އަޅައި ހުޅު ރޯކުރުން" އެ އިސްލާމީކަރާ ކަމަކީ ކޮބައިކަމެއް އެއްވެސް ވަރަކަށް ދޭހަވެފައެއް ނުވެއެވެ.

އިޚްތިސާރު

މިފަދަ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭ އިރު، ސުވާލުގައި ބުނަނީ ކޮން ކަމެއް، ސުވާލު އޮންނަ ގޮތުން ޖަވާބުގައި ހިމެނުމަށް ބޭނުންވަނީ، ތަފުޞީލު ނުވަތަ ތަފުޞީލުތަކާ ކޮބައިތޯ ވިސްނައިލަން ޖެހެއެވެ. މި ވިސްނުން ގެނެވޭނީ ސުވާލުގައި ބުނާ އެއްޗެއް ރަނގަޅަށް ދޭހަވެގެންނެވެ. ސުވާލުގައި ބުނާ އެއްޗެއް ރަނގަޅަށް ދޭހަ ވުމަށް، ވިސްނުންތެރިކަމާ އެކު، ސުވާލު ދެތިން ފަހަރު ކިޔައިލައިގެންނެވެ. ވީމާ، ސުވާލަށް ޖަވާބުދިނުން ފެށުމުގެ ކުރިން ސުވާލުގެ ބޭނުމާއި، މަޤްސަދަކީ ކޮބައިކަން ދެނެގަތުމަކީ މުހިއްމު ކަމެއްކަމުން ދެކެވެ.

4. ދީން މަސައްކަތް ކުރި މުޅިން އެހެން މިސްރާބަކަށެވެ. (ޕެރެގްރާފު 4) މި ޖުމުލައިގައި އެ ބުނާ އެހެން މިސްރާބަކަށް މަސައްކަތް ކުރުމަކީ ކޮބައި ހެއްޔެވެ؟ ދަރުހައިގެ އަލީގައި ބުނެދޭށެވެ.

(2 މާކްސް)

މި ސުވާލަށް ބައެއް ދަރިވަރުން ރަނގަޅަށް ޖަވާބުދީފައިވެއެވެ. އެކަމަކު ފުރިހަމަ ޖަވާބު ނުދެވެން ނަމަވެސް، ވަރަށް ގިނަ ދަރިވަރުން މި ސުވާލުގެ ޖަވާބުން ރަނގަޅު ނަތީޖާއެއް ހާސިލުކޮށްފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް މި ސުވާލަށް ސުވާލެއް ވެސް، ލިޔެފައިވެއެވެ.

މި ސުވާލު އަމާޒުކޮށްފައި ވަނީ ޕެރެގްރާފުގައި ބުނެފައިވާ މައިގަނޑު ވާހަކަ ބަދަލު ފެނެން ދިޔަ ދަރިވަރަކަށް ވިސްނޭތޯ ބެލުމަށެވެ. ދަރިވަރު ބުނަލާނީ، ސުވާލުގައި ބުނާ އެހެން މިސްރާބަކަށް މަސައްކަތް ކުރުމަކީ ކޮބައިކަމެވެ. އެހެންކަމުން ވޯޓު ކަޑަ ހުއްޓުވުން ހުރަސްގެ ގޮތުގެ ގައުމުތަކުން، ދެވަނަ ފަހަރަށް މަސައްކަތް ކުރި ގޮތް ދަރިވަރު ގެންސޯދިޔަ ނަމަ ނުވަތަ ބުނެދިނީ ނަމަ ޖަވާބު ރަނގަޅު ވާނެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ޕޭޕަރ 1ގެ ހަތަރުވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވާ ރަނގަޅު ޖަވާބެކެވެ.

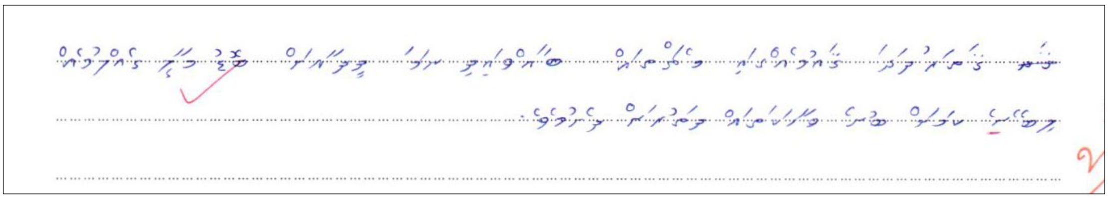

މަތީގައި އެ ވާ، ދަރިވަރުގެ ޖަވާބަށް ބަލާ އިރު، ދަރިވަރު ޖަވާބު ގެންގޮސްފައި ވަނީ ގަތަރަށް އަމާޒު ނުކުރެވެ. މި ސުވާލު އޮތީ ގޮތުން ގަތަރަށް އަމާޒުކުރާ ނަމަ ޖަވާބުގެ މާނަ އޮޅުން އަރާ ގޮތް ވެއެވެ. އެހެންކަމުން ޖަވާބުގެ މައިގަނޑު ތަފްޞީލުގެ ގޮތުގައި ގަތަރަށް އަމާޒު ކުރުން މުހިންމުވެއެވެ. "މާލީ ގޮތުން ގެއްލުން ލިބޭ، ބަނުމުގެ ބަދަލުގައި ގަތަރުގައި ވޯޓުގެ ކަރު ބާއްވައިލި ނަމަ، ޕީޓުއަށް މާލީ ގޮތުން ގެއްލުން ލިބޭކަން ބަންދުކުރުމަށް ޖަވާބު ފުރިހަމަވާން ކަމުގެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ޕޭޕަރ 1ގެ ހަތަރުވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދެއްވި ޖަވާބެކެވެ.

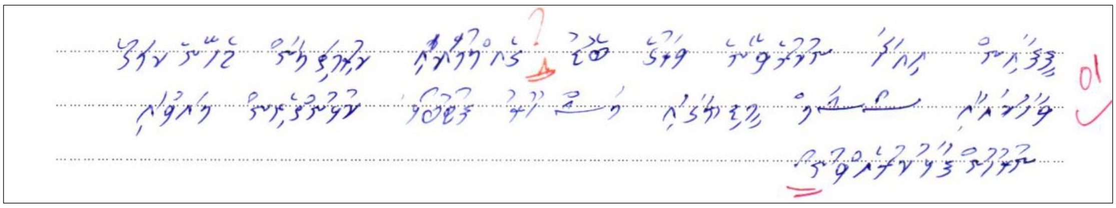

ދަރިވަރުގެ މި ޖަވާބަށް ބަލާ އިރު، ޖަވާބު ފުރިހަމަވެފައެއް ނުވެއެވެ. އިއްޔަ ނުކުރެވޭ ވަރުގެ ބޮޑު ގެއްލުމެއް ޕީޓުއަށް ލިބުނީ ކޮން، ގަތަރުކޮން ކަމެއް ނުބުނެއެވެ. ދެވަނަ ކަމަކީ ސުވާލާ ގުޅުމެއް ނެތް ބޯކާރު ވާހަކަ ގެންގޮސްފައިވުމެވެ. ޖަވާބުގެ މުހިންމު ބައިތައް (ހީ ތަފުޞީލު) ގެންގޮސް ނުދެވުމާއި، ގުޅުމެއް ނެތް ބޯކާރު ވާހަކަ ގެންގޮސް ދިނުމަކީ، މާކުސް އުނިކުރެވޭނެ ކަމެކެވެ.

އިޤްތިބާސް

މިފަދަ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭ އިރު، މައިގަނޑު ވާހަކަ ބަދަލުވެގެންދާ ދިމާ އަކީ ކޮބައިކަން ދެނެގަނެއެވެ. އަދި ޖަވާބު ފުރިހަމަ ވުމަށް ގެންގޮސްދޭންޖެހޭ ހީ ތަފުޞީލުތައް ހިމެނުމަކީ ބޭނުންތެރިކަމެކެވެ. މި ސުވާލުގައި ޖަވާބު އަމާޒުވާ އެއް ދިމާއަކީ ގަތަރެވެ. "ޕީޓާ"، މާލީ ގެއްލުން، މި ހުރި ޖަވާބުގައި ހިމަނާނެ ޒާތުގެ މުހިންމު ތަފުޞީލުތަކެވެ. "މާލީ ގޮތުން ގެއްލުންވާނެކަން ދަތިކަމެއް ދިނުމެވެ." މިގޮތަށް ޖަވާބު ގެނައުމުން ޖަވާބު އަދި ފުރިހަމަވެއެވެ. ގެއްލުން ވަނީ ކޮންތަނަކަށް ކަމާއި، އެއީ ކޮން، ގޮތަކުން ބަޔާންކުރާށެވެ. މިފަދަ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބު ދޭއިރު، "ދެން މަސައްކަތް ކުރި..." މި ގޮތަށް ސުވާލު ބަޔާންކުރައި އޮންނާނީ ޖަވާބުގައި ކުރިން މަސައްކަތް ކުރި ގޮތް ބަޔާންކުރަމުން، ފަހުން މަސައްކަތް ކުރި ގޮތް ކިޔައިދިނުމަށް، ޖަވާބު އަދި މާ ފުރިހަމަވާނެއެވެ. އެހެންކަމުން އެއް ފަހަރަށްވުރެ ގިނައިން

ސުވާލު ތަރުތީބުން ކިޔައިދީފައިވާތީ، ސުވާލުގައި ބުނާ ފަދަ ތަރުތީބުން ފުރިހަމަކޮށް ޖަވާބު ދިނުމުގެ މަސައްކަތް ކުރުން އެދެމެވެ. މި ބުނެވިދިޔަ ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދީގެން މަސައްކަތް ކުރުމަކީ ނަސޭހަތެއް، އޭގެ ހުރި އަސަރު ކުރާނެ ކަމެކެވެ.

5. ހުޅަނގުގެ ގައުމުތަކުން ޖެހިލާ ގޮސް ބައިޑޮކްޓަރުން ވަރު، ލިބޭނީ ތަދުވެލިކަމުގެ މައްސަލަ ތަދުވެލިކަން ކަމަށް ލިބުނުބިޔާ ހާލަ ކުރަނީ ޕަރލަލްކޮށްތޯ؟ ލިޔުމުން ހުށަހަޅާކަށްމެން ބަޔާން ކުރާށެވެ.
(3 މާކުސް)

މިއީ، ތިން މާކުހުގެ ސުވާލެކެވެ. ސުވާލުގައި ބުނާ "ތަދުވެލިކަމުގެ މައްސަލަ ތަދުވެލިކަމެވެ." މިއީ، ޖަވާބު އަމާޒު ކުރަންޖެހޭ މައިގަނޑު ބުނުމެވެ. ނަމަވެސް ގިނަ ދަރިވަރުންނަށް ޖަވާބު ދެވިފައި ހުރީ އެ މީހުންގެ (ހުޅަނގުމީހުން) މަސައްކަތް ނާކާމިޔާބުވުމާއި، ގަނޑު ފޮލާޓް ކަށި ކާމިޔާބުވުމާއި، މިކަމުގެ މައްސަލަތަށެވެ. މިހެން ދެންނެވި ނަމަވެސް ބައެއް ދަރިވަރުން މި ސުވާލަށް ތަރުތީބުން ޖަވާބު ދީފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް 1/2 މާކުސް އުނިވެފައި ވަނީ ސުވާލުގެ މަގުސަދަށް އަމާޒުވާގޮތަށް އިބާރާތް ނުކުރެވިގެންނެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ދާދި 1ގެ ޚުލާސާ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ތަރުތީބު ޖަވާބެކެވެ.

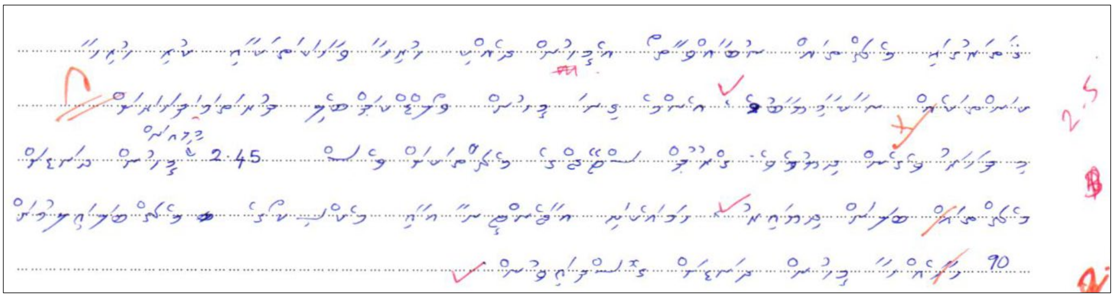

މަތީގައިވާ ދަރިވަރުގެ ޖަވާބަށް ބަލާ އިރު، ސުވާލުގެ މައިގަނޑު ބުނުމަށް ޖަވާބު އަމާޒުވެފައި އެބަވެއެވެ. ނަމަވެސް ދަރިވަރަކަށް ހުރިފަދައިވާ ގޮތަކީ ހުރި ގެންސްޓުރިން އިރު، ބައެއް ހުރިތަން އިބާރާތްކުރާ ގޮތަށް އަނެއްބައި ހުރި ގޮއިސްޒު ގޮތަށް ގެންސްޓުރިފައި ހުރުމެވެ. ދަރިވަރަށް 1/2 އުނިވެފައި އެ ވަނީ މިހެންވެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ޕޭޕަރ 1 ގެ ފަސްވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވާ ދެރަ ޖަވާބެކެވެ.

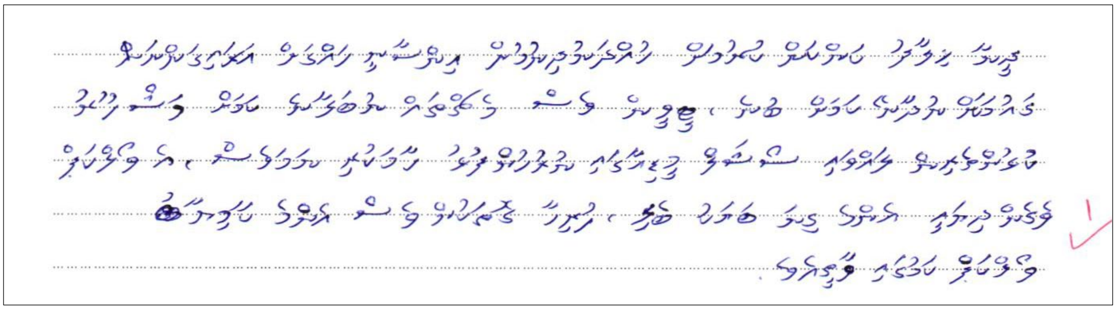

މަތީގައިވާ ޖަވާބަށް ބަލާ އިރު، އެ ޖަވާބު ވެސް، ނުބައެއް ނޫނެވެ. ނަމަވެސް ކުރިން ބުނި ފަދައިން ސުވާލުގެ މައިގަނޑު ބުނުމަށް ޖަވާބު އަމާޒުކޮށްފައިވަނީ ވަރަށް ހަނިކޮށްފައެވެ. އެމީހުން ކިރި މަސައްކަތް ނާކާމިޔާބު ވީ ވާހަކައެއް ނެތެވެ. ގެނެސްފައިވަނީ ލިޔާ ހެދުނު ކަންކަމަށް އަމާޒުކޮށްގެންނެވި، އެންމެ ގިނަ މީހުން ބޮޑު ބެލުމެއް އެންމެ ކާމިޔާބު ވާފަދަ ކަމު ކަމަށް އަމާޒުކޮށްގެންނެވެ. ޖަވާބަށް ބޭނުންވާ ހުޝިޔާރު ދިރިކާން ދައްކައިފައެއް ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން ޖަވާބުގެ ބޮޑު ބައެއް އުނިވެފައި ވާތީ، ދަރިވަރުގެ މާކުސް އުނިވެފައިވެއެވެ.

އިރުޝާދު

މިފަދަ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދާއިރު، "ކީއްވެ؟" މި ސުވާލަށް ފުރަތަމަ ޖަވާބު ދިނުމަކީ ބޭނުންތެރި ކަމެކެވެ. އެހެނީ މި ގޮތަށް ޖަވާބު ނުގެނެވިއްޖެ ނަމަ، ސަބަބާއި ހެއްކާ، ދަރިވަރަށް ވަކި ކުރާނެ އެނގޭކަން އެގްޒެމިނަރުންނަށް ކަނޑަވަރު ނުކުރެވިދާނެއެވެ. އެހެންކަމުން މިފަދަ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭއިރު، ސަބަބަކީ ކޮބައި ކަމާއި، ހެއްކަކީ ކޮބައިކަން، ދަރިވަރަށް އެނގޭކަން ސާފުވާނެހެން، ޖަވާބު ގެނެސް ދިނުމަކީ ވަރަށް ބޭނުންތެރި ކަމެކެވެ. މިފަދަ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭއިރު، ވިސްނާނެ ދެ ވަނަ ކަމަކީ، ސަބަބު ނުގެނަސް، ހެކި، ސަބަބުގެ އިތުރުތަކުން ނުފެނުމެވެ. ތިން ވަނަ ކަމަކަށް ސަމާލުކަން ދޭންވީ ސަބަބުގެ އިތުރުތަކާ ސުވާލުގެ މައުޟޫޢާ ގުޅުވުމެވެ. މިފަދަ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭއިރު، މި ބުނެވުނު ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަށް އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ.

6. ގަތުލު ވިލޮލ ކަރަކާ ކިނާރު މިހާރަށް އެންމެ ބޮޑު ނަފާއެއް ލިބުނު ވިލޮލ ކަރު ކަމަށް ލިޔުއްވިފައިވާ ބުނެފައިވާ މައިގަނޑު ސަބަބު، ލިޔުއްވުން ހުށަހެޅެނިކަން ބަޔާން ކުރޭތެވެ. (3 މާކްސް)

މި ސުވާލަށް ތިން މާކްސް ލިބެނީ ދަރިވަރުން މަތީކަން ފާހަގަ ކުރާށެވެ. މި ސުވާލުގައި ދީނަ ދަރިވަރުންނަށް ހުރިހާ ކަމެއްގައި ހުރިގޮތުން ފާހަގަ ކުރެވޭނީ ވަނީ މައިގަނޑު ސަބަބު ބުނެދީފައި ނޫނީ ސަބަބާއި ހެކި، ވަކި ކުރަން ނޫންނަށް ގެނައުމެވެ. މައިގަނޑު ސަބަބު ނުބައިތު ނަމަވެސް، ސަބަބަކަށް ނުވާ ބަހުރު ހެއްކާގެ ގޮތުގައި، ދަރިވަރު ހެކި، ގެނެސްދިނުމަށް ހުރި ނަމަ، ހެކި ވަނީގެ ކަމަށް ބަލައިގަނެ ވާނެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ޤޫރަ 1 ގެ ހަވަރަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ޖަވާބެކެވެ.

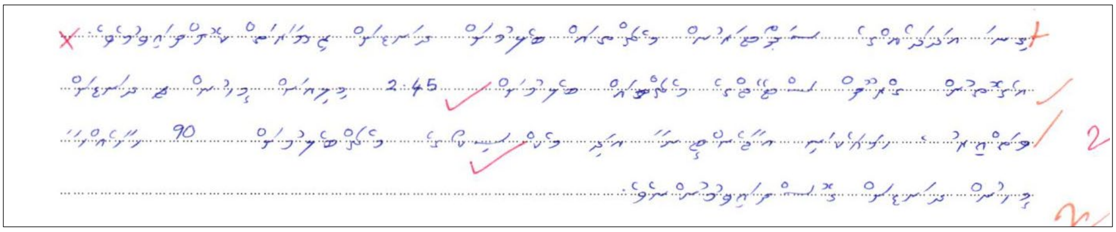

މިތީގައި އެ ވާ ޖަވާބަށް ފުރި މާކްސް ލިބިފައި ނުވަނީ ސުވާލުގައި ބުނާ މައިގަނޑު ސަބަބު ގެންސްދެވިފައި ނުވާތީއެވެ. ސުވާލު ބިނާވެފައި އޮތް ގޮތުން، ސުވާލުގެ ޖަވާބު އަމާޒުވާން ވާނީ "މިއީ އެންމެ ގިނަ މީހުން ބެލި ވޯލްޑް ކަޕް ކަމަށް ފީފާއިން އިއުލާންކޮށްފައިވާތީއެވެ." މި ބުނުމުގެ މައުލޫމާތެވެ. ނަމަވެސް ދަރިވަރަށް މައިގަނޑު ސަބަބު ގެންސް ދެވިފައި ނުވާތީ އެއް މާކްސް އެ ވަނީ އުނިވެފައެވެ. ހެޔޮގެ ގޮތުގައި ގެންސްދޭންޖެހޭ ނުކުތާތައް، ސަބަބުތަކާ ވާގޮތަށް ދަރިވަރު ގެންސްދީފައި ވާތީ ހެޔޮގެ ބައިން ދީފައި އެ ވަނީ ދެ މާކްސެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ޤޫރަ 1 ގެ ހަވަރަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ނުބައި ޖަވާބެކެވެ.

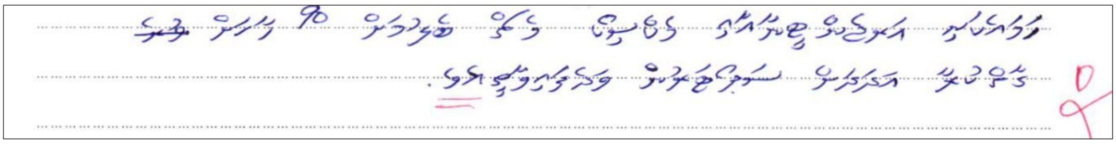

ދަރިވަރުގެ މި ޖަވާބަށް ބަލާއިރު، އެއީ، މައިގަނޑު ސަބަބުކަމެއް، އެއީ ހެޔޮ ކަމެއް ނޫނެވެ. ސުވާލު ބިނާވެފައި އޮތް ގޮތުން ފުރަތަމަ ގެންސްދޭން ޖެހޭނީ މައިގަނޑު ސަބަބެވެ. މައިގަނޑު ސަބަބު އަމާޒުވާން ވާނީ ގަތަރު ވޯލްޑް ކަޕް ފީފާއަށް މިހާތަނަށް އެންމެ ބޮޑު ނަފާއެއް ލިބުނު ވޯލްޑް ކަޕް ކަމަށް ފީފާއިން އިއުލާންކޮށްފައި ވާތީ، އެ ބުނުމުގެ މައުލޫމާތެވެ. މި ބުނުން ގެންސްދޭން ޖެހޭނީ މައިގަނޑު ސަބަބުކަން ސާފުކޮށް އެނގޭނޭހެންނެވެ. އެގޮތުން ދަރިވަރަށް ގެންސްދެވިފައެއް ނުވެއެވެ. އޭގެ ބަދަލުގައި ދަރިވަރު ގެންސްދީފައި އެ ވަނީ، ހެޔޮގެ ނުކުތާތަކެވެ. މައިގަނޑު ސަބަބު ނެތި އެ ނުކުތާ އޮތުމުން އެކަށީގެންނުވުން ނިންމަވައިފައި ވަނީ، ދަރިވަރަށް މައިގަނޑު ސަބަބާއި ހެޔޮ ވަކި ކުރާން އެނގޭކަން މި ޖަވާބުން ސާފުނުވާ ކަމަށެވެ. ދަރިވަރުގެ ޖަވާބު ނުބައިވެފައި އެ ވަނީ މި ދެންނެވި ސަބަބުތަކާ ހުރެއެވެ.

ޚުލާޞާ

ޤޫރައިގެ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭ އިރު، ސުވާލު ބިނާވެފައި އޮންނަ ގޮތް ވަރަށް ގަނޑަށް ދެނެގަންނަން ޖެހެއެވެ. މިގޮތުން ސަބަބު ގެންސްދޭންޖެހޭ ސުވާލުތަކުގައި ފުރަތަމަ ސަބަބު ގެންސް ދިނުމަށްފަހު، ހެޔޮ ގެންސް ދިނުމަށް ވިސްނަންޖެހެއެވެ. ސަބަބު ގެންސްދޭ އިރު، ސަބަބު އެނގޭނޭހެން ގެންސް ދިނުމަކީ މުހިންމު ކަމެކެވެ. ހަމައެހެންމެ ހެޔޮ ގެންސްދޭ އިރު ސަބަބުތަކާއި ގުޅޭ ހެޔޮ ގެންސް ނުދިނުމަށް ވިސްނުން ގެންގުޅުމަކީ، ވަރަށް ނަތީޖާއަކަށް މަގުފަހިކޮށްދޭނެ ކަމެކެވެ. ވީމާ، މި ބޭނުންތެރި ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަށް އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ.

7. ގަތަރުގައި ނިމިގެން ދިޔަ ވޯލްޑް ކަޕާގައި ގަތަރުގެ ރައްޔިތުންނަށް ފަރަށް ބޭޒު ދީ އެންމެދުރެއް ހާސިލްކުރިއެވެ.
އެ ދީ އެންމެދުރަކީ ކޮބައި ހެއްޔެވެ؟ ހެއްކާއެކު ބަޔާން ކުރާށެވެ!

(3 މާކުސް)

މި ސުވާލަށް ގިނަ ދަރިވަރުން ރަނގަޅަށް ޖަވާބުދީފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ. ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް މާކުސް އުނިވެފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވުނީ މައިގަނޑު ދެ ސަބަބަކާ ހުރެއެވެ. އެއް ސަބަބަކީ ރަނގަޅު ހެކި ގެނެސް ދޭން ނޭނގުމެވެ. ދެވަނަ ސަބަބީ އެންމެދުރަކީ ކޮބައިކަން ބުނެދޭން ނޭނގުމެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ޕާޓް 1 ގެ ހަތްވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ޖަވާބެކެވެ.

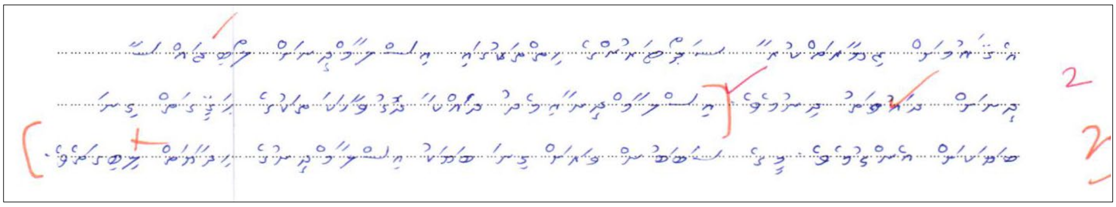

ފުރަތަމަ ޕާޓުގައި 7 ވަނަ ސުވާލުގައި ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު އަމާޒުކުރަން ޖެހޭނީ "އިސްލާމް ދީނަށް ދައުވަތު ދިނުމާއި އެ ދީނަށް ތާއީދު ޖެހުއްސުމުގެ މައްޗަށެވެ." މަތީގައި އެ ވާ ދަރިވަރުގެ ޖަވާބުގައި ދީ އެންމެދުރު ގެނެސްދީފައި އެބަ އޮތެވެ. ދަރިވަރަށް 3 މާކުސް ނުލިބި ވަނީ ރަނގަޅު ހެކި ގެނެސްދީފައި ނުވާތީއެވެ. ފުރަތަމަ އެންމެދުރުގައި، "އިސްލާމްދީނަށް ދައުވަތު ދިނުން"، މި އެންމެދުރުން ހާސިލުވެދާކަމަށް ހެކިކަމެވެ. އަދި، "އެބައް ސަޚާބާ ބައްޔާ އިސްލާމްދީނު ގަބޫލު ކުރުމެވެ. މި ހެކި ދަރިވަރަށް ގެނެސްދީފައިވާކަމެއް ނުވެއެވެ. ދެވަނަ އެންމެދުރުގައި "އިސްލާމްދީނަށް ތާއީދު ޖެހުއްސުން" މި އެންމެދުރުން ހާސިލުވި ކަމަށް، އެބައް ބައެއްގެ ތަމްރީނު ގަތަރުގެ ރައްޔިތުންނަށް ލިބުމެވެ. ދީން ހާސިލުވި ކަމަށް ހެކިދޭން ދައްކާ ވާހަކައިގެ ހަމަގައިމު ނަތީޖާ ހުޅުދުރިޔާއަށް ހާމަކޮށް ދިނުން ނުވަތަ ހަމަ ފުރުވެ. މި ދީ ނުކުތާގެ ތެރެއިން ނުކުތާއެއް ދަރިވަރަށް ގެނެސްދީފައިވާއެއް ނުފެނެއެވެ. އެހެންކަމުން ރަނގަޅު ހެކި ގެނެސް ނުދެވުމުން އެއް މާކުސް އެ ވަނީ ދަރިވަރަށް އުނިވެފައެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ޕޭޕަރ 1 ގެ ހަތްވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ނުބައި ޖަވާބެކެވެ.

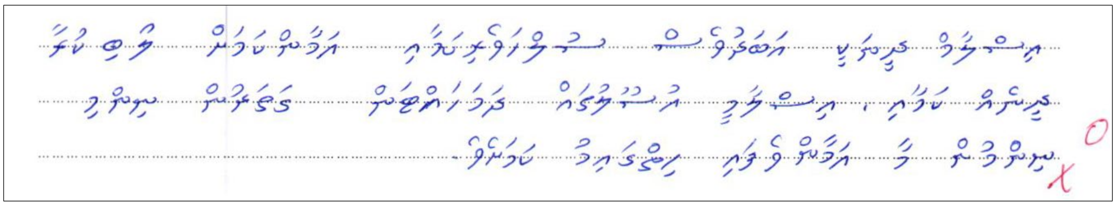

ޕޭޕަރ އެކެއްގެ ހަތްވަނަ ސުވާލު ބިނާވެފައި އޮތީ ގޮތުން އުންމީދަވާ ޖަވާބުގައި ކޮންމެހެން ގެންނަންޖެހޭނެ ބައިތަކެވެ. އެހެންނަމަވެސް ދަރިވަރު ދީފައިވާ މި ޖަވާބުގައި، ކޮންމެހެން ގެންނަންޖެހޭ "އުންމީދަވާ ކޮބައި" ދަރިވަރަށް ގެނެސްދީފައެއް ނުވެއެވެ. އުންމީދު ނެތީ، ހަމައެކަނި ހުރި ގެނެސްދެން މި ޖަވާބު ތަރުތީބުން ނުވާނެއެވެ. ވަކިގޮތަކީ ދަރިވަރުގެ ޖަވާބުގައި އުންމީދުވާ ބަސް، އަދި ހެއްކެއް ބަސް، ދަރިވަރަށް ގެނެސްދީފައެއް ނުވެއެވެ. ދަރިވަރު ގެނެސްދީފައި އެ ވަނީ ސުވާލުގެ މަގުސަދާ ގުޅުމެއްނެތް ދުރު ޖަވާބެކެވެ. ދަރިވަރުގެ ޖަވާބު ނުބައިވެފައި ވަނީ މިހެންވެގެންނެވެ.

އިރުޝާދު

މި ބާވަތުގެ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބު ދީ އިރު، ޕޭޕަރ އެކެއްގެ ފަސްވަނަ ސުވާލާއި ހަވަނަ ސުވާލުގައި ސަބަބާއި ހެދި ވަކި ކުރަން އިރުޝާދުދިން ފަދައިން މި ސުވާލުގައި ވެސް އުންމީދާއި ހެދި، ދަރިވަރަށް ވަކިކުރަން އެނގޭނެކަން، ޖަވާބު ދިނުމަށް ބޭނުންތެރިކަމެކެވެ. އުންމީދަކީ ކޮބައިކަން ބެލި ނުދީ، ހެދި ގެނައި ނަމަވެސް ޖަވާބު ތަރުތީބުން ނުވާނެއެވެ. މިކަން މި މަގަށް ކުރުވާނީ ސުވާލުގައި ބުނާ އެއްޗެއް ތަރުތީބަށް ދޫކޮށްގެންނެވެ. އެހެންކަމުން މި ބާވަތުގެ ކަންކަމަށް ވިސްނައި ސަމާލުކަންދީގެން މަސައްކަތް ކުރުމަށް އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ.

8. ދޫރައިގެ ލިޔުމުން އަނގެން ގޮވުމުގައި ވެރިޔާ ކަނޑާ ދުވަހަކު އޮތީ އެކަމެއްގައި ގޮވާލައެވެ. މިކަމުގެ ފައިދާ ގޮތަކަށް ކުރި ގޮތް، ތިބާގެ އެކުވެރިއަކަށް އަންގައި ދިނުމަށް ބަޔާއި، ދޫރައިގެ އަލީގައި ޖުމުލަތަކެއް ލިޔާށެވެ! ލިޔާ ޖުމުލަތަކުގެ 4 ޖުމުލަވަނީ ކުރު ނުކުތާތަކެވެ. އަދި 6 ޖުމުލަވަނީ ދިގު ނުކުތާތަކެވެ.

(4 މާކްސް)

މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދިން ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ގިނަ ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު އެކުލެވި ގޮތުގައި ތަނަވަސް ގެނެސްދީފައި ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ. ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް މި ސުވާލުގެ ޖަވާބަށް ސުމެއް ލިބިފައި ވެ ނަމަވެސް، ބައެއް ދަރިވަރުން (283 ދަރިވަރުން) މި ސުވާލުގެ ފުރިހަމަ މާކްސް ހޯދައިފައި ހުރި ކަން ފާހަގަ ކުރަމެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ޕޭޕަރ 1 ގެ 8 ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވާ ޖަވާބެކެވެ.

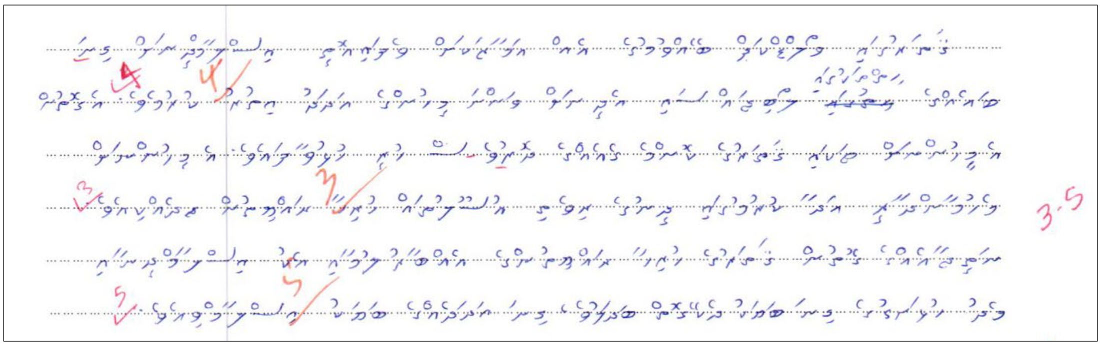

މި ސުވާލަށް ދަރިވަރު ލިޔުއްވާ ޖަވާބުގައި، ގަވައިދަށް ބިލުން ފައިދާތަކުގެތެރެއިން 3 ފައިދާއެއް ދަރިވަރު ހިމަނައިފައި އެބަ އޮތެވެ. މި ސުވާލަކީ 4 މާކުގެ ސުވާލަކަށްވާތީ، ދަރައިން ވޮޑެޓެ ކަޑުން ގަދަފަދަން ކުރި ފައިދާގެ 6 ނުކުތާއެއް ނެގޭތީ، މަދުވެގެން 3 ނުކުތާ ހިމެނުމަށް އެގޮތުމިނަރުން ނިންމަވައިފައިވެއެވެ. ދަރިވަރުގެ ޖަވާބުގައި 3 ނުކުތާ ހިމަނައިފައި އެބަ އޮތެވެ. މި ނުކުތާތަކަށް ހިމަނައިފައިވާ ނަމަވެސް އެ ނުކުތާތަކަށް ދަރިވަރު ގެންގުޅިފައި އެ ވަނީ ޓަކައިގެ ލިޔުމުގައި އެ އިބާރާތް ހަމަ އޮޅި ގޮތަކެވެ. ދަރިވަރަކަށް މާކުސް އުނިވެފައި އެ ވަނީ މި ސަބަބާ ހުރެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ޕޭޕަރ 1 ގެ 8 ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދެރަ ޖަވާބެކެވެ.

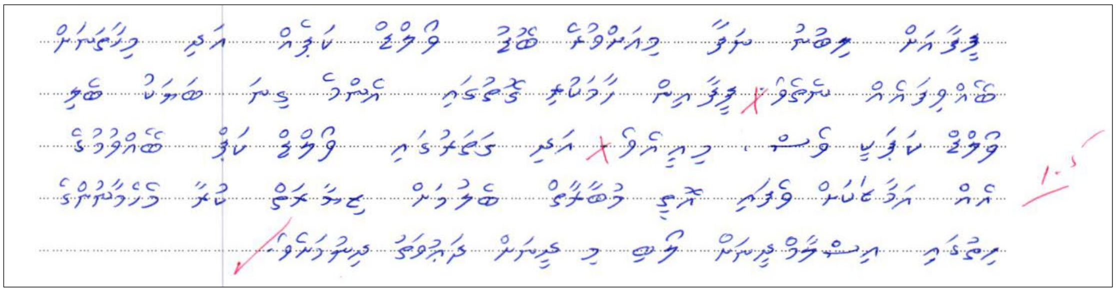

ދަރިވަރުގެ މި ޖަވާބަށްބަލާ އިރު، ޖަވާބުގައި ހިމަނާފައިނުވާ ގިނަ ނުކުތާތަކެއް ދަރިވަރަށް ގެންގުޅިދާނެ ނުވެއެވެ. ގަދަރުގައި ވޮޑެޓް ކަޑު ބާއްވާ، ގަދަރުގެ ދައްކުވުން އުފެދިގަންޖެއްގެ ގޮތުގައި ތިބުމުން އުކަމުގެ ފައިދާ ގަދަފަދަ ކުރި ގޮތް، އަނގައިދީ 6 ނުކުތާއެއް ލިޔަމުގައި އެބަ އޮތެވެ. އެހެންކަމުން މި ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި މަދުވެގެން 3 ނުކުތާ ގެންގުޅެންޖެހޭ ކަމަށް އެގޮތުމިނަރުން ނިންމަވައިފައިވެއެވެ. މި ބަސްތަ ދިމަ ނުކުތާތަކު ތެރެއިން ދަރިވަރަށް ގެންގުޅިފައި އެ ވަނީ އެއްވެސް ނުކުތާއެކެވެ. ޖަވާބުގައި ގެންނަންޖެހޭ ގިނަ ނުކުތާތަކެއް ގެންގުޅިފައި ނުވާތީ، މާކުސް އެ ވަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް އުނިކުރެވިފައެވެ. ޕޭޕަ 1ގެ އަށްވަނަ ސުވާލަށް، ޖަވާބު ދިނުމަށް ދަރިވަރު މަސައްކަތްކޮށްފައި ވަނީ ހަމައެކަނި 4 ވަނަ ޕެރެގްރާފާއި 5 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގެ އަލިގައެވެ. ނަމަވެސް މި ސުވާލަށް ޖަވާބު ދިނުމުގައި ހުރި ލިޔުމަށް ބަލާންޖެހެއެވެ. ސުވާލުގައި ވެސް، އެކަމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ބާރުއަޅައިފައިވެއެވެ. "ދަރަޔާގެ ލިޔުމުން އެނގެން ގޮތުގައި..." މިގޮތަށް އޮތުމުން ސުވާލަށް ޖަވާބު ދެންނެވޭނީ މުޅި ދަރަގެ ތެރެއިންނެވެ. ދަރިވަރަށް ނުކުތާތަކެއް ގެނެސް ދެވިފައި ނުވަނީ ސުވާލު ރަނގަޅަށް ދަރަވެގެން ޖަވާބު ދިނުމަށް މަސައްކަތް ކުރެވިފައި ނުވާތީ ކަމަށް ފެނެއެވެ.

އިރުޝާދު

ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭން ފެށުމުގެ ކުރިން، އެއްފަހަރަށްވުރެ ގިނައިން އެ ސުވާލެއް ކިޔައިލުމަށް، ސުވާލުގައި ބުނާ ވާހަކަ ރަނގަޅަށް ދޭހަވެގެން ޖަވާބުދޭން މަސައްކަތް ކުރުމަކީ، އޭގެ ފައިދާ ކުރާނެ ކަމެއްކަން ކަށަވަރެވެ. މިފަދަ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭ އިރު، ސުވާލު އަމާޒުވެފައި އޮންނަ ދިމާ އެނގުމުން ޖަވާބުތަކަށް ބޭނުންވާ މުހިންމު ނުކުތާތައް ފާހަގަ ކުރުން ފަސޭހަވާނެއެވެ. މި ޓެސްޓުން 8 ވަނަ ސުވާލުގައި "ގަމުދުގެ ރައްޔިތުން އުޅެމުންދިޔަ ގޮތުގައި ތިބެމުން ގަތަކަން ފައިދާކުރި ގޮތް" ދެނެގަތުމަށް އިރު، އެކި ގާއިދާތަކުން ނުކުތާތައް ނެގުމަށް ސަމާލުކަންދޭން ޖެހެއެވެ. މިގޮތުން ގަތަކަށް ލިބުނު އުމުރާނީ ކުރިއެރުން، ގަހުގެ އާދަކާދައި ސަގާފަތް އެރަށް ހާސްބަހަރަކަށް އެނގުން، އެރަށް ސަލާކަ ބަހަރު އިސްލާމްދީން ގަބޫލު ކުރުން، އިގިރޭސި ގޮތުން ގަތަކަން ލިބުނު ކުރިއެރުން، މި ގޮތަށް އެރަ ގާއިދާތަކުން ނުކުތާތައް، ޖަވާބުގައި ގެނެސް ދިނުމަށް ވިސްނަން ޖެހެއެވެ. މީގެ އިތުރުން މިބާވަތުގެ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބު ދޭއިރު، ޖަވާބު، އިބާރާތުގެ ރޫލް ހުސްނަސް ޖެހޭ މިންވަރަށް ކަމުގެ ބޮޑުވާނެއެވެ. އެހެންކަމުން މި ބުނެވިދިޔަ އެންމެހައި ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަށް އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ.

ބައި 2

1. ލިޔުންތެރިޔާ އާދަމް ނަސީބު ސިފަކޮށްދީފައި ވަނީ ކިހިނެއް؟ (1 މާކްސް)

މިއީ، އާދައިގެ ސުވާލެކެވެ. މި ސުވާލުގެ ޖަވާބު ދޭހައިގެ ލިޔުމުން ރިވިކޮށް ފެނެން އޮންނާނެއެވެ. މި ސުވާލަށް ޖަވާބު ދީފައިވާ ވަރަށް ގިނަ ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު ރަނގަޅެވެ. މި ސުވާލަށް ރަނގަޅު ޖަވާބު ނުދެވި ވަނީ ވަރަށް މަދު ދަރިވަރަކަށެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ބައި 2 ގެ 1ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ރަނގަޅު ޖަވާބެކެވެ.

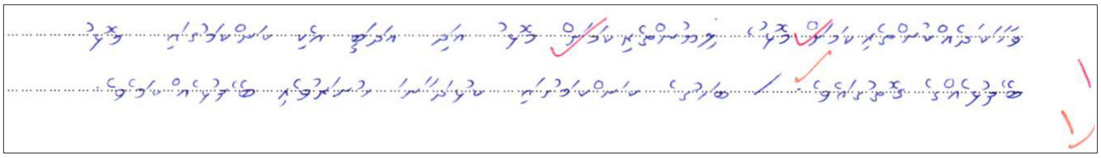

ދެވަނަ ބައިގެ ފުރަތަމަ ސުވާލަށް ޖަވާބު ދޭއިރު، ސިފަތައް ޝަޚްޞިއްޔަތަށް އަމާޒުވާން ޖެހެއެވެ. "ކުޑަކުރަ ގަޑުއްގެ ވެރިއެއްކަން" މިގޮތަށް މީހާއަށް އަމާޒުވެއްޖެ ނަމަ ޖަވާބު ރަނގަޅުވާނެއެވެ. ދަރިވަރުގެ ޖަވާބުގައި ސިފަތައް ޝަޚްޞިއްޔަތަށް އަމާޒުވާގޮތަށް ގެނެސްފައިވާތީ އެ ޖަވާބު ރަނގަޅެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ދޫރަ 2 ގެ 1ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ޖަވާބެކެވެ.

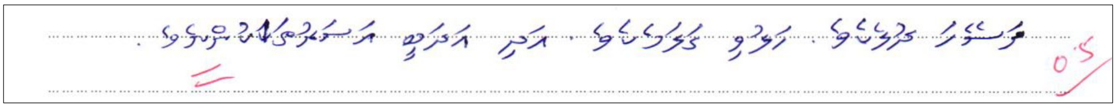

ދެވަނަ ދޫރައިގެ ފުރަތަމަ ސުވާލަށް ދަރިވަރު ދީފައިވާ ޖަވާބު، ޝަޚުސިއްޔަތަކަށް އަމާޒުވެފައެއް ނުވެއެވެ. "ޕޯސްޓަރު ދުވެއް، ހަޅުވި ގަޑުވެއް، އަދަބީ އަސަރުތަކެއް" މި ގޮތަށް ގެނައުމުން އެ ބަޔާން ކޮށްދެވުނީ ސިފަތަކެވެ. އެ ސިފަތަށް ޝަޚުސިއްޔަތަށް އަމާޒުވާ ގޮތަށް ގެނައުމަކީ ޖަވާބު ފުރިހަމަކުރުމަށް ކޮންމެހެން ކަމެކެވެ. މަތީގައި އެ ވާ ދަރިވަރުގެ ޖަވާބުން 1/2 މާކުސް އުނިވެފައި އެ ވަނީ، ޝަޚުސިއްޔަތަށް ޖަވާބު އަމާޒު ނުވާތީއެވެ.

އިރުޝާދު

ދެވަނަ ދޫރައިގެ ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ ސީދާ ޖަވާބު ދޫރައިގެ ތެރެއިން ފެންނަން އޮތް ވަރަށް އާދައިގެ ސުވާލެކެވެ. މިފަދަ ސުވާލުތަކުގެ ޖަވާބު ނުބައިވާނީ ސުވާލަށް ދޭ ސަމާލުކަން ކުޑަވީމައެވެ. ސުވާލު ބިނާކޮށްފައި އޮތް ގޮތުން ސުވާލު އަމާޒު ވަނީ އާދަމް ނަސީރަށެވެ. އެހެންކަމުން ދަރިވަރުގެ ޖަވާބު ޝަޚުސިއްޔަތަށް ރައްދުވާ ގޮތަށް ގެންނަންޖެހޭނެއެވެ. ދެވަނަ ކަމަކީ ވިސްނައިގަންނާށޭ ކަމަކީ، ސިފަތައް ހުރި ހާލާ މިންވަރަކަށް ހޯދާށެވެ. ދޫރައިގެ ލިޔުމަށް ބަލާއިރު، ދެވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ނަސީރުގެ ތިން ސިފައެއް ގެނެސްދީފައި އެބަ އޮވެއެވެ. މި ސިފަތައް ހުރި ވަރަށް ފާޅުކަން ބޮޑު ގޮތުގައި ގެންނާށެވެ. އެހެންކަމުން ޝަޚުސިއްޔަތަށް އަމާޒުވާ ގޮތަށް ގެނެސް ކޮންމެ ސިފައަކަށް ލިބޭނީ 1/2 މާކުއެވެ. ވީމާ، މިފަދަ ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަށް އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ.

2. ރަށުގައި އުޅުއްވި ދުވަސްވަރު ނަސީރު ކުރެއްވި އިޖުތިމާޢީ މަސައްކަތެއްގެ ނަމާއި ސަގާފީ މަސައްކަތެއްގެ ނަން ލިޔާށެވެ!

(1 މާކުސް)

ދޫރަ 2ގެ ދެވަނަ ސުވާލަކީ ވެސް، އާދައިގެ ސުވާލެކެވެ. މި ސުވާލުގެ މަޤްސަދަކީ އިޖުތިމާޢީ، އަދި ސަގާފީ، މަސައްކަތް ދަރިވަރަށް ވަކިކުރުން އެނގޭކަން ދެނެގަތުމެވެ. ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބުތަކުން ފާހަގަ ކުރެވުނު ކަމަކީ، ގިނަ ދަރިވަރުންނަށް މި ދެ ބާވަތް (އިޖުތިމާޢީ / ސަގާފީ) ވަކިކޮށްދޭން ނޭނގުނު ކަމެވެ. އެހެންނަމަވެސް މި ސުވާލުގެ ޖަވާބު ރަނގަޅަށް ލިޔެގެން ފުލް މާކުސް ލިބި ދަރިވަރުން ވެސް، މަދުއެއްނޫނެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ބާބު 2 ގެ 2ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ރަނގަޅު ޖަވާބެކެވެ.

ދަރިވަރުގެ ޖަވާބު ރަނގަޅުވީ ސުވާލު ރަނގަޅަށް ދޭހަވެފައި ވާތީއެވެ. ދަރިވަރުގެ މި ޖަވާބުން އިޖްތިމާޢީ މަސްއޫލިއްޔަތަކީ ކޮބައިކަމާއި ސަގާފީ މަސްއޫލިއްޔަތަކީ ކޮބައިކަން ވަރަށް ރީތިކޮށް އެ އޮތީ ބުނެދީފައެވެ. މި ސުވާލަށް ދަރިވަރަށް ފުލް މާކްސް ލިބިފައި އެ ވަނީ މި ދެ މަސްއޫލިއްޔަތު ވަކިކޮށްދެއްކުން އެނގޭކަން، ދަރިވަރުގެ ޖަވާބުން ފެންނާން އޮތީމައެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ބާބު 2ގެ 2ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ނުބައި ޖަވާބެކެވެ.

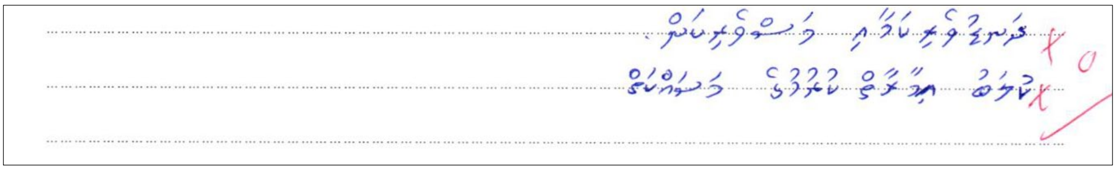

ދަރިވަރުގެ މި ޖަވާބަށް ބަލާ އިރު، ދެބައި ވަކިކޮށްފައެއް ނުވެއެވެ. މިގޮތަށް ޖަވާބު ގެންގޮސްފައި އޮތުމުން ބަލާނީ ސުވާލު އޮތީ ކިހިނެއްތޯއެވެ. ސުވާލުގެ ފުރަތަމަ ބައިގައި އޮތީ، "އިޖްތިމާޢީ" މަސްއޫލިއްޔަތެވެ. ދަރިވަރުގެ ޖަވާބުގައި އޮތީ ދަރުމަވެރިކަމާއި މަސްއޫލިއްޔަތެވެ. މިއީ، ސުވާލުގެ މަޤްސަދާ ދުރު ޖަވާބެކެވެ. "މުސްލިމުއަކާން ގޮތުގައިހުރުން / ކުރަންޖެހޭ އިމާރާތް ކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު" މިއިން ކަމެއް ގެންގުޅެން ނަމަ ޖަވާބު ރަނގަޅުވީހެވެ. ސުވާލުގެ ދެވަނަ ބައިގައި "ސަގާފީ" މަސްއޫލިއްޔަތެވެ. ނަމަވެސް ދެވަނަ ޖުމްލަތުގައި ދަރިވަރު ލިޔެފައި ވަނީ އިޖްތިމާޢީ މަސްއޫލިއްޔަތެއްގެ ނަމޫނާ. މިގޮތުން ދަރިވަރު ޖަވާބު ދީފައި އޮތުމުން ދަރިވަރުގެ އެއްވެސް ޖަވާބެއް ރަނގަޅު ޖަވާބެއް ކަމަކަށް ނުބެލެވުނެވެ. އަދި، ދަރިވަރު ޖަވާބު ގެންގޮސްފައި އޮތް ގޮތުން އިޖްތިމާޢީ، އަދި ސަގާފީ، މަސްއޫލިއްޔަތު ދަރިވަރަށް ވަކިކުރާން ނޭނގޭކަން ދަރިވަރުގެ ޖަވާބުން ސާފުކޮށް އެނގޭތީއެވެ.

އިރުޝާދު

މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދޭ އިރު، އިޖްތިމާޢީ، އަދި ސަގާފީ، މި ދެބައި ވަކިވަކިން ގެންގޮސް ދިނުމަކީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެކެވެ. މި ސުވާލަށް ރަނގަޅު ޖަވާބު ދިން، ދަރިވަރު އެ ޖަވާބު ދީފައި އެ ވަނީ މިކަން، ކުރަންޖެހޭ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަށެވެ. އެހެންކަމުން މިފަދަ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭ އިރު، ބައިތައް ވަކިކޮށްގެން ޖަވާބު ގެންގޮސްދިނުމަށް އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ. މިކަން މިގޮތަށް ކުރެވޭނީ ސުވާލުގެ މަޢުނާ ދެނެގަނެވިގެންނެވެ. އެހެންކަމުން ސުވާލުގެ މަޢުނާ ދެނެގަނެވޭ ވަރަށް އެއް ފަހަރަށްވުރެ ގިނައިން ސުވާލު ކިޔުމަށް ނަސޭހަތްތެރިވަމެވެ.

3. "އާދަމް ނަސީރު އިބްރާހީމަކީ، ދިވެހި އަދަބީ އުދަރުގައި މިއަދު އެންމެ ވިދާންދަނަ ތަރިއެކެވެ."(ޖުމްލަ 3) މި ޖުމުލައިގައި އެ ބުނާ ވާހަކަ އަދިއްޔާ އިބާރާތެއް ތަފްސީލުކޮށްދީބަލަށް!

(2 މާކުސް)

މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދިނުން ގިނަ ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު ރަނގަޅެވެ. ޖަވާބު ރަނގަޅުވި ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު ރަނގަޅުވީ މައިގަނޑު ސަބަބަކީ، ޝަޚްސިއްޔަތަށް ނިސްބަތްވާ ގޮތަށް ޖަވާބު ގެންގޮސްދީފައި އޮތުމެވެ. ބައެއް ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު ފުރިހަމަ ނުވީ ޖަވާބު ޝަޚްސިއްޔަތަށް ނިސްބަތްވާ ގޮތަށް ގެންގޮސްދީފައި ނެތުމުންނެވެ. އަނެއްބައި ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު ނުބައިވެފައި ވަނީ ދިވެހިބަހަށް ރައްދުވާ ގޮތަށް ގެންގޮސްދީފައި އޮތުމުންނެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ބައި 2ގެ 3ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ރަނގަޅު ޖަވާބެކެވެ.

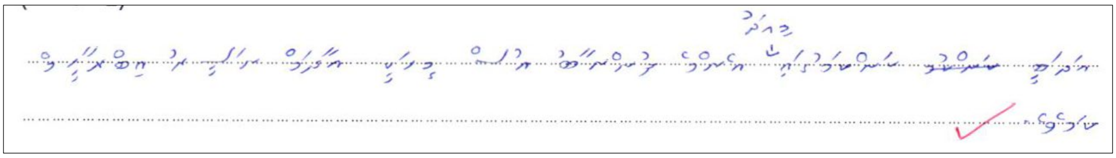

މި ސުވާލަށް ބަލާ އިރު، ސުވާލުގެ ޖަވާބަކީ އާދަމް ނަސީރަކީ ދިވެހި އަދަބުގައި އެންމެ ފާހަގަކޮށްލެވޭ އެއް ބޭފުޅާއެވެ. މި ސުވާލަށް ޖަވާބު ދޭ އިރު، "އެންމެ" މި ލަފުޒަކީ ބޮޑުކުރުމުގެ ލަފުޒެކެވެ. އަދި ހަމަ އެހެންމެ އާދަމް ނަސީރަކީ ވެސް، ޖަވާބުގައި ހިމަނާންޖެހޭނެ މުހިންމު ނަމެކެވެ. ދަރިވަރުގެ ޖަވާބު ރަނގަޅުވެފައި އެ ވަނީ މި ބުނެވިދިޔަ ދެ ނުކުތާއަށް ވިސްނައިގެން ދަރިވަރު ޖަވާބު ދީފައި ވާތީއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ބައި 2ގެ 3ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ނުބައި ޖަވާބެކެވެ.

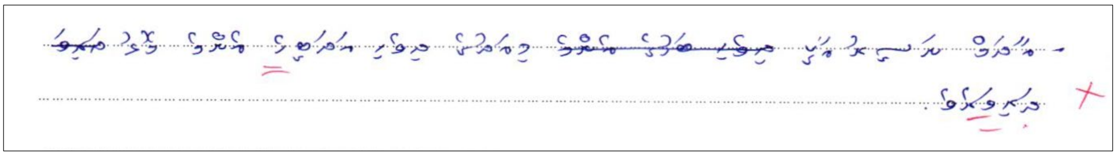

ދަރިވަރުގެ މި ޖަވާބަށް ބަލާ އިރު، ކޮންފަދަ ސުވާލުގެ މަގުސަދު ހާސިލުވާ ގޮތަށް ދަރިވަރަކަށް ޖަވާބު ގެންގޮސްދެވިފައެއް ނުވެއެވެ. އާދަމް ނަސީރުގެ ނަން، ދަރިވަރުގެ ޖަވާބުގައި އޮތް ނަމަވެސް، އަމާޒު ހިފިފައި އޮތީ "ދިވެހިބަހަށް އެންމެ މޮޅު" މިހެންނެވެ. ދަރިވަރުގެ ޖަވާބު ނުބައިވި ސަބަބަކީ "އެންމެ ފާހަގަ ކޮށްލެވޭ" އެންމެ "އަރާރުހި" ފަދަ ލަފުޒެއް ބޭނުން ކޮށްގެން ނަސީރަށް ނިސްބަތްވާ ގޮތަށް ގެންގޮސްދީފައި ނުވާތީއެވެ.

އިޚްތިސާރު

މި ސުވާލަށް ދަރިވަރުން ދީފައިވާ ޖަވާބުތަކުން، މިފަދަ އަދަބީ ފަންނުތަކަށް ދަރިވަރުން ތަރައްޤީކޮށް ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ. އަދި ސުވާލަށް ޖަވާބުދީ އިރު، ޖަވާބުގައި ކޮންތާކުން ހިމަނާންޖެހޭ މުހިންމު ނުކުތާތައް ދޫކޮށް ނުލާމެހި، ސުވާލުކޮށްފައި އޮންނަ މަގުސަދު ރަނގަޅަށް ދެނެގަތުމަށް ފަހު ޖަވާބު ދިނުމަށް ނަސޭހަތްތެރިވަމެވެ.

4. "މަޢުހަދަށް ވަންދުގައި ވެސް، ނަސީބުގެ ތަޖުރިބާ ވަރަށް ތަފާތެވެ." (ޕެރެގްރާފު 4) ޕެރެގްރާފުގައި
މިހެން ބުނެފައި އެ ވަނީ ކީއްވެގެންތޯއެވެ؟

(2 މާކްސް)

އިމްތިޙާނުގައި ބައިވެރިވި ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ގިނަ ދަރިވަރުން، މި ސުވާލުގެ ޖަވާބު ރަނގަޅަށް ލިޔެފައި ވެއެވެ. ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް ފުލް މާކްސް ނުލިބުނު ނަމަވެސް، ގިނަ ދަރިވަރުންނަށް އެއް މާކްސް ގިނައިން ލިބިފައިވެއެވެ. މި ސުވާލަށް ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް ސުމެއް ވެސް، ލިބިފައިވެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ދާރާ 2ގެ 4ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ރަނގަޅު ޖަވާބެކެވެ.

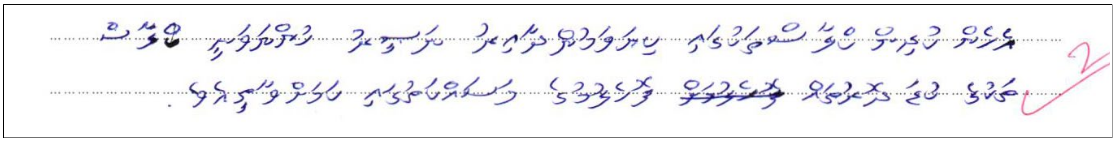

މި ސުވާލު ބިނާކޮށްފައި އޮތް ގޮތުން ތަފާތު ކިޔުމެއް ދީފައިވެއެވެ. މި ތަފާތު ކިޔައި ދިނުމަށް މަޢުހަދަށް ވަނުމުގައި އުނދަގޫތަކާއި ނަސީބު ތަފާތުވާ ގޮތް، އަޅައިކިޔައިގެން، ނުވަތަ ދޭހަވާ ގޮތަށް ބަޔާންކޮށްދީފައިވާނަމަ ފުރިހަމަ ޖަވާބު ކަމަށް ބަލައިފައިވެއެވެ. މި ސުވާލަށް ޖަވާބު ދިން، ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު ރަނގަޅުވުމުގައި ވަނީ މުހިއްމު ވަސީލަތުގެ ޖަވާބުދީފައި ވާތީއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ދާރާ 2 ގެ 4ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ނުބައި ޖަވާބެކެވެ.

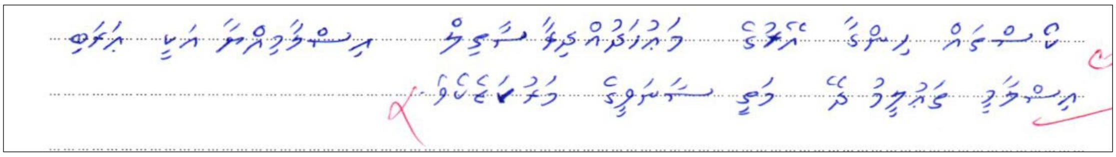

ދާރާ 2ގެ ހަތަރުވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރު ދީފައި އެވާ ޖަވާބު، ކޮންމެފައިވާ ސުވާލާ، އެއްވެސް ވަރަކަށް ނުގުޅެއެވެ. ދަރިވަރު ދީފައި އެ އޮތީ ސުވާލާ ދުރު ޖަވާބެކެވެ. މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދޭ އިރު، މަޢުހަދަށް ކިޔަވަން ވަނުމުގެ ކުރިން ނަސީބަކީ އަބަދުވެސް މަސައްކަތްކުރުމުން ވަން ދުވަހަކަށް ބަދަލުވާ ކަމެއް ކަމަށް ކިޔައިދޭން ޖެހެއެވެ. ދަރިވަރުގެ ޖަވާބުން އެއްވެސް ވަރަކަށް އެކަމެއް ނުދެއްކެއެވެ.

އިޚްތިތާމު

ދާރާ 2 ގެ 4 ވަނަ ސުވާލަކީ ދާރާއިގެ ސުވާލުތަކެވެ. މިފަދަ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދެއްވާ ސުވާލު ދާރާ ކިޔުމަށްފަހު، ދާރާއިގެ ލިޔުން ރަނގަޅަށް ވިސްނައިގެން ކިޔުމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަށް އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ.

5. އުނގެނުމުގެ މަތިވެރި މަޤްސަދުތަކަށް، މާތާތަކައި އާދަމް ނަސީބު އުޅުއްވަމުން އައި ހިތްދަތި ހާލު، އެންމެ ފާހަގަކޮށް ބޮޑު ގޮތެއްގައި އަންގައިދޭ ޖުމުލަ ލިޔުއްވާ!

(2 މާކްސް)

މިއީ، ވަކި ޖުމުލައެއް ފާހަގަ ކުރަން ދިމާވާ ސުވާލެކެވެ. މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދިން ގިނަ ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު ރަނގަޅެވެ. ބައެއް ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު ނުބައިވީ، ސުވާލުގައި ބުނެފައިވާ ވާހަކަ ރަނގަޅަށް ދޭހަނުކޮށް ޖަވާބު ދިނުމަށް މަސައްކަތް ކުރުމުންކަމަށް ބެލެވެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ދާރަ 2ގެ 5ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ރަނގަޅު ޖަވާބެކެވެ.

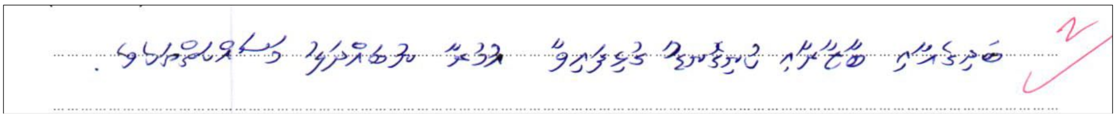

މިފަދަ ސުވާލުތަކަށް ނަމަ، ދަރިވަރުގެ ވިސްނުން ދެނެގަތުމަށް ޔަގީން ކޮށްފައި ޖުމުލަތައް ފާޅުކޮށް ގެންނަންޖެހެއެވެ. އެހެންކަމުން މިފަދަ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭ އިރު، ސުވާލު ރަނގަޅަށް ދޭހަކޮށް ކިޔުމަށް ކަންކުރަން ކުރިއަށް ގެންދަން ޖެހެއެވެ. މަތީގައި އެ ވާ، ޖަވާބު ރަނގަޅުވީ ސުވާލުގައިވާ ސުވާލު ރަނގަޅަށް ދޭހަކޮށްފައިވާ ކަމަށް ބެލެވެއެވެ. ދަރިވަރު ޖަވާބު ދިނުމަށް މަސައްކަތް ކޮށްފައިވާތީއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ދާރަ 2ގެ 5ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ނުބައި ޖަވާބެކެވެ.

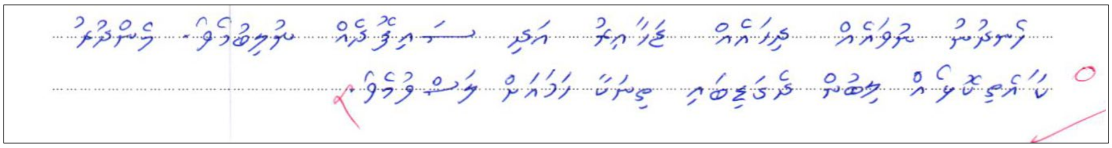

ދާރަ 2 ގެ ފަސްވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރު ދީފައިވާ ޖަވާބަށް ބަލާ އިރު، ސުވާލު، ދަރިވަރަށް ރަނގަޅަށް ދޭހަވެފައި ނުވާކަން އެނގެއެވެ. "އެންމެ ފާހަގަކޮށްބޭ" ޖުމުލަ ލިޔުމަށް ސުވާލުގައި ބުނުމުން ދަރިވަރު ގެންގޮސްދީފައި އެ ވަކި ދެ ޖުމުލައެވެ. އަދި މިގޮތައި ދެ ޖުމުލައަކީ ވެސް، ސުވާލުގެ ރަނގަޅު ޖަވާބު ހިމެނޭ ޖުމުލައެއް ނޫނެވެ. މިބާވަތުގެ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭއިރު، ސުވާލު ރަނގަޅަށް ދޭހަކޮށްގެން ޖަވާބު ދިނުމަކީ ވަރަށް މުހިންމުކަމެކެވެ.

އިޚްތިތާމު

މިފަދަ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދޭ އިރު، ސުވާލު ރަނގަޅަށް ދޭހަކޮށް ރަނގަޅަށް، ޖުމުލަ ލިޔުން އެކު ނަމަ ޖުމުލަ ލިޔުމަށް، ވަކިވަކި ލިޔުން އެކު ނަމަ، ހަމައެކަނި ވަކިވަކި ލިޔުމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަށް އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ. މި ބާވަތުގެ ސުވާލުތަކަށް ބޮޑުވާ މިންވަރަށްވުރެ އިތުރަށް ނުލިޔުމަށް ސަމާލުކަން ދިނުން އެދެމެވެ. މިކަން މިގޮތަށް ކުރެވިއްޖެ ސުވާލު ރަނގަޅަށް ދޭހަކޮށްގެން ޖަވާބުދިނުން މަސައްކަތް ކުރެވޭނެއެވެ.

6. ލިޔުންތެރިޔާ އާދަމް ނަސީމް ސިފަކޮށްދީފައި ވަނީ ޖަސްޓިސް ކެރިބްކާއެގެ ގޮތުގައެވެ. މިގޮތަށް ސިފަކޮށްދީފައި އެ ވަނީ ކީއްވެގެންހެއްޔެވެ؟ ދޭހައިން ލިބޭ މައުލޫމާތުގެ އަލީގައި ހެކި ދަލީލާއިގެން ބަޔާން ކުރާށެވެ!

(3 މާކްސް)

މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދިން ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން މަދު ދަރިވަރަކަށް، ސުވާލުގެ ފުރިހަމަ ޖަވާބު ދެވުނު ނަމަވެސް، ގިނަ ދަރިވަރުންނަށް، މި ސުވާލުގެ ފުރިހަމަ ޖަވާބު ދެވިފައެއް ނުވެއެވެ. ފުރިހަމަ ޖަވާބު ދަރިވަރުންނަށް ދެވިފައި ނުވަނީ "ޖަސްޓިސް ކެރިބްކާއެ"ގެ މާނަ ނޭނގެންކަމަށް ގަބޫލު ކުރެވެއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ދޭހަ 2 ގެ 6 ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ރަނގަޅު ޖަވާބެކެވެ. މި ޖަވާބު ވަރަށް ފުރިހަމައެވެ.

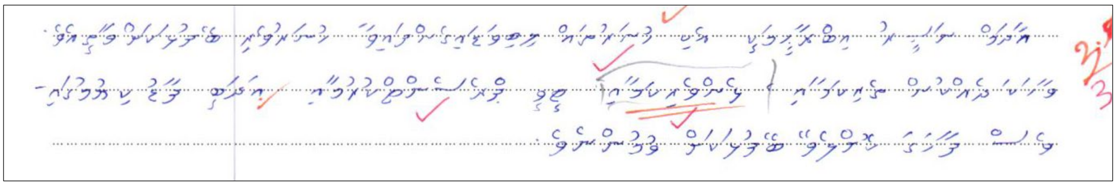

މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދޭ އިރު ދެ ބައިކަށް ޖަވާބުދޭން އެބަ ޖެހެއެވެ. ފުރަތަމަ ބަޔަކީ "ޖަސްޓިސް ކެރި ބުކާއެ" ގެ މާނަ އާދަމް ނަސީމް ސިފަކޮށްދީފައިވާ ސަބަބު ބަޔާންކުރުމެވެ. ސުވާލުގެ ދެވަނަ ބަޔަކީ ހެކި ދަލީލާއި ދިނުމެވެ. މަތީގައިވާ ޖަވާބަށް ބަލާ އިރު، ނަސީމަކީ ތަގުމާ ފަގީރުންނަކަށް ގޮތްދޭ ބޭފުޅެއްކަން، **"އިމު ހުސްކުރުވައި"** މިގޮތަށް ގެނެސްދީފައި ޖުމުލަން އެނގެއެވެ. ފަންނުވަކަން ގޮތުގެކަން އަންގައިދޭ ހުރި ދަރިވަރު ގެނެސްދީފައި ޖުމުލަން މިބައިވަކަން މާކްސް އެ ވަނީ ދެވިފައެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ދޭހަ 2ގެ 6ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ދެރަ ޖަވާބެކެވެ.

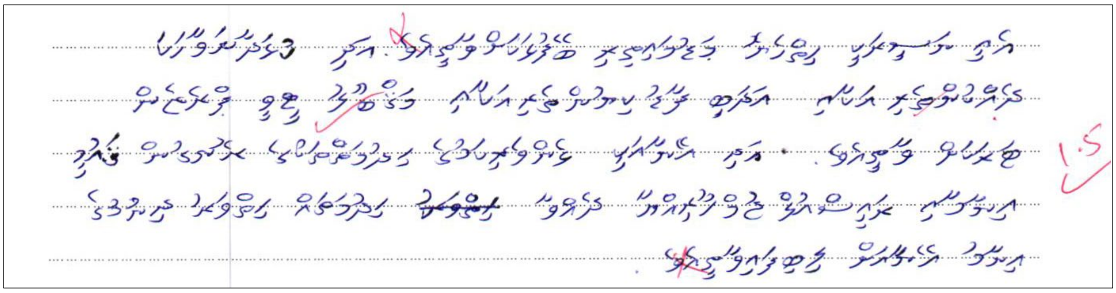

ދެވަނަ ދޭހައިގެ 6ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރު ދީފައިވާ ޖަވާބަށް ބަލާ އިރު، ދަރިވަރަށް ގެނަސްދެވިފައި ވަނީ ހަމައެކަނި ހުކުމް އެކަނިއެވެ. މައިގަނޑު ސުވާލަށް ދީފައިވާ ޖަވާބު ނުދެއެވެ. އެހެންކަމުން ދަރިވަރުގެ ޖަވާބަށް މާކްސް އެނުލެވިފައިވެއެވެ.

އިރުޝާދު

މިފަދަ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބު ދިނުމަށް އުނދަގޫ ވަނީ ބަސްކޮޅަކަށް އަހުލުވެރި ނުވެވޭތީއެވެ. ބަސްކޮޅަކަށް އަހުލުވެރި ވުމަށް ގިނަގިނައިން ފޮތް ކިޔައިދޭންޖެހެއެވެ. ނޫނީ ތަރުޖަމާ ކުރި، ވިސްނައި އޭގެ މާނަ ހޯދައިދޭންޖެހެއެވެ.

ދޭހަ ދޭ ގެ ހަވަނަ ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި "ފެސްޓިވަލް ކުރިޔުކުއް"ގެ މާނަ އުނގެނުން ކަމަށް ވީ ނަމަވެސް، ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް ހުރި ކާނިވަލް ގެންސްޓުރުފިޔައި ނުވެއެވެ. މިހެންވެގެން އެ ވަނީ ސުވާލަށް ކަނަގަތް ވިސްނައިލުމުގެ ބަދަލުގައި ފެރުވާކުޅޭކޮށްލުމުގެ ކަމަށް ދެކެވެ. ވީމާ، ސުވާލުގައި ބޭނުން ވާހަކަ ކަނަގަތް ދޭހަވާ ވަރަށް ސުވާލު ކިޔުމަކާއި ސުވާލުގައި ބޭނު އަޅައިފައި ހުށަހަ ދިމަދިމާއަށް ޖަވާބު އަމާޒު ކުރުމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަށް އިރުޝާދުދެމެވެ.

7. އާދަމް ނަސީރު އިބްރާހީމްގެ ބަހާދުރާ ކިޔާ ކުދިންނަކީ ތިޔަ ފޮތްތޮޅީ ދަރިވަރުންނެވެ. ޝިއުރުތެރިޔާ ނަސީރުގެ ބަހާދުރާ ނިސްމަހައިގައްވަމުން ޝިއުރުވަހިފައިވެއެވެ. "ކާމިޔާބީހަޔާ ޖައްމުއް އާލިގެން ހިއްމަތުކުރާ ކޮންމެ ކަމެއްގައިވެސް ބައްޔެކުވެ." ޝިއުރުތެރިޔާ މި ޖުމުލަ އެ ތަނަށް ގެނެސްފައި އެ ވަނީ، ތިޔަ ފޮތްތޮޅީ ދަރިވަރުންގެ ހިތައިން ކޮން ކަންތައްތަކެއް އުއްމީދު ކުރާތީ ހެއްދެވުމެވެ؟ ޝިއުރުން ދިޔާ ހަމައްދާމުގެ އަޑުގައި 4 ޒުވާނުނަކަތްތުރު ކުރުދުރުން، 6 ޒުވާނުނަކަތްތުރު ދިވެ ނުރުން، ޖުދަގެކާރުވެއް އަމިއްލަ އިބާރާތުން ޝިއުރުވެ!

(4 މާކުސް)

މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދިން ގިނަ ދަރިވަރުންގެ ޖަވާބު ރަނގަޅުކަމަށް ފެނަގެ ކުރެވުނެވެ. މި ސުވާލަށް ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް ސުރުޚީ ލިބިފައިވާ ނަމަވެސް، ވަރަށް ގިނަ އަދަދެއްގެ ދަރިވަރުންނަށް މި ސުވާލުން ރަނގަޅަށް މާކުސް ލިބިފައިވާކަން ފެނަގެ ކުރެވުނެވެ. މި ސުވާލަށް ދަރިވަރު ޖަވާބުދީ ހުރި، ބޭނުން ކުރުވިދާން ފެސް ނުކުތާއެއް ދޭހައިގައި އެބަ އޮތެވެ. މި ނުކުތާތައް ހިމަނައިގެން އުނިމިދުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އާދަމް ނަސީރު އުނގެނުމަށް ކުރި މަސައްކަތް ނުވަތަ ހިތްވަރު އަންގައިދޭ ގޮތަށް މައްޗޫމް ހިމަނައިގެން ދަރިވަރު ޖުދަގޭރު ބިނާކޮށްފައިވާ ނަމަ، ވަރަގެ މާކުސް ލިބޭނެއެވެ. ނަމަވެސް އުނިމިދު ކުރާ ކަންކަމަށް އަމާޒުނުކޮށް ޖަވާބު ދީފައިވާ ނަމަ، 2 މާކުހަށްވުރެ މަތީ ނުވާގޮތަށް މުޖުމަލު މާކުސް ދިނުމަށް އެޑްޖަސްޓުކުރުމުގެ ބޭނުން ހިންގަވައިފައެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ސުރަ 2ގެ 7ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ޖަވާބެކެވެ.

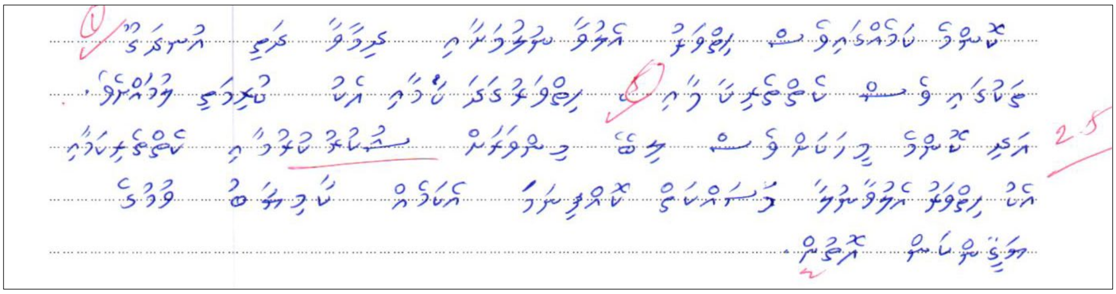

މި ސުވާލަށް ޖަވާބު ދިނުމުގައި ހިމަނަންޖެހޭ ނުކުތާތަކުގެ ތެރެއިން ގިނަ ނުކުތާތައް ހިމަނައިގެން އާދަމް ނަބިއްޔާ ކުރި ހިތްވަރު އަންގައިދޭ ގޮތަށް ދަރިވަރު ޖުހުދުތަކު ގެނެސްދީފައި އޮތްކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. ނަމަވެސް، ދަރިވަރުގެ ޖަވާބުގައި ބައެއް ނުކުތާތައް މަދުވެއެވެ. އަދި ޝަރަހައިގައި ނަމޫނާ ނުކުތާއެއް ވެސް ދަރިވަރު ގެނެސްދީފައި އެބަ އޮތެވެ. ނުކުތާތައް މަދުވުމާއި ޝަރަހަކުރުމަށް ގެނައުމަކީ ދަރިވަރަށް މާކުސް އުނިވާން ކަމުކެވެ. މި ޖަވާބަށް ފޯރަމާ އަކަށް ކަމަށް، ރިލޭޓް، އިބާރާތްކޮށްދީފައިވާ ނުކުމެވެ. ދަރިވަރަށް ދީ ނުކުތާއަށް ގެނެސްދީފައިވާ އޮތީ އިބާރާތް ކުރާ ގޮތަށެވެ. އަނެއް ނުކުތާ ގެނެސްދީފައިވާ އޮތީ ޖުމުލަތަކު ގޮތަށެވެ. ދަރިވަރަށް މާކުސް އުނިވެފައި އެ ވަނީ މި ބޭނުންކުރަ ސަބަބުތަކާ ހެދުމެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ސުރަ 2 ގެ 7ވަނަ ސުވާލަށް ދަރިވަރަކު ދީފައިވާ ވަރަށް ދަށް ޖަވާބެކެވެ.

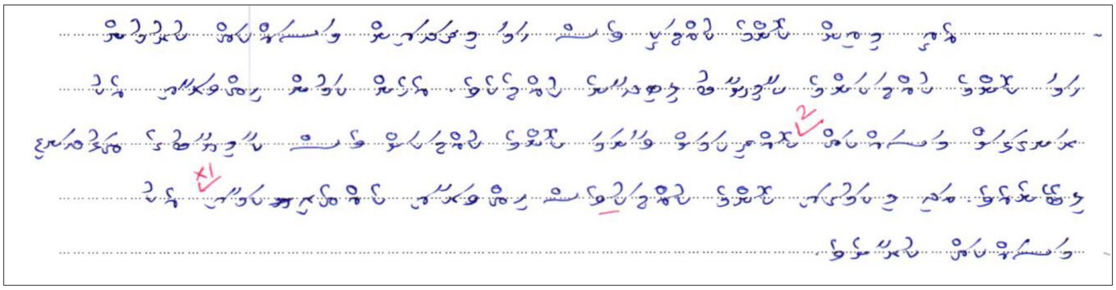

ދަރިވަރުގެ މި ޖަވާބުން ފާހަގަވި ކަމަކީ، ޖަވާބުގައި ހިމަނާފައިވާ ގިނަ ނުކުތާތަކެއް ދަރިވަރަށް ގެނެސްދީފައި ނެތް ކަމެވެ. ދަރިވަރުގެ މި ޖަވާބުން ފާހަގަވި ގޮތުގައި ދަރިވަރަށް ބަހަނަގަށް ގެނެސްދީފައި އޮތީ ހަމަ އެންމެ ނުކުތާއެކެވެ. މި ސަބަބާ ހެދު ދަރިވަރަށް މާކުސް ލިބިފައި ވަނީ ވަރަށް ދަށްކޮށެވެ.

ޚުލާޞާ

މި ފަހަރު ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދީ އިރު، ސުވާލު ބަހަނަގަށް ކިޔައި ފަހުމު ކުރުމަކީ މުހިންމު ކަމެކެވެ. ސުވާލު ފަހުމުވެގެން ނޫނީ، ސުވާލުގައި ބޭނުންކުރައިފައި ހުރި ކަން ނުވަތަ ނުކުތާތައް ދެނެގަނެވޭނޭ ނުނުގެންނެވެ. މި ފަހަރު ސުވާލުތަކަށް ބަހަނަގަށް މާކުސް ލިބޭނީ ސުވާލުގައި ބޭނުއަކައި ނުކުތާތަކާއި އެ ނުކުތާތައް ހިމަނައިގެން ރިލޭޓް އިބާރާތް ކުރިމައެވެ. ޖަވާބު ނުގެ ނުކުތާތައް ގެނައުމާއި، ޖުމްލަތަކު ކުރުމުގައި އެއް އުސޫލުތަކުން ހުރަގައި ނުތެޑުމަކީ ވެސް، މާކުސް އުނިވާން ކަމެކެވެ. ވީމާ، މި ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަކީ އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ.

ދިވެހި ސުވާލު (ޒުވާބާ)

މިފަހަރުގެ ޒުވާބާ ބެލި ވެފައިވަނީ ޓީޗަރުންނަށް ކުރަންޖެހޭ ޒުވާބާއަށްގެ ގޮތުގައެވެ. ޒުވާބާއުކުރަން ދިފައިވާ ޓީޗަރު "ގަތުރުގައި ނިމިދިޔަ ވާހަކަކުރުގެ ކާމިޔާބީއަށް" މިއެވެ. މި ޓީޗަރު 13 ނުކުތާއާއި އެކްޓިވިޓީތަކުން ފުރަގަ ކޮންފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް ދަރިވަރުން ނަގަންޖެހޭ ކަމަށް އެކްޓިވިޓީތަކުން ނިންމި 8 ނުކުތާއެކެވެ. މިގެ އިތުރުން، ނުކުތާތައް ގުޅުވައިލައިގެން ތަރުތީބަށް އިބާރާތް ކުރުމަށް ވެސް މާކްސް ކަނޑައެޅިފައިވެއެވެ.

ޒުވާބާގެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދިން ވަރަށް ގިނަ ދަރިވަރުން މި ބައިން ތަރުތީބު ނަތީޖާއެއް ހޯދިކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. ނަމަވެސް ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް ތަރުތީބަށް ޒުވާބާގެ ނުކުތާ ނަގާން ނޭނގުމާއި، ނަގާ ނުކުތާ ތިރީގައިވާ ހުށަހަޅައިދޭން ނޭނގެން ފަދަ ކަންކަން ދިމާވެފައި ހުއްޓެވެ.

ތިރީގައި މިވަނީ ގިނަ ޕޮއިންޓްތައް ހިނައިގެން ތަރުތީބަށް އިބާރާތްކޮށްފައިވާ ޒުވާބާއެކެވެ. (1)

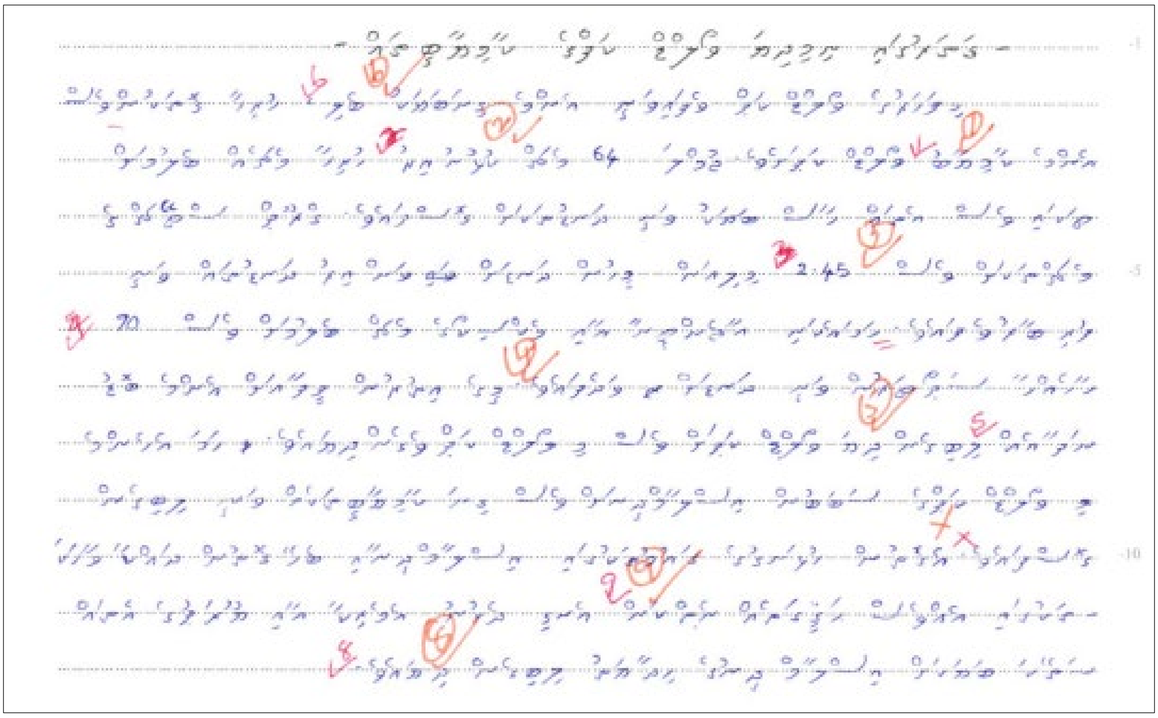

ތިރީގައި މި ވަނީ ދަރިވަރަކު ކޮށްފައިވާ **ރަފް** ނުސްޚާއެކެވެ. (2)

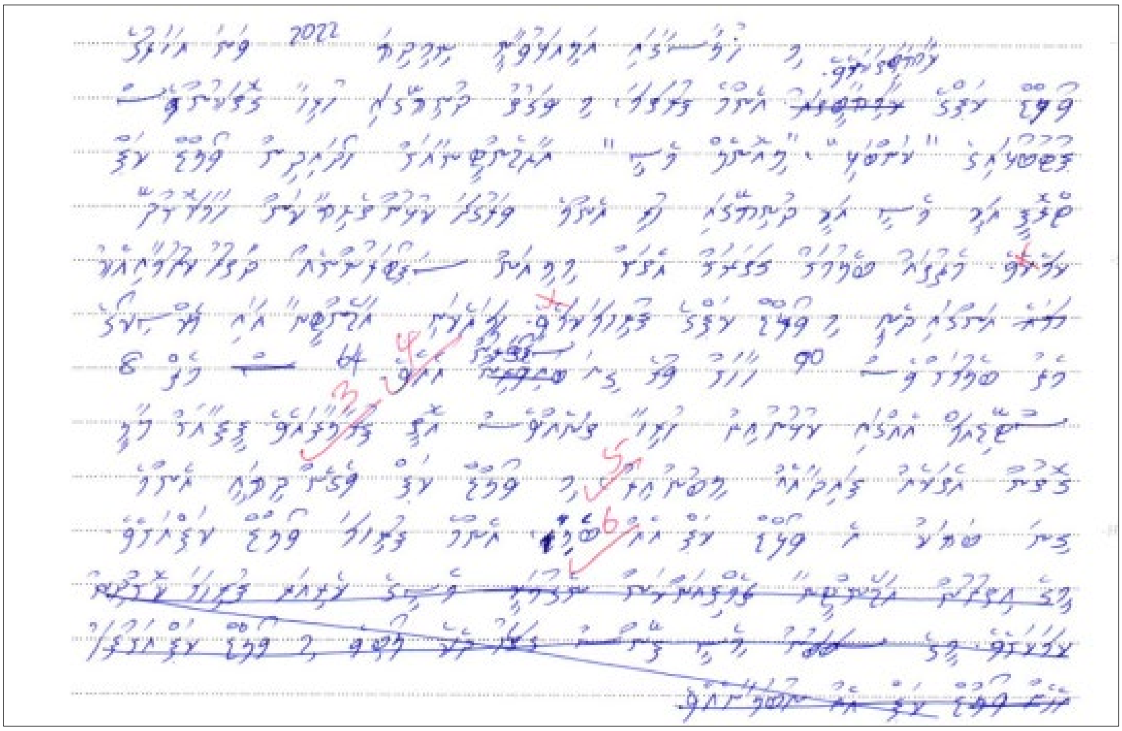

މަތީގައިވާ ނުސްޚާ (2) އަށް ބަލާ އިރު، އެ ނުސްޚާގައި ހިމަނާންޖެހޭ ގިނަ ނުކުތާތައް ހިމެނިފައެއް ނުވެއެވެ. އޭގެ ބަދަލުގައި ހުރީ، ނުސްޚާއާ ނުގުޅޭ ބާކީ ނުކުތާތަކެކެވެ. ނުސްޚާގެ ނުކުތާތައް ގެންދިޔުމުގައި ނުވުމާއި ރީތިކޮށް އިބާރާތް ކޮށްދީފައި ނުވުމުން މި ނުސްޚާއަށް މާކްސް ދެވިފައި ވަނީ ވަރަށް ދަށްކޮށެވެ.

އިރުޝާދު

ނުސްޚާކުރާ އިރު، ނުސްޚާގެ ޕޮއިންޓުތައް ހިފެހެއްޓުމަށް ސަމާލުކަން ދިނުން އެދެވެ. ނުސްޚާ ޕޮއިންޓުތައް ނަގާން އެނގޭނީ، ސުވާލު ރަނގަޅަށް ކިޔާ ވިސްނުމުންނެވެ. ހަމަ އެހެންމެ ކިޔާ ރަނގަޅަށް ހިތަދި ދަރަހިގައި ބުނާ އެއްޗެއް ވެސް، ރަނގަޅަށް ފަހުމްވެގެންނެވެ. މިގޮތުން އާންމުކޮށް ނުސްޚާ ކުރާނީ ދެވޭނީ ތިމާޖެހިކުން މަސައްކަތާއި، ބޮޑަ އާއި ސުވާލު، ރަނގަޅަށް ހިއާލުތަކަށް ގަތުމުން، ނުސްޚާ ޕޮއިންޓުތައް ދެންނެވުމުގެ އެހެއި ޖުމްލަތަކާ ކަލަކަށް ނުވާނެއެވެ. މިގޮތް، މި ބުނެވިދިޔަ ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދިނުން އެދެވެ.

ތިންވަނަ ސުވާލު (ސިޓީ)

މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދިނުން، ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ގިނަ ދަރިވަރުން، މި ސުވާލުން ރަނގަޅު ނަތީޖާއެއް ހޯދައިފައިވާކަން ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ. ނަމަވެސް ބައެއް ދަރިވަރުންނަށް މި ސުވާލަށް އެންމެ އެކަށޭނަ ގޮތަށް ޖަވާބު ދެވިފައެއް ނުވެއެވެ. މި ސުވާލަށް ޖަވާބު ދިނުމުގައި ދަރިވަރުންނަށް މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ހެދިފައި ހުރި ގޯސްތައް ތިރީގައި އެ ވަނީއެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ދަރިވަރަކު ލިޔެފައިވާ ސިޓީއެއްގެ އޮނިގަނޑުގެ މަތީބައެވެ.

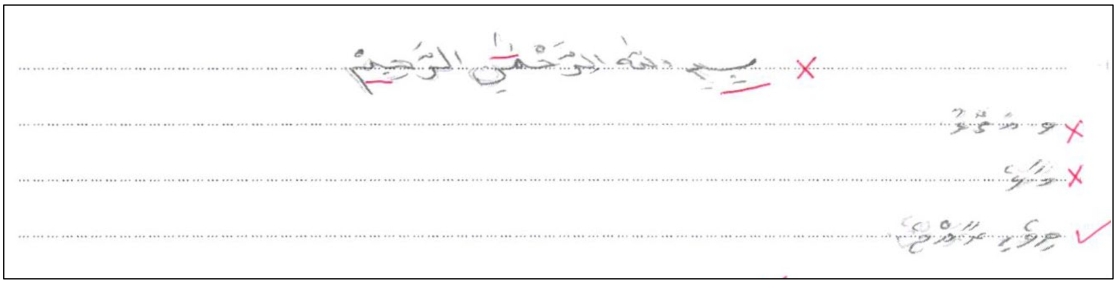

މި އޮނިގަނޑަށްބަލާ އިރު، ބިސްމި ނުބައެވެ. ބިސްމި ނުބައިވެފައި ވަނީ، ޝިއްދާއި ޒިޒި، ރަނގަޅަށް ނުލިޔެވުނެވެ. އިމްތިޙާނު ކަރުދާހުގައި ސިޓީ ލިޔުމަށް ދީފައިވާ ސުވާލުގައި އޮތީ ރަސްމީ ސިޓީއެއް ލިޔުމަށެވެ. އެހެންކަމުން ބިސްމިގެ ތިރީގައި ދައުލަތުގެ "ނިޝާން" އޮންނަންވާނެއެވެ. ނަމަވެސް "ނިޝާން" އެއް ދަރިވަރު ލިޔެފައެއް ނުވެއެވެ. މި ސިޓީގައި ސިޓީ ލިޔާފަރާތުގެ އެޑްރެހަކަށް އޮންނަންވާނީ އަންބާރާ ސްކޫލެވެ. ދަރިވަރު ލިޔެފައި އޮތީ "ވ. އަތޮޅު" މިހެންނެވެ. ރަނގަޅަށް އެޑްރެސް ލިޔާ ނަމަ އޮންނާނީ ތިރީގައި މިވާ ގޮތަށެވެ.

بسم الله الرحمن الرحيم

ނިޝާން

އަންބާރާ ސްކޫލު

ވ. އަންބާރާ

ދިވެހިރާއްޖެ

ނަންބަރު:

....

....

(ހުސްތޮތުވަރާ، އެކެއް ނުވަތަ ދެ ޖުމްލަ ދުނުކުރާށެވެ. މިއަށްވުރެ ގިނައިން ދުނުކުރާށެވެ.)

ތިރީގައި މި ވަނީ، ދަރިވަރަކު ސިޓީ އެޑްރެސްކޮށްފައި އޮތް ގޮތެވެ.

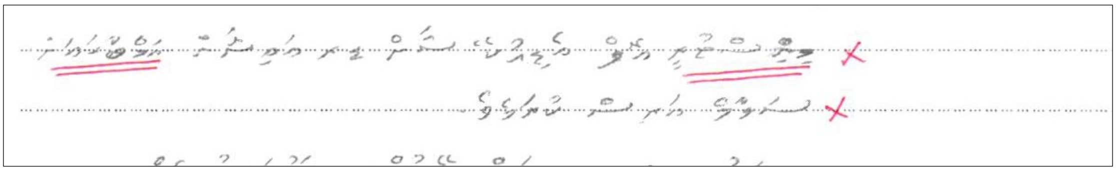

ދަރިވަރު ސިޓީ އެޑްރެސް ކޮށްފައިވާ ގޮތް ރަނގަޅެއް ނޫނެވެ. ސިޓީ އެޑްރެސް ކޮށްފައި އެ ވަނީ މިނިބަރަކަށް ނޫނެވެ. މިނިސްޓްރީއަށެވެ. މި ސިޓީއަކީ ރަސްމީ ސިޓީއަކަށް ވާތީ، ސަރުކާރުގެ އިބާރާތް އެންގެންވާނީ މާތް ދަރަޖައިގައެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ އޮންނަންޖެހޭނެ ރަނގަޅު ގޮތެވެ.

މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަން ޖ. ޖާއިޝަމް އަމީނީމަގު. ވެލާނާ ސަރުކާރުގެ ދަފުތަރުތަކެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ސިޓީގެ ޤަމަރީ ތާރީޚާއި، ދަރިވަރަކު ގެނެސްފައިވާ ގޮތެވެ.

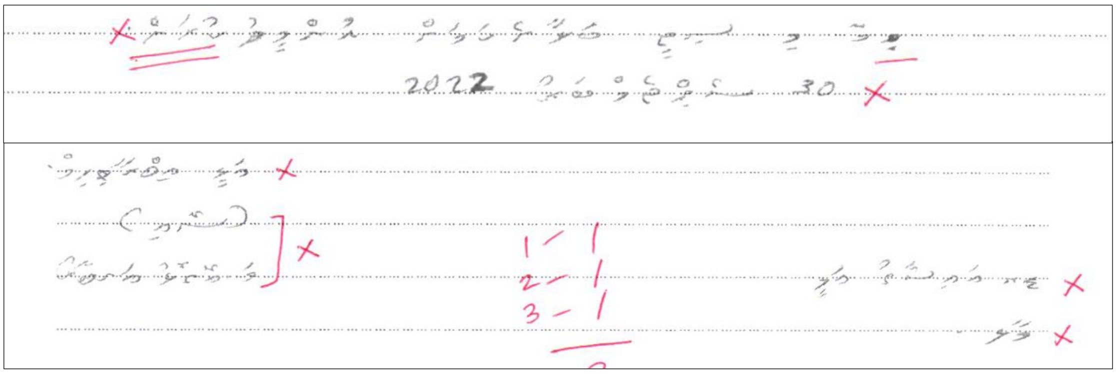

ދަރިވަރު ސިޓީގެ ޤަމަރީ ތާރީޚާއި، މީލާދީ ތާރީޚުގައި އެ ވަނީ، އިސްލާމީ މީލާދީ ތާރީޚެވެ. އެހެންކަމުން މި ސިޓީގެ ޤަމަރީ ތާރީޚުގައި އިސްލާމީ ތާރީޚު ނުލިޔެވެ. މި ސިޓީއަކީ ރަސްމީ ސިޓީއަކަށް ވާތީ، ވެސް ރަނގަޅުގޮތް ލިޔަންޖެހެއެވެ. ސަރުކާރުގެ ދަރިވަރު ލިޔުއްވައި ވަނީ މިއާދީ ތާރީޚެވެ. ހަމައެކަނި ހިޖުރީ، މަހާއި، އަހަރު، އަދި ވިޔަސްވާ އެޑްރެސް ވެސް، ދަރިވަރު ގެނެސްދީފައި އެ ވަނީ ރަނގަޅަކަށް ނޫނެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ އިމްތިޙާނު ކަރުދާހުގައި ދީފައިވާ ސުވާލުގެ ސުވާލުގެ ނަމޫނާ ޖުމުލަ ގެންސް ދެވިދާން ގޮތެއް، ސިޓީގެ އޮނިގަނޑުގެ ފުރުޞަތި އެންގާންޖެހޭން ގޮތެވެ.

ވިޔާ، މި ވާހަކަ މައުޟޫޢަށް ބަލައި ދެންނެވީމެވެ.

އިޙްތިރާމް ޤަބޫލު ކުރައްވަން އެދެމެވެ.

30 ސެޕްޓެމްބަރ 2022

ޑައިރެކްޓަރ

(ސްކޫލް)

އަލީ އިބްރާހީމް

ޕްރިންސިޕަލް

މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަން

މާލެ

ދިވެހިރާއްޖެ

ތިރީގައި މި ވަނީ ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވާ ސިޓީގެ ފުރުމުކެވެ.

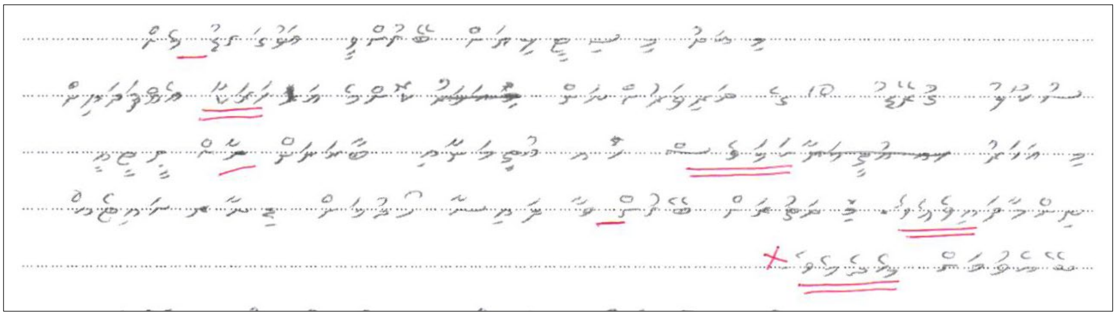

ސިޓީގެ ފުރުން ބިނާވެފައި އޮންނާންވާނީ ސިޓީގެ މަޤްސަދުގެ މައްޗަށެވެ. މަތީގައިވާ ފުރުމަށްބަލާ އިރު، ދަރިވަރަކު ފުރުން ގެންސެއްވެފައި އެ ވަނީ މި ބޭނުވިދާ ގޮތަކަށް ނޫނެވެ. އެހެންކަމުން ދަރިވަރުގެ މި ފުރުން ރަނގަޅެއް ނޫނެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ އިމްތިޙާނު ކަރުދާހުގައި ދީފައިވާ ސިޓީ ނިޔަލުކުރާ ސިޓީގެ ފުރުން ގެންގުޅާން ގޮތެކެވެ.

މި ސްކޫލުގެ ގްރޭޑް 10ގެ ދަރިވަރުން، ގޮވައިގެން ޕިކްނިކުގެ ފަރާތުން ކުރާ މައިދާނީ ދަތުރަށް ފައިސާ ހޯދުމުގެ ގޮތުން ޗެރިޓީ ނައިޓެއް ބާއްވަން ޕްލޭން އިން ވަނީ ނިންމަވައިފައެވެ.

ސިޓީގެ ފުރުން ވަކި ޕެރެގްރާފެއްގެ ގޮތުގައި ގެންސްދިނުމަކީ ރީތި ގޮތެކެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ ދަރިވަރަކު ލިޔުއްވައިވާ، ސިޓީގެ މައިގަނޑު ޖުމުލަތަކެވެ.

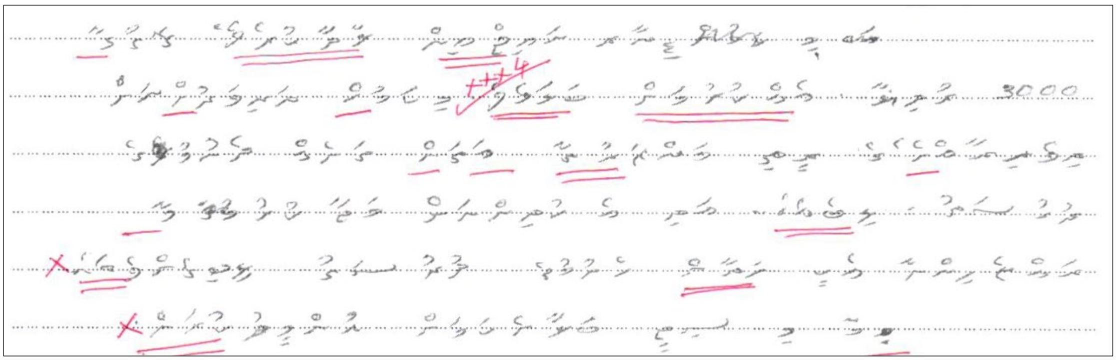

ދަރިވަރުގެ މި ޖުމުލަތަކުގައި ސިޓީގައި ހިމެނުމަށް ދީފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ ތެރެއިން ދަރިވަރު ގެންގޮސްދީފައި ވަނީ އެންމެ ނުކުތާއެކެވެ. އެއީ ޗިނަރަ ނަސީބުން ލިބޭން ކަމަށް ލަފާކުރާ ފައިސާގެ އަދަދެވެ. ނަމަވެސް މިފައިސާ ހަރަދު ކުރާނެ ގޮތެއް ބަޔާންކޮށްފައެއް ނުވެއެވެ. ޗިނަރަ ނަސީބުން ފައިދާކުރާނެ ވާހަކަ ދަރިވަރު ބަޔާންކޮށްފައިވި ނަމަވެސް، ކުރާނީ ކޮން ކަހަލަ ފައިދާއެއްކަން ބަޔާންކޮށްދީފައެއް ނުވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން ސިޓީގެ ނިންމާ ޖުމުލަ "ވީމާ މި ސިޓީ ބަލާން ކަމަށް އެންމެދު ހުށަން" މިގޮތަށް ގެންގޮސްފައި އެބަ އޮތެވެ. މިފަދަ ސިޓީތައް އެންމެދުރާކަންވާ ގޮތަށް ގެންގޮސްގެން ނުވާނެއެވެ. އެހެނީ ސިޓީ ނިންމުމުގައި އޮތީ ޖެހޭ ނަޞީޙަތް މަޢުލޫމާތު މިނިސްޓަރާ ހިއްސާކުރުމަށް، ސާފުކޮށް ފަސޭހައިން ސިޓީއެއް ލިޔުމެވެ.

ތިރީގައި މި ވަނީ އިމްތިޙާނު ކަރުދާހުގައި ދީފައިވާ ސިޓީ ނޯޓަން، ސިޓީއެއްގެ ލިޔާ ނަމަ، އެ ސިޓީގެ ނިންމާ ޖުމުލަ ގެންދިޔުން ގޮތެކެވެ.

ވީމާ، މިވާހަކަ މަޢުލޫމާތަށް ބަލައި ދެންނެވީމެވެ.

އިޚުތިޞާރު

ސިޓީގެ ސުވާލަށް ޖަވާބު ދޭ އިރު، އެއީ ކޮންބައެއްގެ ސިޓީއެއްކަން ދެނެގަންނަން ޖެހެއެވެ. ރަސްމީ ސިޓީއާއި އަމިއްލަ ސިޓީގެ ހުރި ތަފާތު އެނގުމަކީ ވަރަށް މުހިންމުކަމެކެވެ. ސިޓީގެ އޮނިގަނޑުގައި ލިޔުންތެރި ބައިތައް، އެ އޮންނަންޖެހޭ ތަރުތީބުގައި، ރަނގަޅަށް ލިޔުން ވިސްނަން ޖެހޭނެއެވެ. ސިޓީގެ އޮނިގަނޑުގެ ބައިތައް މަދުވުމާއި ނުވަތަ ނުބައިކޮށް ލިޔުމުގައި ހުރުމަކީ މާކުސް އުނިވާނެ ކަމެކެވެ.

ސިޓީގެ މައިގަނޑު ޖުމުލަތަކުގައި، ޚިޔާލާއި މަޢުލޫމާތު ބަޔާންކުރަން ޖެހޭނެއެވެ. މިސާލަކަށް "މިފަދަ މައިދާނީ ދަރުސްތަކުގެ ސަބަބުން ދަރިވަރުންނަށް ވަރަށް ފައިދާ ކުރާނެއެވެ." މި ގޮތަށް ޖުމުލަ ގެންގޮސްފައި އެ ކުރާ ފައިދާތަކަކީ ކޮބައިކަން ބަޔާންކޮށްފައެއް ނުލިބޭނެއެވެ. ވަރަށް ގިނަ ދަރިވަރުންނަށް ދިމާވާ އެއް ކަމަކީ މައިގަނޑު ނުކުތާ ބަޔާންކުރިޔަސް އޭގެ ތަފްސީލު ނުދިނުމެވެ. އެހެންކަމުން ސިޓީ ލިޔުމުގައި، މި ބަޔާންކުރި ކަންކަމަށް ސަމާލުކަން ދިނުމަކީ އިލްތިމާސް ކުރަމެވެ.